

İNSAN TİCARETİ SUÇUNU ANLAMAK

STK'lar için Rehber

Yayına Hazırlayanlar:
S.E.Tuba Dünder - Elif Özer

İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı
Yeniçarşı Cad. No. 34 Beyoğlu 34425 İSTANBUL
Tel. : 0212 / 293 1605
Faks : 0212 / 293 1009
E-posta: ikgv@ikgv.org
Web: www.ikgv.org

Basım : Kayabasım Matbaa ve Ambalaj Hizmetleri
MAS/SİT Matbaacılar Sitesi 1. Cad. No. 174/B
Bağcılar 34204 İstanbul
Tel. : 0212 / 520 86 93
Faks : 0212 / 470 91 98
info@kayabasim.com

Bu yayın İngiltere Büyükelçiliği'nin mali katkısı ile hazırlanmıştır. Bu yayında yer alan bilgilerden İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı sorumludur.

© 2017 İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı
Bu yayının tüm hakları İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı'na aittir. Ticari kazanç amacıyla bir bölümü veya tamamı çoğaltılamaz ve satılamaz. Ticari amaçlar dışında kaynak gösterilmek koşuluyla alıntı yapılabilir. Bir bölümünü veya tamamının çoğaltılması için İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı'ndan izin alınması gereklidir.

İNSAN KAYNAĞINI GELİŞTİRME VAKFI

İKGV, 1988 yılında, İstanbul'da kurulmuştur. Kurulduğumuz yıldan bu yana hassas gruplara ve/ya bu gruplarla çalışan kişilere yönelik faaliyetler yürütmekteyiz. Vakfın ana programları:

Düzensiz Göç Programı

1- İnsan Ticareti ile Mücadele Programı

İnsan ticaretinin önlenmesi ve mağdurlarının desteklenmesi çabalarına katkı sağlamak amacıyla 2003 yılında başlattığımız bu programın faaliyetlerini iki ana başlık altında yürütüyoruz.

- İnsan ticareti mağdurlarına destek: 2004-2016 yılları arasında tespit edilen mağdurlara doğrudan psikolojik, sosyal ve barınma desteği veren bir program yürüttük.
- İnsan ticaretini önleme, tespiti arttırma ve savunuculuk: Farklı hedef gruplara yönelik eğitimler, toplantılar düzenleniyoruz, bilgilendirme materyali geliştiriyor ve dağıtıyoruz.

2- Mültecilere Destek Programı

2000 yılından bu yana uydu illerde yaşayan sığınmacılara/mültecilere psikolojik ve sosyal destek ve yönlendirme faaliyetleri sürdürüyoruz. Bu program kapsamında hedef gruba sahip oldukları haklar konusunda bilgi, bu haklardan yararlanmalarını sağlamak üzere destek ve danışmanlık hizmeti sunuluyor; ayrıca toplumu bilgilendirme ve işbirliği ağ çalışmaları yapılıyor. 2017 itibarıyla faaliyet yürüttüğümüz iller: İstanbul, Ankara, Eskişehir, Kütahya, Bilecik, Ağrı ve Van.

3- Suriyeli Mültecilere Destek Programı

2014 yılı ortasında Suriyeli sığınmacıların İstanbul'daki sayılarının artması ile Suriye'lilere psikolojik ve sosyal destek sağlamak için Esenler'de bir merkez kurduk. Merkezde kadın ve çocukların katılımına öncelik vererek, tüm danışanların kendi kendilerine yeterli olmalarını sağlamak amacıyla farklı atölye çalışmaları ve etkinlikler de düzenleniyor.

Üreme ve Cinsel Sağlık Haklarının Desteklenmesi Programı

1- Sağlık Personeline İletişim ve Hasta Hakları Eğitimleri

Willows International tarafından Türkiye çapında yürütülmekte olan bir proje kapsamında, sağlık personeline yönelik eğitimler düzenleyerek, hizmet kalitesini yükseltmeyi amaçlıyoruz. Eğitimlerin hedefi üreme sağlığı hizmeti sunan sağlık personelinin üreme sağlığı ile ilgili hukuk ve etik bilgilerini güçlendirmek ve iletişim becerilerini geliştirmek.

SUNUŞ

İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı olarak kuruluş yılımız olan 1988'den bu yana göç olgusu ana çalışma alanlarımızdan biri oldu. Düzensiz Göç Programımız kapsamında 1990 yılından bu yana Türkiye'nin çeşitli illerinde mültecilere psikolojik ve/ya sosyal destek, 2014 yılından bu yana İstanbul'da Suriyeli mültecilere psikolojik ve sosyal destek ve 2004 yılından bu yana da insan ticareti ile mücadele alanlarında faaliyetler sürdürmekteyiz.

İnsan Ticareti ile Mücadele Programı kapsamında yaptığımız mağdur destek çalışmalarının yanı sıra, bu suçun önlenmesi ve mağdurlarının tespit edilmesine katkı sağlayabilmek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerinin bilgilendirilmesi de çalışmalarımız içinde önemli bir yer tutuyor.

2016 yılı içinde İngiltere Büyükelçiliği'nden aldığımız bir fon ile yürüttüğümüz "STK Eğitimleri Aracılığıyla Suriyeli Mültecilerin İnsan Ticareti Riskinin Azaltılması" projesi de bilgilendirme çalışmalarımız kapsamında uygulandı.

İnsan ticareti ile mücadelede başarıya ulaşmanın yolu çok sektörlü bir yaklaşım ve işbirliğinden geçmektedir. İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı olarak, üstümüze düşeni yapıyoruz ve yapmaya devam edeceğiz.

Turgut Tokuş

İKGV Yönetim Kurulu Başkanı

İstanbul, 2017

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	6
PROJE TANITIMI	7
YAYIN HAKKINDA	8
İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELE EĞİTİMİ SUNUMLARI	
İnsan Ticareti: Giriş	9
Uluslararası Yasal Çerçeve	12
İnsan Ticareti Süreci	16
Türkiye’de İnsan Ticareti ile Mücadele	20
Suriye Savaşı Öncesi ve Sonrasında Bölgede İnsan Ticareti	25
İnsan Ticareti Mağduru Tespiti	29
İnsan Ticareti Mağdurlarının Psikolojik Profili	34
İnsan Ticareti Mağduru ile Mülakat	39
SONSÖZ	43
KAYNAKÇA	44
EKLER	
Ek 1. İçişleri Bakanlığı, İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik	
Ek 2. Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi	
Ek 3. Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne Ek İnsan Ticaretinin, özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına ilişkin Protokolü	

GİRİŞ

İnsan ticareti en kısa tanımıyla, bir kimsenin kandırılarak veya zor kullanılarak çalıştırılması ve bu emekten haksız maddi kazanç elde edilmesidir. İnsan ticareti bireye karşı işlenmiş en ciddi suçlar arasında olup, insan haklarını tehdit etmektedir.

İnsan tacirleri bir ülkenin kendi vatandaşlarını hedef aldıkları gibi, o ülkeye yabancı olan ve bu yabancılığın getirdiği zorlukları yaşayan kişileri de kolay hedefler olarak görmektedirler. Türkiye’de istatistiklere yansıyan olaylar ağırlıklı olarak yabancıların ve özellikle de yabancı kadınların insan ticareti mağduru edildiği durumlardır.

Sınır aşan insan ticaretini, göç olgusundan ayrı düşünmek imkânsızdır. Değişen dünya düzeni, siyasi çözümler ve yoksulluğun artması göç akımlarının hacminin büyümesine yol açmıştır. Siyasi istikrarsızlıktan, insan hakları ihlallerinden, baskıcı rejimlerden ve yoksulluktan kaçanlar, daha iyi bir yaşam umuduyla diğer ülkelere yönelmektedirler.

Türkiye de bu sürecin dışında kalmamış ve özellikle 1980 sonrası dönemde uluslararası göç akımlarının duraklarından biri haline gelmiştir. Göç süreci, ne yazık ki, bazıları için tehlikelerle dolu bir yolculuktur ve bu tehlikelerden biri de insan ticaretidir. Ülkemize gelen göçmenleri, Batı’daki ülkelere geçmek isteyenler ve sığınmacılar ile Türkiye’ye yerleşmek veya çalışmak için gelenler oluşturmaktadır.

2011 yılından itibaren Suriye krizinin ardından savaştan kaçan Suriyeliler Türkiye’ye gelmişlerdir. Suriyeli mülteciler arasında da insan ticareti mağduru edilme riski taşıyan savunmasız durumda kişiler vardır. Suriyeli insan ticareti mağdurları, insan ticareti ile mücadele sürecinde rol alan kurum ve kuruluşlar için yeni bir hedef grubunu oluşturmaktadır. Bu yeni gelişen duruma doğru yanıt verebilmek için hem devlet birimlerinin hem de sivil toplum kuruluşlarının sorunu doğru tanımlamaları ve soruna uygun çözümler geliştirmeleri gerekmektedir. Atılacak ilk adımlardan biri de bu suçun ilgili taraflarca bilinirliğini arttırmaktır. Bu yayın ile suçun farkındalığının arttırılmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

PROJE TANITIMI

STK Eğitimleri Aracılığıyla Suriyeli Mültecilerin İnsan Ticareti Riskinin Azaltılması Projesi

İngiltere Büyükelçiliği'nin desteği ile 2016 yılının Mayıs ayında başlattığımız bu proje 2017 Mart ayında sona ermiştir. Bir yıldan daha kısa bir süre içinde yoğun bir çalışma ile pek çok faaliyet gerçekleştirilerek, proje tasarımı sırasında planlanan hedeflere ulaşılmıştır. Bu faaliyetler ve sonuçları aşağıda kısaca özetlenmiştir.

1. Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay ve İstanbul illerinde Suriyeli mülteciler ile çalışan STK'ların temsilcilerinin katılımıyla, insan ticareti suçu ve önlenmesi ile ilgili temel konuların tartışıldığı iki günlük dört adet eğitim düzenlendi. Bu eğitimlere 70 STK'dan toplam 99 kişi katıldı.
2. İstanbul'da iki atölye çalışması düzenlendi. İlk atölye çalışmasına Lübnan'da Suriyeli mültecilerle ilgili çalışmalar yapan Najla Chahda katıldı. İkinci atölye çalışmasına ise Londra'dan Klara Skrivankova (UK Anti-Slavery) katılarak, çocuk yaşta evlilikler ve çocuk işçiliği konularında paylaşımlarda bulundu. İstanbul'da düzenlenen iki atölye çalışmasına 39 STK'yı temsilen 50 kişi katıldı.
3. İnsan ticareti konusunda temel bilgiler içeren elinizdeki rehber hazırlandı.

Planlanan bu faaliyetlerin yanı sıra, proje sürecinde ortaya çıkan ihtiyaç dolayısıyla beş faaliyet daha yapıldı.

4. Suriyelilerin kurduğu sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerine yönelik olarak İstanbul'da insan ticareti ile mücadele eğitimi düzenlendi. Bu eğitim Türkçe dilinde ve Arapça simültane tercüme ile gerçekleştirildi. Eğitime çeşitli illerden 16 STK'yı temsilen 22 kişi katıldı.
5. Eğitim katılımcılarından oluşan bir Google mail grubu oluşturuldu. SİTAG (Sivil Toplum İnsan Ticareti ile Mücadele Ağı) adını verdiğimiz bu iletişim ağı öncelikle proje içi haberleşme amacıyla kurulmuş olsa da daha sonra karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımı yapılabilecek ve uzun soluklu olması arzu edilen bir ağa dönüştü.
6. Hedef gruba sonradan dahil ettiğimiz Suriyeli STK'lar için STK Rehberi Arapça'ya çevrilerek dağıtıldı.
7. Bir AB projesi kapsamında İKGV tarafından hazırlanmış ve çok miktarda basılmış olan Arapça insan ticareti broşürleri yararlanıcılarına dağıtılmaları için eğitimlerde yer alan STK'lara gönderildi. Yine STK'lardan gelen talep üzerine, broşürler, merkez duvarlarına asılmak üzere poster formatında tekrar hazırlandı ve bu posterler de proje illerindeki STK'lara gönderildi.

YAYIN HAKKINDA

Okumakta olduğunuz bu rehber nitelikli yayını il eğitimlerinde kullandığımız eğitim materyalini temel alarak hazırladık. Öncelikle eğitimlere katılan STK çalışanlarına yönelik olarak hazırlamayı planladığımız bu rehberi daha sonra eğitime katılmamış olan kişilere de hitap edebilecek şekilde genişletmeye ve detaylandırmaya karar verdik ve bu çalışmanın sonucunda bu yayın ortaya ıktı.

Yayında eğitim slaytlarının detaylandırılmış sunumları ile insan ticareti suçu ve bu suçla mücadele ilkeleri ve mekanizmaları aktarıldı. Ekler bölümünde, İçişleri Bakanlığı'nın İnsan Ticareti ile Mücadele Yönetmeliğini, Palermo Protokolü'n ve Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'ni bulabilirsiniz.

Bu kitabı eğitimlere katılmayan kişilerin de yararlanabileceği bir şekilde hazırlamış olmamıza rağmen, sadece okuyarak öğrenmenin, karşılıklı etkileşim içinde; kavramların ve vakaların tartışıldığı bir eğitim sürecinin yerine geçmesinin mümkün olmadığını düşünüyoruz. İnsan ticareti ile mücadele konusunda daha detaylı bilgi almak isteyen STK alışanlarının Vakfımıza ulaşarak bu ihtiyaçlarını bildirmeleri halinde, eğitim düzenlemekten memnun oluruz.

Eğitimlere sunumları ve deneyim paylaşımları ile katkı sağlayan; kitapta "Mağdurların Psikolojik Durumu" ve "Mülakat Teknikleri" bölümlerini hazırlayan ve kitabın son okumasını yapan Uzman Psikolog Gökçen etiner'e teşekkür ederiz.

Gaziantep, şanlıurfa, Hatay ve İstanbul'da düzenlenen eğitimler ile İstanbul'da düzenlenen atölye çalışmaları sırasında yapılan sunumları dikkatle dinleyen ve tartışmalara aktif olarak katılan; hem yazılı hem de sözlü olarak geri bildirimler veren tüm katılımcılara proje ekibine verdikleri destek nedeniyle teşekkür ederiz.

İnsan Ticareti: Giriş

İnsan ticareti küresel olarak en hızlı gelişen yasadışı işlerden biri olarak tanımlanmaktadır. Diğer yasadışı işlerden farklı olarak insan ticareti, mağdurların insan haklarının ihlali uygulamalarına dayanmaktadır.

İnsan ticareti uygulamaları insanları metalaştırır: maddi kazanç, ilgili kişilerin istismarı ile elde edilir. İnsan tacirlerinin eline geçen kişiler, hizmetlerini "sahiplerinin" kâr etmesi adına yapmak zorundadırlar: meta olarak muamele gördüklerinden hayatları üzerindeki her tür kontrolden yoksun bırakılırlar.

Örgütlü suçun gizli doğası, güvenilir ve eksiksiz veriler elde etmeyi zorlaştırırsa da insan ticareti, uyuşturucu ve silah ticaretiyle birlikte dünya çapında en büyük üç suç faaliyeti ve örgütlü suç finansman kaynağı arasında kabul edilmektedir.

Küresel İstatistikler

Aralık 2016'da yayınlanan UNODC Küresel Raporu'nda yer alan bulgular insan ticaretinin boyutları ve kapsamı hakkında şunları ortaya koymaktadır :¹

- Küresel olarak tespit edilen insan ticareti mağdurlarının %51'ini kadınlar, %28'ini çocuklar ve %21'ini erkekler oluşturmaktadır. 2004/2014 yılı sayılarına karşılaştırmalı olarak baktığımızda (%13/%21) erkeklerin giderek daha fazla oranda tespit edildiği göze çarpmaktadır. Bu da insan ticaretinin çeşitli formlarının giderek daha fazla tanınmaya başladığını göstermektedir.
- Çocuk mağdurlarla ilgili sayılarda bölgesel farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Alt Sahra Afrika'sında mağdurların %64'ü çocuk iken, Doğu Avrupa ve Orta Asya'da bu oranın %8 olduğu görülmektedir. Bu rakamlar, çocuk mağdurların tanımlanmasında sorunlar olduğunu düşündürülebilir.
- Kadınların %72'si fuhuş sektöründe mağdur edilirken, erkeklerin %85'i zorla çalıştırma yoluyla insan ticareti mağduru edilmektedir.
- Tacirlerin %63'ünü erkekler ve %37'sini kadınlar oluşturmaktadır. Kadınların bu suça karışma oranı diğer suçlara göre daha yüksektir (diğer suçlarda kadın suçlu oranı %10 civarındadır).
- Mağdurların %43'ü ulusal sınırlar içinde mağdur edilen ülke vatandaşlarıdır. Uzun yıllar boyunca sadece sınır aşan bir suç olarak algılanan insan ticareti artık ülke sınırları içindeki vatandaşları da etkileyen bir suç olarak algılanmaktadır.
- Tespit edilen mağdurların uyrukları ile bölgeye yeni gelmiş göçmenlerin uyrukları birbiriyle uyumlu görünmektedir. Sınır aşan insan ticareti akımları ile düzenli göç akımları arasında benzerlik olduğu görülmektedir.

İnsan Ticaretinin Temel Nedenleri

İnsan ticareti arz ve talep ilkelerini esas alan yüksek ekonomik getirili bir suçtur ve hem kaynak hem de varış ülkelerinde çok sayıda "itici ve çekici faktörün" istismarına dayalıdır.²

İtici Faktörler - Kaynak ülkeler

İnsanlar çeşitli nedenlerle evlerini terk edebilirler. Bu nedenler arasında en yaygın olanı yoksulluk veya göreceli olarak düşük bir yaşam standardıdır. Ancak, insan ticaretinin tek nedeninin yoksulluk olduğunu söylemek doğru olmaz. Çalışma hayatı ile ilgili zorluklar, ayrımcılık, baskıcı aile ilişkileri gibi nedenler de insanların risk alarak göç etmelerine neden olabilir. İnsan haklarına saygı duyulmayan yerlerdeki toplumsal uygulamalar özellikle kadın ve çocukların istismar edilmesini kolaylaştırabilir.

Çatışma durumları ve siyasi istikrarsızlık da insan ticaretinin artmasına neden olur. İnsan ticareti mağdurlarının geldikleri ülkelerin çoğunda bu tip durumlar söz konusudur.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadınların ve kız çocuklarının insan ticareti mağduru olmalarının temelini oluşturur. Kız çocukları eğitim olanaklarına ulaşamayabilir ve sonucunda iyi bir iş bularak gelir elde etmeleri imkansız hale gelir. Bu da onları bağımlı hale getirir. Kız çocukları aile ortamlarında istismara maruz bırakılabilirler. Bu ortamlardan kaçmak isteyen genç kızlar daha iyi bir yaşam arayışı ile risk almaya açık olabilir. Tabii sadece eğitime ulaşamayan kadınlar değil, eğitilmiş kadınlar da insan ticareti mağduru olabilir. Çünkü dünyanın pek çok yerinde kadınlar eğitimlerinden bağımsız olarak düşük ücretli işlerde çalışmak mecburiyetinde kalmaktadırlar.

Çocukların ilave geçim kaynakları olarak görülmesi gerçeği, aileleri çocuklarını tehlikeli ve istismarcı işyerlerine ve yurtdışında çalışmaya göndermeye itebilir. Çocuk ticareti olgusunun diğer nedenleri arasında (daha) yoksul ülkelerdeki birçok çocuğun silahlı çatışmada kullanılması, hayatlarını kaybeden veya çocuklarıyla başka nedenlerden dolayı birlikte olamayan ebeveynleri olmadan büyümek zorunda olmaları vardır. Bu refakatsiz çocuklar, uzak akrabalarla veya yetimhanelerde yaşamak zorunda olabilirler. Yaşam koşulları onları insan ticaretine karşı daha savunmasız hale getirebilir. Bazılarının nüfus kayıtları bile olmadığından insan tacirlerinin hedefi olabilmektedirler.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı nedenlerle kadınların, yukarıda bahsedilen nedenlerle çocukların yanı sıra, erkeklerin de ekonomik, ayrımcı, siyasi ve başka nedenlerle insan ticareti tehlikesine maruz oldukları gerçeği de göz ardı edilmemelidir.

Savaş durumlarında mülteciler, hayatlarını kurtarmak için en yakın güvenli bölgelere kaçarlar. Savaş bu durumda kaçınılmaz olarak en etkili itici faktördür.

Çekici Faktörler - Hedef Ülkeler

Varış ülkelerindeki yaşama koşulları çekici faktörleri oluşturur. Bu ülkelerdeki sömürüye açık, kayıt dışı sektörlerde, özellikle hizmet sektöründe artan talep de insan ticaretini beslemektedir.

Birçok insan ticareti mağdurunun, istikrarlı ekonomi, daha iyi iş fırsatları, sosyal güvenlik ve siyasi istikrarla ilgili beklentileri vardır. Göçmenlerin karşı karşıya kalabilecekleri sorunları göz ardı eden, yurtdışında "başarılı" olanlarla ilgili hikâyeler, bu beklentileri artırabilir. Aynı zamanda, kendi ülkelerinde istismara açık koşullarda çalışmak zorunda kalan kişileri, varış ülkesindeki adaletsiz koşullar, göç kararından vazgeçirmeyebilir.

Kayıt dışı sektörde ucuz işgücü olarak vasıfsız işçi talebi yüksek olmaktadır. Ev hizmetleri, tarım veya eğlence sektörleri gibi mesleklerde işçi talebi, yaygın olarak göçmen işçilerle doldurulur çünkü yerli işçiler vasıfsız ve düşük kazançlı işlerden vazgeçme eğiliminde olabilirler.

Kayıt dışı sektörlerde genellikle çok az düzenleme veya örgütlenme vardır ve söz konusu meslekler çoğu zaman doğaları gereği yalıtılmıştır. Eskiden resmi olan inşaat, tarım veya taşımacılık gibi sektörler gitgide gayri resmi hale gelmiştir; işçilerin örgütlenmesi, çalışma standartlarının tanımlanması veya yürütülmesi gitgide zorlaşmaktadır. Bu tür emek ucuz, harcanabilir ve istismar edilebilir olduğundan insan ticareti için kolay hedefdir.

Kısıtlamalı Göç ve İşgücü Düzenlemeleri

Birçok hükümet, iç ve dış göçe, kısıtlayıcı bir yaklaşımla ve göçü azaltmak bir yana, göçmenleri insan ticaretine ve işgücü istismarına daha da açık bırakan politikalarla cevap vermektedir. Örneğin, zorla çalıştırma amacıyla insan ticaretinin varlığı, büyük ölçüde, varış ülkesindeki işgücü talebi ve yasal çalışma olanakları arasındaki dengesizliklerden beslenir.

Birçok hükümet, daha kısıtlayıcı göçmenlik politikalarını destekleyerek siyasi avantaj elde etmeye çalışmıştır, oysa bu tür politikaların düzenli göç fırsatlarını azalttıkları ve bu şekilde de insan tacirlerine çalışmak için daha büyük imkânlar sağladıkları gerçeği göz ardı edilmektedir. Gelişmiş ülkelerin yöneticileri, hem vasıflı hem de vasıfsız göçmenlerin emeğine gereksinim duyduklarını ifade etmek konusunda genellikle isteksiz olmuşlardır.

Suriyeli mültecileri insan ticaretine açık kılacak risk faktörleri

- Suriyelilerin mültecilik ile ilgili uluslararası hukuki korumadan yoksun olmaları
- İş bulmakta, çalışma izni almakta sıkıntılar yaşamaları
- Ailelerin yoksulluk içinde yaşamaları
- (Kaçak) işyerlerinde çalışma koşulları ve şartlarının devlet kontrolünde olmaması
- Dil bilmemek yüzünden pek çok konuyla ilgili bilgilere ulaşamamaları
- Çocukların eğitime erişmesinin önündeki engeller olması
- Çocuk yaşta kızların "evlenmesi" nin ekonomik ve kültürel nedenlerle olağan sayılması
- Çok sayıda refakatsiz çocuğun aile sevgisi ve korumasından mahrum ve tehlikelere açık olması
- Çok sayıda eşini kaybetmiş kadının çocukları ile geçim sıkıntısı içinde olması

Uluslararası Yasal Çerçeve

İnsan ticareti dünyadaki tüm ülkeleri ilgilendiren bir suçtur. Devletler bu suç ile mücadele etmek yükümlülüğündedir. Çoğu zaman sınır aşan suç niteliği taşıyan insan ticareti ile mücadelenin başarılı olması için ülkelerin ortak kararlar almaları ve birlikte hareket etmeleri gerekmektedir.

20. yüzyılın ilk yarısından itibaren, kölelik ve zorla fuhşun engellenmesini konu alan uluslararası sözleşmeler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunlar arasında,

- Beyaz Kadın Ticaretinin Zecren Men'ine Dair Milletlerarası Sözleşme (1910),
- Kadın ve Çocuk Ticaretinin Men ve Zecrine Dair Beynelmilel Cenevre Mukavelesi (1921),
- Reşit Kadın Ticaretinin Men'ine Dair Beynelmilel Cenevre Mukavelesi (1933),
- İnsan Ticaretinin ve Başkasının Fuhşunu Sömürmenin İlgası Hakkında Sözleşme'yi (1949) saymak mümkündür.³

Palermo Protokolü

Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek olarak hazırlanmış olan – “İnsan Ticaretinin Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol (2000) kısa adıyla “Palermo Protokolü” olarak bilinmektedir.⁴ Bu protokol, insan ticareti ile mücadele alanında bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Bunun nedeni, Palermo Protokolü'nün insan ticaretini kapsamlı olarak tanımlayan ve yasal olarak da bağlayıcılığı olan ilk uluslararası metin olmasıdır.

Palermo Protokolü insan ticaretine karşı uluslararası eylemin temellerini atmıştır. Bu sözleşmeyi onaylayan ülkelerin, insan ticaretini kendi yasalarında da bir suç olarak tanımlamaları ve bununla mücadele etmeleri gerekmektedir.

Protokolün amacı kadın ve çocuklara özel önem vererek suçu önlemek, suçun mağdurlarına yönelik koruma ve destek hizmetlerinin sunumunda insan haklarına saygı gösterilmesini sağlamaktır.

Taraf devletler STK'larla işbirliği kurarak mağdurların fiziksel, sosyal ve psikolojik iyileşmelerini sağlamak, barınma, yasal danışmanlık, tıbbi ve maddi yardım, çalışma, eğitim olanaklarını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

Palermo Protokolü'nde İnsan Ticareti Tanımı

- (a) "İnsan ticareti", kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerecektir;
- (b) İnsan ticaretinin (a) bendinde belirtilen yöntemlerden herhangi biriyle yapılmış olması halinde, mağdurun bu istismara razı olup olmaması durumu değiştirmeyecektir;
- (c) Bu maddenin (a) bendinde öngörülen yöntemlerden herhangi birini içermese bile, çocuğun istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması "insan ticareti" olarak kabul edilecektir;
- (d) On sekiz yaşının altındaki herkes "çocuk" kabul edilecektir."
(Madde 3)

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine karşı Eylem Sözleşmesi

1990'ların ortalarından bu yana insan ticareti ile mücadele Avrupa ülkelerinin üzerinde durduğu bir alandır. Bu sürecin son dönemdeki çıktılarında biri de Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'dir.⁵ Sözleşme 2005 yılında ülkelerin onayına sunulmuştur.

Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ni önceki uluslararası metinlerden ayıran bir özellik, insan ticareti sürecine mağdur odaklı yaklaşmasıdır. Mağdur haklarına vurgu yapan metin, Sözleşmeye taraf olan devletlerin mağdurların fiziksel, psikolojik ve sosyal iyileşmeleri için yasal ve diğer destekleri sunması gerektiğinin altını çizer, mağdur haklarına en geniş yer veren sözleşmedir.

Devletlerin mağdurlar için aşağıda sıralanan hizmetleri vermesi veya verilmesini garantiye alması beklenmektedir.

- Uygun, güvenli barınma desteği
- Psikolojik destek
- Maddi destek
- Acil tıbbi tedavi hizmetlerine erişim
- Tercümanlık hizmetleri
- Yasal bilgi ve danışmanlık
- Çocukların eğitime erişimi

Sözleşmenin vurgu yaptığı alanlar arasında:

TAZMİNAT	Taraf devletlerce mağdurların tazminat hakkına erişiminin düzenlenmesi,
İKAMET	Yabancı mağdurlara ikamet hakkı,
DESTEK	Mağdurlara sağlanan destek kapsamının genişletilmesi,
İŞBİRLİĞİ	STK -Devlet işbirliği kapsamının genişletilmesi,
FİNANS	Taraf devletlerin, STK'lara maddi destek sağlanmasını düzenlemesi,
EŞİTSİZLİK	Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi için tedbirler alınması,
TEŞEBBÜS	İnsan ticareti suçuna "teşebbüsün" de suç olarak kabul edilmesi sayılabilir.

Sözleşme, GRETA adıyla anılan bir "İzleme Mekanizması" getirmektedir. Bağımsız uzmanlardan oluşan bir izleme ekibi sözleşmeye taraf devletlerin uygulamalarını düzenli olarak izlemek ve raporlamak ile görevlidir.

BMMYK ve İnsan Ticareti

Uluslararası Koruma Konusunda 7 Nisan 2006 Tarihli Rehber

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği' nin Uluslararası Koruma Konusunda Rehberi 1951 BM Sözleşmesinin ve Sözleşmeye ilişkin 1967 Protokolünün (muhtemel) insan ticareti mağdurlarına uygulanması ile ilgili bilgilendirme içerir.⁶

Rehber'e göre « İnsan ticareti unsurunun bulunduğu sığınma başvurularında karar verici açısından genellikle en zor mesele haklı nedenlere dayanan zulüm korkusunun Sözleşmede yer alan gerekçelerden biriyle ilişkilendirilmesidir ».

İnsan ticareti mağduriyeti bir göçmene otomatik olarak iltica hakkı kazandıran bir durum değildir. İltica hakkının değerlendirilebilmesi için aşağıdaki konuların hassasiyetle irdelenmesi gerekir.

Madde 15 İnsan ticareti mağdurlarının başvurularında, mağdurun uğradığı zararın zulüm boyutuna ulaşmış olup olmadığı;

Madde 17 Mağdur geri döndüğünde misilleme riski ile karşı karşıya olup olmadığı;

Madde 18 Mağdurun dışlanma, ayrımcılık görme, toplum/devlet tarafından cezalandırılma riski ile karşı karşıya olup olmadığı;

Madde 21 Mağdurun geri döndüğünde devletin mağdura gerekli korumayı sağlayıp sağlamayacağı;

Madde 24 Mağdurun menşei ülkesindeki yetkililerin suça dahil olup olmadığı.

İnsan ticareti mağduriyeti tek başına iltica sebebi olmamakla beraber, öznel durumlara bağlı olarak, iltica koşullarını yerine getiren kişilerin iltica süreçlerini hızlandırabilir. Suriyeli mültecilerin insan ticareti mağduru olarak tespit edildiği durumlar mağdurun onamı ile BMMYK ile paylaşılmalıdır.

İnsan Ticareti Süreci

Sınır aşan insan ticaret sürecinde çok sık kullanılan tanımlar arasında süreçte yer alan ülkelerin suçun oluşmasına göre isimlendirilmesi vardır. Aşağıdaki tanımları insan ticareti konuşulurken çok sık duyabilirsiniz.⁷

Hedef ülke : İnsan ticaretine maruz kalan bir kişinin nihai varış ülkesi

Kaynak ülke : İnsan ticaretine maruz kalan bir kişinin geldiği ülke

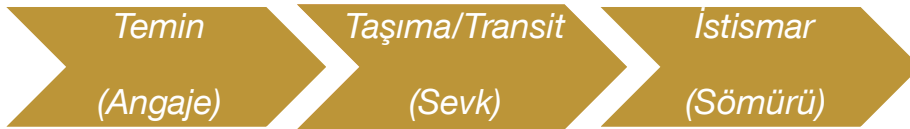
Transit ülke : İnsan ticaretine maruz kalan bir kişinin nihai varış yerine ulaşmak için geçtiği ülke

İnsan Ticareti Aşamaları

İnsan ticareti bir suç eyleminden ziyade bir suç süreci olarak anlaşılmalıdır. Bir vaka, (genelde) üç unsurun da mevcut olduğu durumda insan ticareti olarak nitelendirilir. Ancak bu belirlenmesi kolay bir konu değildir. Mağdurla ilk temasta unsurların derhal fark edilmesi zordur.

Eğer vakada çocuk (<18) varsa, çocuk kandırılmış, zorlanmış olmasa bile bu vaka bir çocuk ticareti vakasıdır.

İnsan ticareti süreci aşamaları "temin", "taşıma ve transit" ve "istismar" olarak adlandırılır.

Temin (Angaje)

Bu aşama, mağdurun bulunduğu yerden çeşitli yöntemler ile temin/tedarik edilmesi, yani sürece sokulmasıdır. Çeşitli şekillerde olabilir: Zorlama veya kaçırma yoluyla temin daha çok çocuklarda kullanılabilecek bir yöntemdir. Aldatma yoluyla temin kişilerin, iyi bir iş, evlenme, yasal göç imkanı gibi vaatlerle kandırılarak sürece sokulmasıdır. En sık karşılaşılan yöntem iş konusunda vaatlerle gerçekleştirilir. Tacirler çalışma koşulları hakkında mağdurları yanlış bilgilendirirler veya hiç bilgilendirmezler. Mağdur, vadedilen iş alanında çalıştırılır ancak koşulları "kölelik benzeri" olarak tanımlanır. Diğer bir durum ise vadedilen iş ile çalıştırılan işin tamamen birbirinden farklı olmasıdır.

Taşıma ve Transit (Sevk)

Taşıma ve Transit insan ticaretinin oluşması için gerekli bir unsur değildir. Ancak insan tacirleri, mağdurları, içinde yaşadıkları muhitten, ailelerinden ve arkadaşlarından ayırmak, onları izole etmek ve kolaylıkla kontrolleri altında tutmak amacıyla (ülke içinde veya sınır dışına çıkartmak suretiyle) buldukları yerden uzaklaştırabilirler.

İstismar (Sömürü)

Mağdurun sömürülmesi insan ticareti sürecinin son aşamasıdır. Ne yazık ki tespit edilemez ise aylar ve hatta yıllar boyu sürebilir. Özellikle küçük yaşta sürece sokulmuş çocuklar için bir hayat biçimi haline gelir ve yetişkinliklerinde de sürebilir.

İnsan ticareti tanımı birbirinden farklı sömürü biçimlerini içermektedir: cinsel sömürü yoluyla insan ticareti, işgücü sömürüsü yoluyla insan ticareti, organ ticareti gibi.

Mağdurların kim olduğu ve maruz kaldıkları sömürüye göre aşağıdaki insan ticareti formlarını dünyanın pek çok yerinde tespit etmek mümkündür.

- Çocukların dilendirilmesi, yankesicilik, kapkaççılık, hırsızlık yaptırılması,
- Çocukların atölyelerde, tarımda ve benzer yerlerde çalıştırılması,
- Kız çocuklarının para karşılığı evlendirilmesi,
- Kız veya erkek çocukların fuhşa zorlanması,
- Kadınların evlenmeye zorlanması,
- Kadınların fuhşa zorlanması,
- Bebeklerin başka ailelere evlatlık olarak satılması,
- Erkeklerin ve kadınların atölyelerde, tarımda, ev hizmetlerinde zorla çalıştırılması,
- Kişilerin organlarının yasadışı bir şekilde alınması ve satılması,
- Kadınların ve kız çocuklarının evlendirilmek, fuhuş veya diğer hizmetler için, erkeklerin savaşmak veya diğer hizmetler için zorla veya kandırılarak çatışma bölgesine gönderilmesi gibi.

İnsan ticareti vakalarında sıklıkla kötü yaşam koşulları ve zorla çalıştırma yöntemleri ile karşılaşılır.

- Kötü koşullarda, sağlıksız ortamlarda barınma, kötü beslenme
- Düşük veya sıfır ücret
- Çok uzun mesai saati, ağır, tehlikeli, sağlığa zararlı işler
- Mağdurlara şiddet uygulanması veya şiddet ile tehdit
- Belgelere el koyulması
- Borç esareti
- Tecrit, hapsedme veya gözetleme
- Yetkililere ihbar etme tehdidi
- (Fuhuş) mağdurun ailesine, çevresine açıklamakla tehdit
- Aileye yönelik şiddet veya şiddet ile tehdit
- Yasadışı faaliyetlere zorlamak
- Madde bağımlılığı aracılığıyla suça teşvik

Bunların bir kısmı istismarın doğasında vardır, diğerleri de mağdur üzerinde kontrol sağlamak için özellikle tatbik edilir.

Yoksulluk, kimsesizlik, kayıt dışılık gibi olumsuzluklar mültecilerin insan ticareti mağduru edilme riskini artırabilir. Daha sıklıkla tespit edilen "iş gücü" ve "cinsel sömürü" yoluyla insan ticaretinin yanı sıra, organ ticareti, bebek ticareti, çocukların çatışma bölgelerinde kullanılması da karşımıza çıkabilecek insan ticareti biçimleridir.

Çocuk Mağdurlar

Çocuk insan ticareti mağdurları hem maruz kaldıkları sömürü biçimleri ve suçtan zarar görme boyutları hem de bu suçun mağduru olmalarının önlenmesi ve ihtiyaç duydukları destek hizmetleri bağlamında özel gruplardır.

Sömürü Şekilleri

Çocuklar ve ergenler yetişkinlerle benzer amaçlarla ve aynı iş kollarında çalıştırılmak amacı ile insan ticaretine maruz bırakılabilirler. Örneğin çocuklar, fabrikalarda, ev hizmetlerinde, tarımda, atölyelerde çalıştırılabilirler.

Öte taraftan çocuklara özgü şekillerde de sömürülmektedirler. Buna en üzüntü verici örnek olarak çocuk pornografisi ve çocuk fuhşu verilebilir. Bunun yanı sıra, dilencilik, çocuk yaşta evlendirme, madenlerde çalıştırma da çocukları hedef alan sömürü biçimleridir.

Çalışan bütün çocukları insan ticareti mağduru olarak değerlendirmek yerine vaka bazlı inceleme yapmak gerekir. Çocuk yaşta evlenen tüm çocukları da insan ticareti mağduru olarak değerlendirmeden önce süreci incelemek gerekir.

Genel Profil

Araştırmalar, insan ticaretine maruz kalan çocukların çoğunluğunun bazı ortak özellikleri olduğunu ortaya koymuştur. Bulgular, bu çocukların çoğunluğunun;

- Çocuğu istismar eden ailelerden,
- Boşanma, ayrılma ya da vefat gibi nedenlerle tek ebeveynin bulunduğu hanelerden,
- Yetimhaneler ya da çocuk bakım evleri gibi ortamlardan,
- Mülteci / göçmen gruplardan,
- Evden kaçıp sokaklarda yaşayan çocuklar arasından olduğunu göstermektedir.

Çocuğun aile fertleri tarafından insan ticaretine maruz bırakıldığı durumlar da olduğu unutulmamalıdır.

Savaş sonrası Türkiye'ye gelen Suriyeliler arasında anne babasını ve yakınlarını kaybetmiş çocukların varlığı, bu çocuklara hizmet götürmede ve onları korumada yaşanan zorluklar insan ticareti suçu için uygun ortamlar yaratmaktadır.

İnsan Ticareti ve Göçmen Kaçakçılığı

İnsan ticareti suçu ile göçmen kaçakçılığı suçu çoğu zaman karıştırılmaktadır. Birleşmiş Milletler Protokolleri, insan ticareti ve göçmen (insan) kaçakçılığı kavramlarının tanımlarını ayırır.⁸

Göçmen kaçakçılığı "doğrudan veya dolaylı olarak, mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek için, bir kişinin vatandaşlığını taşımadığı veya daimi ikametgâh sahibi olmadığı bir taraf devlete yasadışı girişinin temini" olarak tanımlanmaktadır.

Göçmen kaçakçılığı bir ülkenin sınırının yasadışı şekilde geçilmesini içermekte olup, bir devletin bütünlüğünün ihlal edilmesidir.

Göçmen kaçakçılığı devlete karşı işlenen bir suç olarak kabul edilirken insan ticareti ise bireyin haklarının ihlal edilmesidir.

Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti arasındaki Farklar

- Rıza** Her ne kadar tehlikeli ve/ya insan onuruna yakışmayan şartlarda gerçekleşse de göçmen kaçakçılığı faaliyeti, buna rıza gösteren bireyleri kapsar. Öte yandan, insan ticareti mağdurları, bu faaliyete rıza göstermemiştir veya başlangıçta göstermiş olsalar bile, bu rızaları, insan tacirlerinin zorlayıcı, yanıltıcı faaliyetleri veya istismarlarıyla geçersiz hale gelmiştir.
- İstismar** İnsan kaçakçılığı göçmenlerin hedef ülkeye varmasıyla sonbulur. İnsan ticaretinde, tacirler mağdurları yıllar boyunca sömürmeye devam edebilirler. Ancak, göçmen kaçakçılığı olarak başlayan bir eylem insan ticaretine veya diğer bir suç formuna dönüşebilir.
- Sınır aşan eylem** Göçmen kaçakçılığı faaliyeti her zaman sınır aşan bir faaliyettir. İnsan ticareti suçu sınır aşan bir eylem olabileceği gibi, ülke içinde de gerçekleşebilir.

Göçmen kaçakçılığı suçu Türkiye' nin yabancı olduğu bir suç türü değildir. Suriye savaşı sonrası çok sayıda mülteci bu yola başvurmuştur. Göçmen taşıyan teknelerin denizlerde batmasıyla yaşanan trajediler ülke gündemine sıklıkla taşınmaktadır.

Türkiye’de İnsan Ticareti ile Mücadele

Türkiye, sınır aşan insan ticareti sürecinde öncelikle hedef ülke konumundadır. Ancak zaman zaman transit nitelik kazandığını gösteren vakalar da tespit edilmiştir. Türkiye’de insan ticareti ile mücadele çalışmaları 2000’li yılların başında başlamış ve kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının değişen düzeylerde işbirlikleri ile devam etmiştir.

Türkiye’de İnsan Ticareti Mağdurları

Türkiye’de insan ticareti mağduru tespiti 2000’li yılların başında başlamış ve ilk istatistikler 2003 yılında paylaşılmıştır. 2003’den bu yana İçişleri Bakanlığı 1.400’den fazla insan ticareti mağduru tespit etmiştir. Bu tarihten itibaren 2007 yılına kadar ağırlıklı olarak Rusya, Moldova, Ukrayna ve Orta Asya ülkelerinden gelen kadınlar insan ticareti mağduru olarak tespit edilmişlerdir. 2007’den bu yana ise Rusya, Ukrayna ve Moldova uyruklu tespit edilen mağdur sayısında çok belirgin bir düşüş gözlenmiştir ve ağırlıklıla Özbekistan, Kırgızistan ve Türkmenistan uyruklu kadınlar tespit edilmiştir.

Türkiye’de kayıtlara geçmiş vakalar arasından en yaygın görülen insan ticareti biçimi fuhşa zorlamadır.

2011 sonrasında savaştan kaçıp Türkiye’ye gelen Suriyeliler arasında da insan ticareti mağdurları tespit edilmeye başlanmıştır.

Türkiye’de 2003 yılından bu yana insan ticareti ile mücadele sürecinde Ulusal Yönlendirme Mekanizması düzenleyici bir rol oynamaktadır. Bu mekanizma zaman içinde değişiklikler göstererek GİGM’in kurulması ile son halini almıştır.

Ulusal Yönlendirme Mekanizması (UYM)

UYM, devletin sivil toplum ile stratejik işbirliği içinde insan ticareti mağdurlarının insan haklarını koruma ve geliştirme yükümlülüklerini yerine getirmeye yönelik çabaları koordine ettiği bir işbirliği çerçevesidir. Bu mekanizmanın önemi mağdurların insan haklarına saygı gösterilmesini ve hizmetlere hızla yönlendirilmelerinin altını çizmesidir.⁹

İnsan Ticareti: Yasal Düzenlemeler

Türk Ceza Kanunu'nda insan ticareti suçuna dair düzenlemeler yapılmıştır:

2002 yılında insan ticareti ulusal mevzuatta ilk kez suç olarak tanımlandı.

2005 yılında yeni ceza kanunu ile birlikte insan ticareti suçu TCK 80. Madde ile tekrar düzenlendi.

2006 yılında TCK 80. Madde'de değişiklik yapılarak suçun tanımı ve içeriği, taraf olduğumuz Palermo Protokolü'ne uyumlu hale getirildi.

TCK MADDE 80 - İnsan Ticareti Suçu

(1)(Değişik: 6/12/2006 – 5560/3 Md.) Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girilen ve suçu oluşturan fiiller var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir.

(3) On sekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hallerinde suça ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir.

(4) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükmolunur.

Türkiye'nin Taraf olduğu İnsan Ticareti ile İlgili Başlıca Uluslararası Sözleşmeler

Palermo Protokolü

Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol 2000 yılında ülkelerin imzasına açılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, Protokolü 13.12.2000 tarihinde imzalamış ve 24.02.2003 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Konsey Sözleşmesi

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi 2005 yılında devletlerin imzasına açılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşmeyi 19 Mart 2009 tarihinde imzalamış ve 19.02.2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)

Göç konusunda daha etkin politikalar belirleyebilmek ve uygulayabilmek için 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu hazırlanmış ve 11.04.2013 tarih ve 28615 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. ¹¹

YUKK'da İnsan Ticareti Suçunu İlgilendiren Maddeler

İnsan ticareti mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan yabancılara, yaşadıklarının etkisinden kurtulabilmeleri ve yetkililerle işbirliği yapıp yapmayacaklarına karar verebilmeleri amacıyla valiliklerce ikamet izni verilir. 6458 sayılı kanunun 48. maddesine göre; bu durumdaki kişilere valiliklerce otuz gün süreli ikamet izni verilir ve bu ikamet izninde, diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartlar aranmaz.

6458 sayılı kanunun 49. maddesine göre; iyileşme ve düşünme süresi tanımak amacıyla verilen ikamet izni, mağdurun güvenliği, sağlığı veya özel durumu nedeniyle en fazla altışar aylık sürelerle uzatılabilir. Ancak, bu süreler hiçbir şekilde toplam üç yılı geçemez. İnsan ticareti mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe bulunan yabancıların, kendi girişimleriyle suçun failleriyle yeniden bağ kurduklarının belirlendiği durumlarda ikamet izinleri iptal edilir.

Madde 55/1-ç2'ye göre, "Mağdur destek sürecinden yararlanmakta olan insan ticareti mağdurları" hakkında sınır dışı etme kararı alınmaz".

Türkiye Cumhuriyeti, önceki bölümlerde kısaca aktarılan ve doğrudan insan ticareti ile mücadeleyi hedefleyen Palermo Protokolü ve Avrupa Konseyi Sözleşmesi dışında, içerdiği maddeler ve hedef kitlesi nedeniyle insan ticareti süreci ile ilgili olabilecek bazı uluslararası sözleşmelere de taraf olmuştur. Bunlar arasında en önemlileri aşağıda sıralanmıştır.

- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme (Onay:11.06.1985)
- Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (09.12.1994 ihtirazi kayıtla onay)
- Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile İlgili İhtiyari Protokol (Onay: 09.05.2002)
- En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi – ILO/1999 (Kabul: 25.01.2001)
- Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (18.01.2001 tarihinde “beyanda bulunulmak suretiyle” onay).
- Cebri Çalıştırma Hakkında 29 sayılı ILO Sözleşmesi (Kabul: 23.01.1998).
- Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme (İmza: 13.01.1999).
- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (Çekinceyle onay 04.04.2003)

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM)

11 Nisan 2013 tarihine kadar yabancıların tüm iş ve işlemleri, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesindeki Yabancılar ve Hudut/İltica Dairesi Başkanlığınca yürütülmekteydi. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)’nın 11 Nisan 2014 tarihinde bütün hükümleri ile beraber yürürlüğe girmesiyle yabancıların Türkiye’ye girişleri, Türkiye’de kalışları ve Türkiye’den çıkışları ile Türkiye’den koruma talep eden yabancılar sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı’na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne yürütülmeye başlanmıştır.¹²

GİGM bünyesindeki Daire Başkanlıklarından biri de İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi’dir. Görevleri şu şekilde belirtilmiştir:

1. Düzensiz göçle ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
2. İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunmasına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,
3. İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunmasına ilişkin projeleri yürütmek,
4. İnsan ticareti mağdurlarına yönelik yardım hatlarını kurmak, işletmek veya işlettirmek,

5. Düzensiz göçle mücadele edilebilmesi amacıyla kolluk birimleri ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak, tedbirler geliştirmek, alınan tedbirlerin uygulanmasını takip etmek,
6. Türkiye'nin taraf olduğu geri kabul anlaşmalarının üçüncü ülke vatandaşları ile vatansız kişilere ilişkin hükümlerini yürütmek,
7. Genel Müdür tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

YİMER - Yabancılar İletişim Merkezi

2005 yılında "İnsan Ticareti Acil İletişim Hattı" olarak faaliyetine başlayan ALO 157, 20 Ağustos 2015 tarihinde Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER) adını almıştır ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne bağlı ücretsiz bir hat olarak hizmet vermektedir.

Türkçe, İngilizce, Rusça, Arapça, Farsça ve Almanca dillerinde hizmet veren YİMER,

- Vize, İkamet, Geçici Koruma ve Uluslararası koruma konularının yanı sıra, göç alanına ilişkin daha birçok alanda bilgi verir.
- Yurt içinden ve yurtdışından 7/24 hizmet vererek yabancıların soruları için başvuracakları ilk adres niteliğindedir. Yurtdışından +90312 157 11 22 kodlanarak aranabilmektedir.

İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik

Yönetmelik, YUKK ve Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi dayanak alınarak GİGM tarafından hazırlanmıştır. Yönetmelik 17.03.2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.¹³

Yönetmeliğin kapsamı insan ticareti suçunun önlenmesi, Türk/yabancı ayrımı gözetmeksizin mağdurlarının korunması, yabancı mağdurlara ikamet izni verilmesi ve mağdur destek hizmetlerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.

Yönetmeliğin mağdur tespit ve yönlendirme sürecinde işlevsel olan temel maddeleri bir sonraki bölümde özetlenmiştir. Yönetmeliğin tamamını ise kitabın Ekler bölümünde bulabilirsiniz.

Suriye Savaşı Öncesi ve Sonrasında Bölgede İnsan Ticareti

Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD) Suriye savaşındandır etkilenen beş ülkede - Türkiye, Suriye, Lübnan, Ürdün ve Irak – yaptığı araştırmalar ile bölgenin insan ticareti suçu bağlamında bir değerlendirilmesini yapmış ve bu konuda bir rapor yayınlamıştır. Bu bölümde bu rapordan alıntılanan bazı değerlendirmeleri bulabilirsiniz. ¹⁴

Bölgede Uluslararası Sözleşmeler

1951 Tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi

1951 Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve 1967 Protokolünü bölgede sadece Türkiye imzalamıştır. Ancak Protokolün coğrafi kapsamını Avrupa'nın ötesine geçecek şekilde genişleten hükümleri Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

Bu durumda, bölge ülkelerinden hiçbirinde Suriye'deki savaştan kaçan kişiler için Sözleşmede yer alan mülteci tanımı geçerli değildir. Mültecilerle ilgili meseleler uygulamada ulusal mevzuatla çözülmeye çalışılmaktadır. Suriyeli mülteciler zaman içinde çıkarılan özel geçici düzenlemelere tabidirler.

Bölgede Palermo Protokolü'nün Tanınma Durumu

Bölge ülkeleri, 2000 tarihli Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve İnsan Ticaretinin Önlenmesi Ek Protokolünü onaylamıştır.

Ulusal düzeyde, Türkiye 2002'de Ceza Kanununa insan ticaretini suç haline getiren bir madde eklerken, diğer ülkeler son altı yıl içerisinde insan ticaretiyle mücadele alanında yasal düzenlemeler yapmışlardır.

2011 Öncesi Bölgede İnsan Ticareti

Savaş öncesi dönemde bölgede insan ticareti vakaları tespit edilmiştir.

Yapılan görüşmelerden ve çeşitli raporlardan edinilen bilgiye göre bu dönemde bölgede mağdur edilen kişiler genellikle Güney ve Güneydoğu Asya, Doğu Afrika, Kuzey Afrika, Doğu Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinin vatandaşlarıdır. Bölge ülkelerinin vatandaşları da aynı bölgedeki diğer ülkelerde insan ticaretine maruz kalmışlardır.

Bölgede 2011 öncesi hemen hemen tüm insan ticareti biçimleri tespit edilmiştir. Fuhuş amacıyla insan ticareti vakaları, işgücü istismarı, çocuk işçiliği vakaları (inşaat ve tarım sektörleri ile fabrikalarda ve hizmet sektöründe), silahlı çatışmalarda çocukların istismar edilmesi vakaları görülmüştür.

2011 Sonrası İnsan Ticareti ve Suriyeli Mültecilerin Durumu

Savaş öncesinde olduğu gibi savaş sırasında da bölgede insan ticareti vakaları tespit edilmiştir. Bu bölümde belli başlı insan ticareti biçimleri ve Suriyeli mültecilerin mağduriyetleri ile ilgili ICMPD tarafından derlenmiş bilgilerin, özellikle Türkiye'yi ilgilendiren bölümleri özetlenmiştir.

Fuhuş amaçlı insan ticareti

Suriyeli kadınlar ve genç kızlar bölgede cinsel istismar amacıyla insan ticaretine maruz bırakılmaktadır.

Bölge ülkelerinde fuhuş yasadışı olup fuhuş alanında istismara uğrayan kadınlar resmi makamlarca gözaltına alınma ve sınır dışı edilme riskiyle karşı karşıyadır. İstismarda bulunan kişinin aile fertlerinden olması karşılaşılan bir durumdur. Suriyeli mülteci kadınların fuhuş yaptığı ancak bunun insan ticareti olup olmadığının anlayamadığı durumlar vardır. Bu durum 'hayatta kalmak için seks' (survival sex) olarak nitelenmektedir ve karın doyurmak için başvurulmaktadır.

Zorla Evlendirme

Bölgede farklı zorla evlendirme biçimleri bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlar arasında en sık rastlanan, fuhuş amaçlı insan ticareti yapmak amacıyla zorla evlendirme ve çocuk yaşta evlendirmedir. Ancak karşılaşılan tüm çocuk yaşta evlendirme vakalarını çocuk ticareti olarak değerlendirmek yerine vaka bazında inceleme yapmak gerekir.

Bölge ülkelerinde sıklıkla “muta nikâhı” ya da “misyar nikâhı” adı verilen kısa süreli geçici evlilikler yapılmaktadır. Bu “evlilikler” kimi zaman fuhşu olağan kılmak için kullanılmaktadır. Ancak diğer zamanlarda da kadınlar açısından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Bölge ülkelerinde Suriyeli göçmen kadınlar ve kız çocukları ile geçici evlilikler ayarlayacak “çöpçatanlar” bulunmaktadır. Bu kişiler bu ayarlamalardan para kazanmaktadırlar.

Suriyeli genç kızların ev sahipliği yapan ülkelerin vatandaşlarıyla zorla evlendirildiği, ancak “geçici evlilik” olmayan durumlar da tespit edilmiştir.

Zorla evlendirme amacıyla insan ticareti yapanların genellikle kişinin birinci derece akrabaları olduğu anlaşılmaktadır.

Bazı çocuk yaşta evlendirmelerde “gelin” ile damat arasında ciddi yaş farkları bulunmaktadır. Yaş farkı arttıkça kız çocuğun ailesine ödenen paranın arttığına dair göstergeler bulunmaktadır.

Bazı Suriyeli genç kızların ve kadınların koruma sağlamak ya da yoksulluk içine düşmüş ailelerine bir tür ödeme yapılmasını temin etmek için silahlı grupların üyeleriyle zorla evlendirildiği bildirilmiştir.

İşgücü İstismarı

Suriyeli mülteciler işgücü istismarı amacıyla insan ticareti mağduru edilmektedirler.

Suriyeli çocuklar sokaklarda çöp toplama, tarım, mal taşıma, inşaatlar, sokak satıcılığı ve benzeri işlerde ve kafelerde istismara uğramaktadır.

Çocuklar, aile üyeleriyle birlikte veya yalnız olarak istismar edilebilmektedir.

Suriyeliler bilhassa tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde istismara maruz kalmaktadır. Tarımda çiftlik sahipleri ve çiftliklerde işçilere nezaret eden “shawish” (çavuş) adı verilen ustabaşılar tarafından istismar edilmektedir.

Suriye’de yakın dönemde yapılan bir araştırmada, çatışma ortamının tehlikeli işlerde çalışan çocukların sayısını artırdığı görülmüştür.

Suriye içinde genellikle erkek çocuklar ve bazen de kız çocuklar uzun saatler boyunca tehlikeli bedensel işlerde istismar edilmekte; fabrikalarda, makine atölyelerinde ve çiftliklerde çalışmaktadır.

Evde Hizmetçilik

Bölge ülkelerinde uzun zamandır yaygın olarak uygulanmakta olan göçmen ev hizmetçilerinin göç sürecini ve istihdamını düzenleyen “kafala/sponsorluk” sistemine yönelik eleştiriler dile getirilmiştir.

Suriye’deki savaşın ve mülteci krizinin bu insan ticareti türüne etkisinin az olduğu belirlenmiştir.

Türkiye’de evde hizmetçilik yaptırmak üzere insan ticaretinin ciddi bir sorun olmadığı görülmüştür.

Dilencilik Yoluyla İstismar

Bölge ülkelerinde dilencilik yoluyla istismarın muhtemel bir insan ticareti şekli olarak değerlendirilmesi yönünde bilinçlendirmeye gereksinim duyulmaktadır.

Suriye içinde rejimin ve muhalefetin kontrolündeki alanlarda dilenirken görülen kadın, çocuk ve engellilerin sayısında görülen artışın insan ticareti ve istismara konu kişilerle mi, yoksa bireysel ya da aile olarak içinde buldukları durumla başa çıkabilmek için başvurdukları bir çözümle mi ilgili olduğunu belirlemek güçtür.

Türkiye’de krize paralel olarak dilencilikte genel bir artış olmasına rağmen, dilencilik yoluyla istismara ilişkin ayrıntılı bilgilere ulaşmak mümkün olmamıştır.

Silahlı Çatışmada İstismar

Çocukların silahlı grupların bünyesine katılma süreçleri çocuk ticareti olarak değerlendirilebilir. İnsan hakları alanında faaliyet gösteren çeşitli kurumların yayınladığı bir dizi rapor ve resmi belgede, Suriye’de çeşitli silahlı grupların çocuk istismarı içinde olduğu yönünde bulgulara yer verilmektedir.

Elde edilen bilgilere göre, çocuklar bölgede çatışma yaşanan yerlerde asker, muhbir, cellat, insan kalkanı, intihar bombacısı ve diğer yardımcı görevlerde istismara maruz bırakılmaktadır.

Çatışma ile bağlantılı diğer istismar şekilleri arasında kaçırma ve rehin alma ve zorla çalıştırma sayılabilir.

IŞİD Tarafından Cinsel Kölelik ve Zorla Evlendirme

2014 ve 2015’te IŞİD’in, özellikle Irak’taki Ezidi nüfusu hedef alır biçimde kölelik, zorla evlendirme ve silahlı çatışmada istismarı da içeren çok ciddi insan ticareti uygulamaları gerçekleştirdiği bildirilmiştir.

Yasadışı Evlat Edinme

Kaynakların çoğu, yasadışı evlat edinme amacıyla insan ticaretine maruz kalan çocuklarla karşılaşmamıştır. Ancak, ebeveynlerinden ayrı düşmüş mülteci çocukların ve Suriyeliler arasında kayıtsız yeni doğumların yüksek sayısı, bu çocukların yasadışı evlat edinme amacıyla insan ticaretine maruz kalma olasılığını düşündürmektedir.

Organların Alınması

Rapora göre, Türkiye’de Suriyelilerin karıştığı bir vaka dışında, bölge ülkelerinde organların alınması amacıyla insan ticareti yapıldığına dair ancak çok sınırlı miktarda bulgu mevcuttur.

Suç Faaliyetlerinde İstismar

Silahlı çatışmada istismar edilme dışında suç faaliyetlerinde istismar amaçlı insan ticareti yapıldığı yönünde çok az miktarda bulguya rastlanmıştır.

İnsan Ticareti Mağduru Tespiti

İnsan ticareti suçunun kovuşturulması çoğu zaman mağdurların tespit edilmesi ile başlayan bir süreçtir. Suçun oluştuğunu en önemli delili mağdurların varlığıdır.

Tespitte Yaşanan Zorluklar

Eğitimlerde sıklıkla ifade ettiğimiz gibi insan ticareti suçunun tespiti zordur. Suçun karmaşıklığı nedeniyle tespitle yükümlü görevliler pek çok zorlukla başa çıkmak zorundadır. Tespit sırasında karşılaşılabilecek başlıca iki sorun alanından bahsedebiliriz.

1. Mağdura Ulaşmakta Yaşanan Zorluklar

Bazı insan ticareti türlerini tespit etmek diğerlerinden daha zordur. Örneğin, ev içi hizmetlerde sömürülen kişileri, hanenin mahremiyeti anlayışı nedeniyle istismar edildikleri mekanlarda tespit etmek zordur. Aynı şekilde, orman işçiliği, maden işçiliği gibi gözden uzak yerlerde sürdürülen işlerde mağdur edilen kişilere ulaşmak ve tespit etmek zordur.

Belgesiz göçmenler arasındaki mağdurları tespit etmek zordur. Belgesiz göçmenler, ülkede kaçak bulunma halleriyle kolluk birimlerinin dikkatini çekerler ve bir suçun mağduru olmaktan ziyade bizzat suç işleyen kişiler olarak görülürler. Benzer bir anlayış da fuhuş vakaları için geçerlidir. Seks işçiliği çoğu ülkede yasal değildir ve kolluk görevlileri tarafından genellikle "ahlakdışı" olarak nitelendirilir; bu da seks işçilerinin arasından mağdur tespit edilmesini zorlaştırır.

Mağdur tespitini zorlaştıran bir başka durum da tespitten sorumlu görevlilerin zihnindeki "ideal mağdur" algısıdır. Sadece Türkiye'de değil bu suçla mücadele edilen bütün ülkelerde, mağdur tespitinde görevli kişilerin "ideal mağdur" algısı geliştirdiği gözlenmiştir. Yıllar boyunca tespit ettikleri mağdurların çoğunluğunun ortak özellikleri olmasına alışan görevliler farklı özelliklere sahip kişilerin de mağdur edildiğini gözden kaçırabilmektedirler. Tespit edilen mağdurların özellikleri incelendiğinde çoğunluğu yabancı kadınlardır ve yine pek çoğu fuhuş sektöründe sömürülmüştür. Bu kadınların çoğu çaresiz görünmektedir. Öte taraftan erkekler veya yabancı olmayan kişiler yani o ülkenin kendi vatandaşları da mağdur edilmektedir. Bir mağdur kurtarılma anında çaresiz ve perişan görünmeyebilir çünkü her kişinin travmaya gösterdiği tepki farklıdır. Son olarak fuhuş dışındaki sektörlerde de insan ticareti suçunun işlendiği unutulmamalıdır.¹⁵

2. Mağdurun İfade Vermemesinden Kaynaklanan Zorluklar

Bazı insan ticareti mağdurları tanık olarak ifade verebilecek durumda olmayabilirler. Bunun çok çeşitli nedenleri olabilir.

TEHDİT	Tacirler mağduru ve/ya yakınlarını zarar vermekle tehdit edebilirler.
PSİKOLOJİK	Mağdurun o sıradaki psikolojik durumu olayları hatırlamasına veya anlatmasına uygun olmayabilir. Bir sonraki bölümde mağdurların psikolojik profili hakkında detaylı bilgiye ulaşabilirsiniz.
POLİS	Mağdur yetkililerden ve özellikle polisten korkuyor olabilir.
YARAR	Mağdur başına gelenleri geri bırakmak istiyor ve ifade vermenin kendisine bir yarar sağlamayacağına, tam tersi zarar verebileceğine inanıyor olabilir.
BAĞIMLI	Bazı mağdurlar bir suç mağduru olduklarına inanmazlar ve hatta tacirlerine karşı bir tür bağımlılık geliştirmiş olabilirler.

Uluslararası hukuka göre tanıklık yap(a)mayan mağdurların da koruma altına alınması gerekmektedir ve ihtiyaç duydukları psikolojik, sosyal, tıbbi ve hukuki destek sağlanmalıdır.

Türkiye’de (muhtemel) mağdura bazı haklar tanınmıştır. Mağdur yabancı ise ve ülkede belgesiz duruma düşmüş ise, kısa dönemli ikamet izni verilmesi ile öncelikle ülke sınırları içinde yasal kalışı sağlanır. Buna paralel olarak, barınma ihtiyacının giderilmesi için bir sığınmaevine yerleştirilir; sağlık ihtiyaçları 2004 tarihli Sağlık Bakanlığı Genelgesi ile devlet hastanelerinde ücretsiz olarak karşılanır. Türkiye’de yasal olarak tanınan mağdur hakları, kitabın ekinde bulunan İnsan Ticareti ile Mücadele Yönetmeliği’nde sıralanmıştır.

Burada sorun, yukarıda kısaca bahsedilen 1. ve 2. adımlardaki zorlukların üstesinden gelebilmektir. İnsan ticareti mağduru hiçbir şekilde mağduriyetinden bahsetmez/bahsedecek fırsatı bulamaz ise sayılan hakların hiçbirine kavuşması mümkün olmayacaktır.

Fuhuş operasyonu sırasında ele geçirilen belgesiz bir göçmen kadın, derdini anlatacak deneyimli bir mülakat görevlisi ve çevirmenlik yapacak tarafsız bir çevirmene erişemez ise insan ticareti mağduriyeti tespit edilemeden sınır dışı edilecektir.

Türkiye’de kalmakta olan belgesiz bir göçmen, sınır dışı edileceği korkusu ile başından geçen bu tip mağduriyeti yetkililere anlatmaya çekinebilir ve bu nedenle suç gizli, suçlu cezasız ve mağdur da desteksiz kalır.

Tek korku sınırdışı edilme ile ilgili değildir, Türkiye’de yasal olarak bulunmaya hakkı olan bir kişi (TC vatandaşı veya ikamet izni olan bir sığınmacı veya geçici koruma altındaki bir Suriyeli) yetkililerden yeteri kadar destek alacağına inanmadığı için veya başına gelenlerin ailesi/yakınları tarafından duyulması sonucu zarar görebileceği için ve hatta insan ticareti mağduru edilme sürecinde aile bireylerinin rolü olduğu için ortaya çıkıp mağduriyetinden açıkça bahsedemeyebilir.

İnsan ticareti mağdurlarının tespiti neden önemli?

- Yukarıda da açıklandığı gibi mağdurları hizmetlere ulaştırabilmek için öncelikle tespit edilmiş olmaları gerekir.*
- Belgesiz göçmen mağdurlar, tespit edilmeden sınır dışı edilme riski altındadır.*
- İnsan ticareti mağdurlarının acilen fiziksel ve ruhsal sağlık desteğine ihtiyaçları olabilir.*
- İnsan ticareti mağdurları ve yakınları tacirlerden kaynaklanan yaşamsal risk altında olabilir.*
- Yanlış tespit (tacir muhbiri) suç örgütünün hizmet verilen yerlere ulaşmasına olanak verebilir ve tehlike doğurabilir.*

Mağdur ile Mülakat

Muhtemel insan ticareti mağdurları ile mülakat yapılırken dikkat edilecek hususlar bir sonraki bölümde ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Sağlanan yönergelere mümkün olduğu kadar / şartlar el verdiğince uymaya çalışarak bir mülakat formu eşliğinde muhtemel mağdur ile görüşme yapabilirsiniz.

Muhtemel mağdur ile görüşme sırasında kullanılacak çeşitli formlar bulunmaktadır. Eğitimlerde de aktardığımız gibi Türkiye’de uzun süre IOM tarafından geliştirilmiş form kullanılmıştır. Bu form oldukça ayrıntılı bir formdur ve her türlü ortamda yapılmaya müsait değildir. İnsan ticareti muhtemel mağduru olduğu düşünülen ve bir şekilde gözetim altında olan kişilere uygulanmıştır. İlerleyen yıllarda kolluk birimleri kendi geliştirdikleri bir formu kullanmışlardır ve en nihayetinde GİGM tarafından geliştirilen ve kitabın ekler bölümünde bulabileceğiniz form kullanılmaya başlanmıştır. Burada saydıklarımıza benzer nitelikli, değişik ülkelerde farklı kuruluşlar tarafından kullanılan pek çok form bulmak mümkündür.

Diğer bir suçun mağduru olan kişi

Görüşme formları görüşme yaptığımız kişinin insan ticareti mağduru olup olmadığını daha kolay anlayabilmemiz için hazırlanmış araçlardır. Ancak şunu unutamayalım ki, bir insan başka bir suçun mağduru da olmuş olabilir. Bu kişiye insan ticareti mağduru olsun olmasın hassasiyetle davranmak gerekir. Görüşme yaptığınız kişinin insan ticareti mağduru olmadığına dair bir kanaatiniz oluşursa, hangi suçun mağduru olduğunu anlamaya çalışarak, ihtiyaç duyduğu hizmetlere yönlendirmeniz gerekir. Örneğin bu kişi bir tecavüz mağduru olabilir. Bu durumda kolluk birimlerine veya savcılığa, sağlık kontrolü için hastaneye ve psikolojik sağlığının desteklenmesi için psikoloğa (O ilde psikolojik destek hizmeti veren bir STK olabilir) yönlendirilmesini kuruluşunuzun imkanları dahilinde yapmanız gerekir.

Onam

Görüşmeye başlamadan önce kişinin onamını almak gerekir. Onam verdiği takdirde muhtemel mağdura bu görüşme sonuçlarının kimlerle paylaşılacağı bilgisi mutlaka aktarılmalıdır. Kişinin onamı yoksa elde edilen bilginin paylaşılması gereklidir. Mağdur ile görüşme konusu sonraki bölümde sunulmuştur.

Görüşme Formlarının Ortak Özellikleri

Görüşme formları insan ticareti sürecinin aşamalarını ortaya çıkarmaya yönelik sorular barındırırlar.

Hatırlayacak olursak insan ticareti süreci (genellikle) TEMİN – SEVK – İSTİSMAR aşamalarından oluşur. Görüşme formundaki sorular da bu süreci anlamaya yöneliktir. Önce temin ve sevk aşamalarına yönelik sorular, ardından sömürü aşamasına yönelik sorular olabilir. Bu soruların yanıtlarına göre, görüşmeyi yapan kişi kendi vardığı kanaati görüşme formunun sonuna ekleyebilir. Formda görüşme yapan uzmanın kişisel gözlemlerini de ekleyebileceği bir bölüm bulunması faydalı olabilir. Uzman görüşme boyunca muhtemel mağdurda gözlemlendiği davranış şekillerini kayda geçirebilir. Ancak bu notları tutarken, kitabın mağdur tespiti bölümünde vurgulanan, ideal mağdur algısı ile ilgili uyarıları, bireylerin travmaya farklı tepkiler verdiğini unutmamak gerekir.

Klasik mağdur görüşmelerinde kullanılan bazı soru kalıpları aşağıda sıralanmıştır.

1. Türkiye'ye ne zaman geldiniz? (Ay / Yıl)
2. Hangi ülkeden geldiniz?
3. Geldiğiniz ülkenin vatandaşı mısınız?
4. Türkiye'ye geldiğinizde kaç yaşındaydınız? (Reşit mi?)
5. Hangi sebeple geldiniz? (Çalışma/gezme/turistik/eğitim vb.)
6. Çalışma diyenler için: size ne tip bir iş önerildi? İşin detayları/kazanç beklentisi vb.
7. Türkiye'ye gelmenizde size kimse aracılık etti mi? Kim?
8. Yalnız mı geldiniz? Yanınızda biri var mıydı?
9. Türkiye'ye geldikten sonra ne oldu? Anlatır mısınız?
10. Çalıştınız mı? Hangi işte? Bu işte isteyerek mi çalıştınız?
11. Zorla çalıştırıldı ise: sizi kontrol altında tutmak için nasıl yöntemler uyguladılar? Muhtemel cevaplar: şiddet, tehdit, borçlandırma, aldatma, özgürlüğün kısıtlanması gibi.
12. Hala zorlanmaya devam ediyor mu?
13. Bu durumdan kurtuldu ise nasıl?

ANCAK

Dikkat edeceğimiz üzere bu form sınır aşan insan ticareti mağdurlarının başına süreçte neler geldiğini anlamaya yönelik bir formdur. Mağdur edilen ülke vatandaşlarının ve sığınma beklentisi ile bir ülkeye gelip daha sonra mağdur edilen kişiler için uygun olmayan sorular barındırmaktadır.

Bu nedenle, eğitimlerde üzerinde tartışıldığı gibi Suriyeli mültecilere yönelik bir form geliştirmek mülakat sürecini rahatlatacak bir adım olacaktır.

İnsan Ticareti Mağdurlarının Psikolojik Profili

Mağdurların psikolojik profiline değinmeden önce psikolojik sağlığın ne olduğunu ve nasıl olumsuz etkilendiğini ele almak gerekmektedir.

Psikolojik Sağlık

Kişinin psikolojik açıdan sağlıklı olduğunu söyleyebilmek için gerekli kriterler bulunmaktadır.

Bu kriterlerden biri çevresel hakimiyet sağlayabilmektir. Çevreyle uyumlu, gerektiğinde çevreyi yönetebilen, dış etkinlikleri kontrol edebilen, koşulları zorlayan, çevresindeki fırsatlardan yararlanabilen ve kişisel ihtiyaçlarına uygun bağlamlar yaratabilen veya seçebilen kişiler sağlıklı bir psikolojik yapıdadır.

Diğer bir kriter kişisel gelişiminin sürdürülebilmesidir. Kişisel gelişim açısından devam eden gelişme duygusuna sahip, kendisini büyüyen ve gelişen olarak gören, yeni deneyimlere açık, kendi potansiyelinin farkında olan ve süreç içinde kendinde ve davranışlarında iyileşme gören kişiler için psikolojik sağlıktan söz edilebilir.

Hayatta amaçlara sahip olunması da bir başka psikolojik sağlık kriteridir. Hedefleri ve doğruları olan, şimdiki ve geçmiş zamanın anlamlı olduğunu düşünen, yaşama amaç kazandıran inançları bulunan, geleceğine yön verebileceğini düşünen bireyler psikolojik açıdan sağlıklıdır.

Otonomi/özerklik bir diğer kriterdir; kararlı ve bağımsız olabilme, sosyal baskılara karşı dayanıklı, dirençli durabilme, kendini kişisel standartlarına göre değerlendirme ve bireyselliğini koruyabilme anlamına gelir.

Kişinin kendini kabullenmesi de psikolojik sağlık için önemlidir. Kendine karşı olumlu yaklaşımı olan, iyi ve kötü özelliklerini kabul eden, geçmiş yaşantısı hakkında olumlu duygular hisseden, kendini olduğu gibi görebilen bir kişinin kendini kabul ettiğini düşünebiliriz.

Psikolojik sağlık açısından son kriter ise başkaları ile olumlu ilişkiler kurulmasıdır.

Sıcak ve güvene dayalı ilişkiler kurabilme, başkalarının refahıyla da ilgilenme, güçlü empati ve yakınlaşma kapasitesine sahip olma ve ilişkilerde karşılıklı fedakarlıkları anlayabilme olarak tanımlanmaktadır.

Psikolojik sağlığı olumsuz etkileyen birçok yaşam koşulu bulunmaktadır.

Psikolojik Sağlığı Olumsuz Etkileyen Yaşam Koşulları

- Ani ve beklenmedik durumlar - iş yerinde, duygusal ilişkide ve benzer yaşamsal alanlarda ani değişimler; hastalıklar gibi
- Kayıplar - lm, ayrılık, boşanma gibi
- Yaşamsal kriz dönemleri - evlilik, hamilelik, askerlik, yaş krizleri
- Şiddet - aile içinde veya dışında
- Toplumsal sorunlar - sosyal düzende bozulmalar, ekonomik buhranlar, dayatmalar
- Travma durumları - savaş, doğal afetler, tecavüz, kayıplar

Yukarıdaki durumları yaşayan kişilerin psikolojik sağlıkları risk altındadır. Bu yaşamsal deneyimler psikolojik sorunlara ve bozukluklara yol açabilir.

Savaşın Etkileri

Savaşta toplumun fiziksel ve sosyal iyilik hali ile birlikte ruhsal iyilik hali de bozulur. İnsanlar psikolojik ihtiyaçlarını yerine getirememeye başlarlar. Fizyolojik ihtiyaçlar; yeme, içme, cinsellik ve barınmadır. Sosyo-kültürel ihtiyaçlar ise; topluluk içinde yaşama, paylaşma, yardım alma, verme gibi gereksinimlerdir. Psikolojik ihtiyaçlar ise güvende olma, sevgi-şefkat görme, grup içerisinde pozisyonda olma, saygı görme, değer verilme gibi duygusal desteklerdir.

Savaş ortamında bireyler birçok kayıp ve travmatik durum yaşarlar:

- Ölüm riski, yaralanma, sakatlanma
- İnsanların ölümüne şahit olma
- Yakınlarını, evini, işini kaybetme
- Zorunlu göç
- Tecavüz
- Sağlıksız yaşam koşulları
- Yoğun korku, terör, dehşet, acı, öfke, çaresizlik duyguları

Yapılan araştırmalarda savaş ortamına bağlı gelişebilen 15 farklı psikiyatrik bozukluğun söz konusu olduğu ortaya konmuştur.

Savaş gibi insanın korunma içgüdüsünü harekete geçiren, güven duygusunu zayıflatan bir yaşantı ruhsal yapıyı çok zedeler. Savaşın ağır psikolojik etkileri altındaki bireyler bu nedenle psikiyatrik hastalıklar açısından risk grubundadırlar.

Savaş ortamında fizyolojik ve psikolojik sağlıkları olumsuz etkilenmiş kişilerin, güven ve korunma arayışındayken insan ticareti suçuyla yüzleşmeleri yaşadıkları travmanın etkisini daha yıkıcı hale getirecektir.

İnsan Ticareti Mağdurlarının Psikolojik Sağlığı

İnsan ticareti mağdurlarının aşağıda sayılan nedenlerden ötürü psikolojik sağlıkları risk altındadır.

Mağduriyet öncesinde

- Geçmiş travmalar
- Aile, eğitim, geçinme konularında sorunlar
- Yoksulluk ve yoksunluk içinde bir yaşam

Mağduriyet sırasında

- İstekleri dışında bir duruma zorlanma
- Şiddet türlerinin çoğuna maruz kalma
- Tecavüz, baskı, hak ihlali, tehdit ve benzer durumlar yaşama
- Hem kendilerinin, hem ailelerinin yaşamlarının tacirler tarafından tehdit edilmesi
- Özellikle fuhuşta sömürülen mağdurların cinsel yolla bulaşan hastalıklara maruz kalması
- Polise ve diğer yetkililere karşı güvensizlik hissi
- Her ne kadar kötü muamele görmüş olsalar da kendilerini sömüren insanlara bağlı hale gelme - Stockholm Sendromu. Uzun süreli mağduriyetlerde tacirlerin şiddetin dozunu zaman zaman azaltması, hediyeler alması, mağdura nadiren de olsa para vermesi ve bazı ihtiyaçlarını karşılaması mağdurların tacirle arasında duygusal bir bağ oluşmasına yol açabilir.
- Çocukların yaşadığı travmanın daha büyük olması olasıdır. Ebeveynleri tarafından satılmış olabilirler.

İnsan Ticareti Mağdurlarında Gözlenen Psikolojik Sorunlar

Yaşadıkları travmatik durumun etkisiyle mağdurlarda psikolojik sorunlar ortaya çıkması doğal ve beklenilir bir durumdur. Mağduriyet sonrasında aşağıdaki psikolojik sorunları yaşayabilmektedirler.

Uyku Sorunları	: Uykuya dalmada zorluklar, sık sık uykudan uyanma, kabuslar, yeterli uyuyamadan erken kalkma veya çok/aşırı uyuma, gün içinde yorgun hissetme, sürekli uykulu olma hissi olarak tanımlanabilir.
Yeme Sorunları	: İştah kaybı, yemek yiyememe ya da aşırı yeme hali, doymama, yemekten sonra çıkarma hissi/isteği ve yemekten tiksinti duyma olarak tanımlanabilir.
Duygusal Sorunlar	: Aşırı tepkisellik, aşırı duygusallık, hassaslık, uyuşma, duygusal durgunluk, tepkisizlik, yoğun korku, kaygı, güvensizlik, suçluluk veya bağımlılık hissi, öfke patlamaları ve yoğun kızgınlık hali olarak tanımlanabilir.
Bilişsel Sorunlar	: Dalgınlık, düşük konsantrasyon, hafıza sorunları, bozuk konuşma, zihin karışıklığı, tepki gecikmeleri, algılama güçlükleri olarak tanımlanabilir.

- Motivasyonel Sorunlar : Bir hareketi, işi yerine getirmede inisiyatif eksikliği, karamsarlık hali, bir şey yapmaya isteksizlik, spontan konuşma eksikliği, yeni şeyler öğrenme konusunda ketumluk, üşenme ve kendini geri çekme hali olarak tanımlanabilir.
- Davranış Sorunları : Kişisel temizlik ve görünüş konusunda kayıtsızlık, farklı sorumlulukları yerine getirmede düşük performans, etkinliği bitirmeme, sosyal etkinliklerden kaçınma, uygunsuz/aşırı davranışlar, hırçın, ajite davranışlar olarak tanımlanabilir.
- Sosyal Sorunlar : Aile üyeleri, arkadaşlar vs. ile iletişimde bulunma konusunda isteksizlik, kaçınma, bir grup ile beraberken ayrı durmaya çalışma, izolasyon, yalnızlaşma isteği, grup içi ilişkilerde zorlanma, çatışma, kavga, sosyal ortamlarda kendini ifade etme zorluğu olarak tanımlanabilir.

İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaşayabileceği Psikolojik Bozukluklar

Mağdurların yaşadıkları psikolojik acı ve hassasiyet/incinebilirlik duyguları tedavi edilmez veya geçmişlerinde var olan travmatik deneyimlerle birleşirse psikolojik bozukluklara dönüşebilmektedir. Yukarıda bahsedilen psikolojik sorunları yaşayan mağdurlara zamanında ve yeterli psikolojik ve sosyal destek sağlanamazsa psikolojik bozukluklar ortaya çıkabilmektedir. Mağdurlarla yapılan çalışmaların sonucunda aşağıdaki psikolojik bozuklukları yaşayabildikleri gözlenmiştir.

- TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞU : En sık rastlanan psikolojik bozukluktur. Ayrıntılı bilgi aşağıdaki bölümlerde verilmiştir.
- GENEL ENDİŞE/KAYGI BOZUKLUĞU : Anksiyete bozuklukları, panik bozukluk vb mağdurlarda bazen görülebilmektedir.
- DEPRESYON : Depresif duygu durumunun işlevlerde bozulmaya kadar gitmesi ve 6 aydan uzun sürmesi durumunda depresyondan söz edilmektedir.
- DİSOSİYATİF BOZUKLUK : Nadiren de olsa kişilik bölünmeleri görülebilmektedir.
- KENDİNE ZARAR VERME : Kendi bedenine yönelik zarar verme davranışları (saç yolma, kendini kesici aletle yaralama gibi) gösterebilmektedirler.
- SOMATİZASYON, KONVERSİYON : Fiziksel sebebi olmaksızın kusma, baş dönmesi, mide bulantısı yaşama veya ağrı hissetme ve konversiyonel bayılmalar olması halidir.

İNTİHAR DÜŞÜNCELERİ/RİSKİ	: Yaşamı sonlandırmayı düşünme ve intihar girişimleri mağdurlarda zaman zaman görülmektedir.
MADDE BAĞIMLILIĞI	: Duygusal acıyı hafifletmeye yönelik madde kullanımına açık hale gelmiş mağdurlar olabilmektedir. Tacirleri tarafından maddeye alıştırmış olanlar da bulunmaktadır.

Travma Nedir?

Günlük rutin işleyişi bozan, aniden ve beklenmedik bir şekilde gelişen, korku, dehşet, çaresizlik, kaygı ve panik gibi duygular yaratan, gerçek bir tehdit olarak algılanan, kişinin anlamlandırma süreçlerini bozan olaylar travmatik yaşantılar olarak tanımlanabilir. Kişiler travmatik yaşantı sırasında fiziksel veya ruhsal olarak zarar görmüşlerdir veya bu zararı yaşayan başka birine tanık olmuşlardır.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB)

Yaşanan travmatik bir olay sonrasında neredeyse herkes "stres tepkileri" gösterir ama bu herkesin "hasta olduğu" ya da uzun süreli rahatsızlık yaşayacağı anlamına gelmez. Bu stres tepkileri; bir dönem için, "anormal bir olaya verilen normal tepkiler" olarak görülmektedir. Bunların süreklilik göstermesi (6 aydan uzun süre devam etmesi halinde) durumunda TSSB adını alır. Yaşanan bir travma sonrası mağdurların yaklaşık %10-15'i olaydan çok kısa bir süre sonra toparlanır, olayın etkileriyle başa çıkabilir ve hatta "lider" rolü üstlenebilir. Yaklaşık %70 gibi bir bölümü ise olaydan etkilenir ve "stres tepkileri" gösterir.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu Belirtileri

1. Travma sırasında yaşadıkları olayları istemedikleri halde ve nedensiz yere sık sık hatırlarlar.
2. Travmayı hatırlatan herhangi bir durum, yer, nesne, görüntü veya ses gibi uyarılar, kişide ciddi bir sıkıntı yaratır.
3. Yaşadığı olay kişinin rüyalarına girer, gördüğü kabuslar uyku düzenini bozar.
4. Bu uyarılar ve ipuçları karşısında fizyolojik tepki verirler.
5. Kişiyi bunalttığı için, olayla ilgili konuşmaktan, olayı hatırlatan uyarılardan, hatta olayı düşünmekten bile kaçınmaya çalışır.
6. Bazen yaşadıkları olayın belli bir bölümünü dahi hatırlayamazlar. O anlar hafızalarında yoktur, yaşanmamış gibidir.
7. Diğer insanlardan uzaklaşma ve yabancılaşma hissi oluşur.
8. Duygu yelpazesinin kısıtlanması gözlenir.
9. Kısalmış bir gelecek hissi yaşanır.
10. Bir kısmı "sorumlulara" yönlendirilmiş ancak büyük bölümü hedefe yönlendirilmemiş yoğun bir öfke duyulabilir.
11. Varsa kayıplara ilişkin yoğun bir üzüntü gözlenir.
12. Sürekli tehlike veya problem alarmında olmaya başlayabilirler.
13. Olayın tekrarlanabileceğine dair yoğun korku hissi vardır.
14. Konsantrasyon zorluğu yaşayabilirler.

İnsan Ticareti Mağduru ile Mülakat

Mağdura Yaklaşım

Karşılaştığımız her mağdur kültür ve eğitim düzeyi, sosyal çevresi, gelir düzeyi, dini, politik ve sosyal görüşleri açısından farklılık gösterebilir ve karşılaştığımız sırada muhtemel bir kriz döneminde olduğu düşünülebilir. Mağdurla yapılacak görüşmede amaç; doğru iletişim kanalları ile mağdura ulaşmak ve psikolojik bir fayda ortaya çıkarmaktır.

Hassas Gruplarla Mülakat

Hassas gruplarla yapılan görüşmelerde belli mülakat koşulları mutlaka sağlanmalıdır. Eğer danışman, görüşenin fazlasıyla hassas ve anlatmakta zorlandığı bir konuyu paylaşacağını anlarsa temel ilkelere bağlı kalması daha da büyük önem taşır. İnsan ticareti mağdurları bu hassas gruplardandır. Özellikle cinsel şiddete maruz kalmış vakalar ile mülakat ustalıklı ve incelikli yapılmalıdır.

Muhtemel bir insan ticareti mağduru (veya farklı bir hassas gruba mensup biri) ile yapılacak görüşmelerde dikkat edilmesi gereken noktalar şu şekildedir:

Mülakat Koşulları

- Konuşmaların duyulmayacağı kapalı ve mahremiyeti olan bir alanda yapılması gereklidir. ("Lütfen rahatsız etmeyiniz" levhası)
- Sadece mağdur, mülakat görevlisi, gerekli ise tercüman ve destek görevlisi (çocuğun vasisi, hukuk danışmanı veya psikolojik danışman) hazır bulunmalıdır.
- Cep telefonları kapatılmalıdır.
- Kapalı alan bulunamıyorsa mahremiyete sahip bir yer seçilmelidir. Mağdurun kişisel mahremiyetine ve gizliliğine önem verildiği hissettirilmelidir.

Muhtemel Mağdura Yaklaşım

- Mülakat görevlisi, kendisini tanıtmalı ve temsil ettiği kurumdaki görevini açıklamalıdır.
- Kişinin tuvalete gitme ihtiyacı bulunup bulunmadığını ya da bir içecek isteyip istemediğini öğrenmelidir.
- Kişinin herhangi bir ağrısı, rahatsızlığı, acil tıbbi müdahale gerektiren bir sorunu var mı öğrenmelidir.
- Çalıştığı kuruluşun mültecilere destek sunma konusundaki rolü ve başlamak üzere olan mülakatın amacı hakkında bilgi verilmelidir.
- Kişiye, mülakat sırasında, başına gelenlere ilişkin sorular sorulabileceği, irdelenecek bazı konuların hatırlanmasının rahatsızlık veya acı verebileceği ve unutmak istediği hatıraların canlanmasına neden olabileceği izah edilmelidir.

- Soruları yanıtlamak için acele etmemesi söylenmeli ve istediği an ara verilebileceği belirtilmelidir.
- Mülakata katılımın gönüllülük esasına tabi olduğunu ve hiçbir soruya cevap vermek zorunda olmadığını kavraması sağlanmalıdır.
- Ancak ne kadar çok bilgi verirse, kendisine yardımcı olmanın o denli kolay olacağı izah edilmelidir.
- Kişiyeye farklı destekler sunulabileceği ve buna bağlı olarak birtakım sınırlandırmaların olduğu açıklanmalıdır.
- Kişinin verdiği bilgilerin nasıl bir destek istediğine bağlı olarak farklı kurumlarla paylaşılabilceği kendisine aktarılmalıdır.
- Verdiği bilgilerin paylaşılmasını istemiyorsa, bilgilerin saklı kalacağı teminatı verilmelidir. (hayati tehlike yoksa)
- İsteddiği zaman soru sorabileceği ya da kendisine açıklanan yada anlatılan konuların tekrar edilmesini isteyebileceği izah edilmelidir.
- Kişinin o sırada kendisine açıklanan her konuyu anladığından emin olunmalıdır.
- Görüşme sırasında kişiyeye saygı ve merhamet göstererek profesyonelliği korumak gerekmektedir.
- Yargılamadan dinlemek ve kişinin hikayesini sorgulamamak önem taşımaktadır.

Mağdurlarla Görüşme Teknikleri

Muhtemel mağdurla görüşme yapılırken kullanılabilcek görüşme teknikleri bulunmaktadır. Dinleme sırasında, konuşma sırasında ve soru sorma aşamasında kullanılabilcek bu teknikler aşağıda verilmiştir.

Aktif Dinleme

1. Dikkatinizi odaklayın.
2. Başka şeylerle oyalanmayın - telefonunuzla, kâğıt, kalemle oynamayın.
3. Ana noktaları yakalamaya çalışın; karşınızdakinin dağınık anlattığı konular varsa siz ana noktalara vurgu yapın.
4. Dinleme sırasında söylenenlere itirazlar hazırlamayın.
5. Söylenmeyen şeyleri de fark etmeye gayret edin. Mimiklere ve tonlamalara da dikkatinizi verin. Sözel olarak ifade edilmeyen ipuçlarını yakalamaya çalışın.
6. Bir an önce sonuca gelmekten kaçının.
7. Göz teması kurun.
8. Jest ve mimik kullanın ancak abartıdan kaçının.

Konuşurken

1. Yumuşak bir sesle ve acele etmeden konuşun.
2. Basit ve anlaşılır bir dil kullanın.
3. Mağdurun sosyokültürel seviyesine uygun kelimeler seçin. Yabancı / terminolojik kelimeler kullanmayın.
4. Kişinin dediğini anladığınızı belirten seslerle onaylayın.
5. Geri bildirim verin. Gerçekçi ve belirli önerilerde bulunun.
6. Sürekli konuşma zorunluluğu hissetmeyin, ara sıra sessizlik anlarına müsaade edin.
7. Anladıklarınızı başka sözcüklerle yeniden anlatın. Özetleme ve toplama yapın.
8. Yeri ve zamanı uygun olduğunda gülümseyin ve şaka yapın. Eğer uygun bir durum yaşanırsa, gerginliği azaltacak kadar espri yapılabilir.
9. Konuşulanları yarıda kesmeyin.
10. Anlatılanlar onun için ciddiye taşıyorsa gülmeyin, karşıdakini utandırmayın.
11. Kişiler hakkında yorum yapmayın, olayları ele alın. Hikâyesindeki olaylara odaklanın, olaydaki kişilerle ilgili fikir belirtmemeye gayret edin.
12. Mağdur ağlamaya başladığında tedirgin olmayın, bekleyin, mendil verin, ağlamanın normal bir tepki olduğunu belirtin.
13. Etkileşime önem verin, gerektiğinde ve uygun olduğunda izin alarak kişiye dokunun veya sarılın. Karşı cinsten bir mağdurla yapılan görüşmelerde bu konuda dikkatli olunmalıdır. Dokunma ve sarılma kültürel olarak sıkıntı yaratabilir.
14. Kişileri karar vermeye, yorum yapmaya zorlamayın.

Soru Sorarken

1. Soruları hassas bir şekilde sormaya çalışın.
 - Tonlamaya dikkat edin
 - Tekrarlardan ve zorlayıcı sorulardan kaçının
 - Soruların sırasını doğru zamanlayın
2. Soruları sorun ve anlaşılmazsa açıklayın.
3. Kişiye cevaplama için süre verin.
4. Neden sorusundan kaçının. Yargı barındıran “neden?” sorusu yerine “nasıl?” veya “ne?” ile başlayan sorular sormaya çalışın.
5. Açık uçlu sorular sorun. Cevabı evet ya da hayır olan sorular kapalı sorulardır.

İkincil Travmadan Korunmak

Travma yaşamış mağdurlarla çalışan kişilerin sürekli yas ve travma hikayeleri dinlemek durumunda kalmaları ve görüşülen kişilerle empatik yakınlıklar kurmaları psikolojik sağlıklarını etkileyerek ikincil travma yaşamalarına neden olabilmektedir.

Travmadan dolaylı olarak etkilenme hali olarak tanımlanabilen bu durum mağdurlarla çalışan kişilerin tükenmesine (burn out/tükenmişlik sendromu) yol açabilir. Bu nedenle alanda çalışan kişilerin kendi psikolojilerine de dikkat etmesi ve kendilerini koruyacak önlemler alması gerekmektedir. İkincil travma etkilerinden korunmak için yapılabilecekler aşağıda özetlenmiştir:

- Sınırlıkları unutmamak ve kurtarıcı/terapist/aile bireyi vs. rollere soyunmamak gerekir.
- Kişisel travmaları yadsımamak ve kendi travmatik deneyimlerini ifade etmek yardımcı olacaktır.
- Kurumlar arası ve ekip içi işbirliği kurmak önemlidir. Her şeyi tek başına halletmeye çalışmayıp yardım istemek ve işbirliği içinde sorun çözmek yükü azaltacaktır.
- Kendine yönelik farkındalık geliştirmek, kendi duygu ve düşüncelerini ara sıra yoklamak gerekmektedir. Kişisel yorgunluğu, gerginliği, kaygıyı ayırt etmek çare bulmayı kolaylaştırır.
- İş sırasında ve sonrasında molalar vermeyi ihmal etmemek oldukça önemlidir.
- İşin zorlayıcı kısımlarını ve duygusal yükleri paylaşmak/konuşmak, konuyla ilgili danışma almak veya zorlayan vakaları ekip içinde değerlendirmek rahatlatıcı olacaktır.
- İş dışı ilişkilerde mağdurların mahremiyetine özen göstererek bireysel duyguları konuşmak mümkündür. Etkilendiğimiz bir vakayı yakınlarımızla paylaşmak iyi gelebilir.
- Spor ve sanatsal etkinliklerle boşalım sağlamak gereklidir. Bu etkinliklerle hem fiziksel hem ruhsal sağlık korunacaktır. İşin yarattığı gerginlik azalacaktır.
- Duygusal yükü azaltıcı kişisel faaliyetler bulmak, hobiler edinmek ve işi hatırlatmayan anlar yaşamak dengeyi korumayı sağlayacaktır.
- Duyguları ve düşünceleri not almanın, yazarak aktarmanın psikolojik korunma için iyi geldiği tespit edilmiştir.
- Tükenme hissedildiğinde mümkünse işe bir süreliğine ara vermek gerekmektedir. Yapılanlar yeterli gelmiyor ve iş yüzünden stres artıyorsa ara vermek iyi bir çözüm olacaktır.
- Gerekirse profesyonel destek almak ve uzman eşliğinde duyguların, düşüncelerin üzerinden geçmek fayda sağlayacaktır.

Yukarıdaki bilgilerin ışığında, sağlıklı bir ekip çalışması ve görüşen kişinin kendi duygu durumunu gözetmesi ile mağdur görüşme süreci ikincil travmaya yer bırakmadan tamamlanabilecektir.

SONSÖZ

İKGV olarak, insan ticareti suçu hakkındaki farkındalığı arttırmak amacıyla eğitimler ve toplantılar düzenliyoruz, yayınlar hazırlıyor ve dağıtıyoruz.

İnsan ticareti ile mücadele ve mağdur tespiti konularında bilgi sahibi olmak isteyen sivil toplum kuruluşlarının veya diğer kurum ve kuruluşların çalışanlarını bu eğitimlere dahil etmekten büyük memnuniyet duyarız. Böyle bir ihtiyacınız olursa ve kitabın başında bulunan iletişim kanallarını kullanarak Vakfımız ile iletişime geçerseniz, eğitimlere katılmanız için gerekli düzenlemeleri severek yaparız.

Sivil toplum kuruluşlarından, diğer kurum ve kuruluşlardan gelen muhtemel mağdur yönlendirmelerini kabul ediyoruz. Yönlendirilen muhtemel mağdurların ilk görüşmelerini yapıyor, onamları dahilinde resmi kurumlara yönlendirmelerini gerçekleştiriyoruz. Yetkililer ile görüşme konusunda isteksiz olanlara ise gerekli bilgilendirmeleri yapıyoruz. Sizler de muhtemel mağdur ile karşılaşırsanız, Vakfımız ile iletişime geçerek, destek ve yönlendirme isteyebilirsiniz.

Türkiye’de insan ticareti konusunda daha fazla yazılı bilgi almak isterseniz, bu konuda İngilizce, Türkçe, Arapça dillerine hazırlanmış yayınlarımızdan ve Türkçe, İngilizce, Rusça, Arapça, Farsça, Fransızca dillerinde hazırlanmış insan ticareti bilgilendirme broşürlerinden ve posterlerinden ücretsiz olarak talep edebilirsiniz.

İnsanların alınıp satılmadığı, insan haklarına, kadın haklarına, çocuk haklarına saygı gösterilen bir geleceği birlikte kurabilmek dileğiyle...

KAYNAKÇA

1. UNODC Global Report on Trafficking in Persons 2016, <https://www.unodc.org/>
2. ICMPD Eğiticilerin Eğitimi–Türkiye’deki İnsan Ticareti Mağdurlarının Tespit ve Korunmasının Geliştirilmesi 2013, <https://www.icmpd.org>
3. Arslan, Çetin, Temel İlker ve diğ. (2006), Türkiye’de İnsan Ticareti ile Mücadelede Yasa Uygulama ile İlgili Stratejik Bir Yaklaşım, Uluslararası Göç Örgütü, s. 139
4. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4804.html>
5. <http://web.tbmm.gov.tr/gelenkagitlar/metinler/327907.pdf>
6. <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=55fa618b4>
7. ICMPD Eğiticilerin Eğitimi–Türkiye’deki İnsan Ticareti Mağdurlarının Tespit ve Korunmasının Geliştirilmesi 2013, <https://www.icmpd.org>
8. age
9. National Referral Mechanism - AGİT/OSCE-ODIHR 2006
<http://www.osce.org/tr/odihr/13971?download=true> 10 www.goc.gov.tr
11. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, GİGM Yayınları, Mayıs 2016
12. www.goc.gov.tr
13. İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik, GİGM Yayınları, Mayıs 2016
14. ICMPD Raporu: Savunmasızlıkların Tespiti: Suriye’deki Savaşın ve Mülteci Durumunun İnsan Ticareti Üzerindeki Etkisi Suriye, Türkiye, Lübnan, Ürdün ve Irak Üzerine Bir Çalışma 2015, <http://www.icmpd.org>
15. Türkiye’ye Hoş!geldiniz: Türkiye’de İnsan Ticareti Sorunu, İKGV Yayınları, 2013

Ekler

- Ek 1.** İçişleri Bakanlığı, İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik
- Ek 2.** Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi
- Ek 3.** Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin, özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına ilişkin Protokolü

YÖNETMELİK

**İçişleri Bakanlığında:
İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE VE MAĞDURLARIN
KORUNMASI HAKKINDA YÖNETMELİK****BİRİNCİ BÖLÜM**

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Temel İlke

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı ve kapsamı; insan ticareti suçunun önlenmesi, insan ticaretiyle mücadele, insan hakları kapsamında Türk vatandaşı ve yabancı ayrımı gözetilmeksizin insan ticareti mağdurlarının korunması, yabancı mağdura ikamet izni verilmesi ve mağdurlara sunulacak destek hizmetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

(2) Bu Yönetmelik, Türk vatandaşı veya yabancı ayrımı gözetmeksizin insan ticaretine konu olmuş gerçek kişileri kapsar.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 121 inci maddesine ve 30/1/2016 tarihli ve 6667 sayılı Kanunla uygun bulunan Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakan: İçişleri Bakanını,
- b) Bakanlık: İçişleri Bakanlığını,
- c) Çocuk: 18 yaşını doldurmamış ve ergin olmamış kişiyi,
- ç) Daire Başkanlığı: İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığını,
- d) Değerlendirme raporu: İnsan ticareti mağduru ikamet izninin uzatılmasına veya iptaline, destek programının sonlandırılmasına ilişkin değerlendirmeleri içeren raporu,
- e) Düşünme süresi: Mağdurun, suçun sebep olduğu olumsuz etkilerden kurtulması ve yetkililerle işbirliği yapip yapmayacağına serbest iradesiyle karar verebilmesi için tanınan otuz günlük süreyi,
- f) Genel Müdür: Göç İdaresi Genel Müdürünü,
- g) Genel Müdürlük: Göç İdaresi Genel Müdürlüğünü,
- ğ) Gönüllü ve güvenli geri dönüş programı: Yabancı mağdurun tanımlama işlemi sonrasında, destek programının uygulandığı sırada veya program bitiminde destek programından yararlanmak istemediğini beyan veya talep etmesi hâlinde Genel Müdürlüğün koordinasyonu dâhilinde Müdürlük tarafından kendi ülkesine veya güvenli üçüncü ülkeye gönderilmesini,
- h) İkamet izni: İnsan ticareti mağduru ikamet iznini,
- ı) İl Komisyonu: İl İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonunu,
- i) İnsan ticareti: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 80 inci maddesinde yaptırıma bağlanan fiilleri,
- j) İnsan ticareti mağduru tanımlama belgesi: Uzman personel tarafından hazırlanan uzman raporuna istinaden Müdürlük tarafından düzenlenen ve onaylanan formu,
- k) Kanun: 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununu,
- l) Kolluk: Jandarma, polis, sahil güvenlik ve gümrük muhafaza görevlilerini,
- m) Komisyon: İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonunu,
- n) Mağdur: İnsan ticareti suçuna maruz kalan veya kaldığı yönünde kuvvetli şüphe duyulan gerçek kişiyi,
- o) Mağdur destek hizmetleri: Düşünme süresinde ve sonrasında mağdurun güvenliği, sağlığı ve özel durumu gözetilerek, bilgilendirme ve rıza esasına dayalı olarak verilen mağdur destek programı ile gönüllü ve güvenli geri dönüş programını,

-
- ö) Mağdur destek programı: İnsan ticareti mağduruna düşünme süresi boyunca, mağdurun güvenliği, sağlığı ve özel durumu gözetilerek, bilgilendirme ve rıza esasına dayalı olarak verilen barınma, sağlık hizmetlerinden yararlanma, eğitim-öğretim, psiko-sosyal, hukuki ve sosyal hizmetler ile iş gücü piyasasına erişim, maddi-manevi destek ve tercümanlık hizmeti sağlanması ve buna benzer hizmetleri içeren program ile yargılama sürecinde Adalet Bakanlığı ile koordineli olarak verilecek destek programını,
- p) Müdür: İl veya ilçe Göç İdaresi Müdürlerini,
- r) Müdürlük: İl veya ilçe Göç İdaresi Müdürlüklerini,
- s) Sığınmaevi: Mağdurun güvenli şekilde barındırıldığı yeri,
- ş) Tanımlama: İnsan ticareti suçuna maruz kalan veya kaldığı yönünde kuvvetli şüphe duyulan gerçek kişinin insan ticareti mağduru olarak belirlenmesini,
- t) Ulusal eylem planı: İnsan ticaretinin önlenmesi, bu suçla mücadele ve insan ticaretinin süreçlerine ilişkin oluşturulan ve stratejileri belirleyen belgeyi,
- u) Uzman personel: İl göç uzmanı, il göç uzman yardımcısı, psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog gibi alanında çalışan uzman personeli,
- ü) Uzman raporu: Uzman personelin, insan ticareti suçunun göstergelerine yönelik detaylı inceleme ve yapılan mülakat sonrasında, kişi ile ilgili olarak insan ticareti mağduru olduğu veya olmadığı yönünde verilen karar içeren raporu,
- v) Vaka yöneticisi: Uzman raporunu ve risk analizini yapan vakanın tüm süreçlerini takip eden müdürlükte görevli uzman personeli,
- y) Yabancı: Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişiyi, ifade eder.

Temel ilke

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında; insan haklarına dayalı, toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Önleme, Mücadele, Koordinasyon ve İşbirliği

Komisyon

MADDE 5 – (1) İnsan ticareti suçunu önleme ve bu suçla mücadeleye ilişkin politika ve stratejilerin oluşturulması konusunda çalışmalar yürütmek, eylem planı hazırlamak, kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla Kanunun 117 nci maddesine istinaden Komisyon oluşturulur.

(2) Komisyon; Bakanlık Müsteşarı veya görevlendireceği Müsteşar yardımcısının başkanlığında Yargıtay Başkanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı temsilcisi, Adalet, Aile ve Sosyal Politikalar, Avrupa Birliği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Milli Eğitim, Kültür ve Turizm, Dışişleri, Sağlık, Gümrük ve Ticaret Bakanlıkları ile Türkiye İnsan Hakları Kurumu, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Türkiye Barolar Birliğinin üst düzey temsilcileri ve Genel Müdürlük temsilcilerinden oluşur.

(3) Komisyon toplantılarına, ilgili diğer bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarının merkez ve taşra birimlerinin temsilcileri ile konuyla ilgili akademisyenler, uzmanlar ve sivil toplum kuruluşları çağrılabilir. Uluslararası veya hükümetler arası kuruluş temsilcileri de gözlemci olarak davet edilebilir.

(4) Komisyon, insan ticaretiyle mücadele ulusal koordinatörlük görevini de yerine getirir ve başkanı ulusal koordinatördür.

(5) Komisyon alt çalışma grupları oluşturmaya yetkilidir.

(6) Komisyon, insan ticareti konusunda yıllık olarak durum analizi yapmak amacıyla uzman görevlendirebilir veya akademisyen görevlendirilmesini yetkili kurum ve kuruluşlardan talep edebilir.

Toplantı ve gündem

MADDE 6 – (1) Komisyon, şubat ayında olağan olarak toplanır. Komisyon, gerekli görüldüğü hallerde Başkanın çağrısı üzerine olağanüstü toplanabilir. Üyeler, Komisyonun olağanüstü toplanmasına ilişkin Başkana öneride bulunabilir.

(2) Komisyon toplantıları, Genel Müdürlükte veya Komisyon Başkanının uygun göreceği yerde yapılır ve toplantı gündemi, yeri ve zamanı üyelere yazılı olarak bildirilir.

-
- (3) Komisyon üyeleri gündeme alınmasını önerdikleri konuları Genel Müdürlüğe bildirirler.
(4) Komisyon, üyelerinin salt çoğunluğuyla toplanır. Toplantıya katılanların oy çokluğuyla karar alır. Komisyon kararları toplantı esnasında yazılır ve katılanlar tarafından imzalanır.

Komisyonun görevleri

MADDE 7 – (1) Komisyonun görevleri şunlardır:

- a) İnsan ticaretiyle mücadele alanında politika ve stratejilerin oluşturulması konusunda çalışmalar yürütmek,
- b) Ulusal eylem planlarına ilişkin konularda görüş ve önerilerde bulunmak,
- c) İnsan ticaretiyle mücadelede ilgili bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyona ilişkin konuları görüşmek,
- ç) İnsan ticareti suçunun önlenmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarca alınması gereken tedbirleri tespit etmek ve tespit edilen tedbirleri ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmek,
- d) Mağdurların korunması, barındırılması ve desteklenmesi ile ilgili önerilerde bulunmak,
- e) İnsan ticaretine ilişkin ulusal ve uluslararası düzeyde verilerin toplanması, karşılaştırılması, uyumlaştırılması ve analizinin yapılması konusunda koordinasyonu sağlamak,
- f) Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yıllık raporu görüşmek,
- g) İnsan ticaretiyle ilgili mevzuatın geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunmak,
- ğ) İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında iş ve işlemlerin yürütülmesine katkı sağlamak.

(2) Komisyonun sekretarya ve destek hizmetleri, Daire Başkanlığı tarafından yerine getirilir.

Yıllık rapor

MADDE 8 – (1) Genel Müdürlük; kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ile yerel ya da ulusal düzeyde mağdurlara hizmet sunan diğer kuruluşlar tarafından temin edilen bilgileri ve verileri analiz ederek ülke genelinde insan ticaretinin durumu hakkında yıllık rapor düzenler.

İl Komisyonu

MADDE 9 – (1) Genel Müdürlük tarafından uygun görülen illerde, insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunmasına ilişkin iş ve işlemleri takip etmek ve koordinasyonu sağlamak üzere İl Komisyonu kurulur.

(2) İl Komisyonu, ilde Valinin veya Vali Yardımcısının başkanlığında, Belediye Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürü, Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürü, İl Millî Eğitim Müdürü, İl Kültür ve Turizm Müdürü, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü, İl Sağlık Müdürü, İl Emniyet Müdürü, İl Jandarma Komutanı, İl Göç İdaresi Müdürü veya temsilcileri ile varsa Sahil Güvenlik Komutanlığı, Gümrük Muhafaza Teşkilatı ve İldeki Baro temsilcisinden oluşur.

(3) İl Komisyonu toplantılarına ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları, meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri davet edilebilir.

(4) İl Komisyonlarının görev ve çalışmasına ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

(5) İl Komisyonunun sekretarya ve destek hizmetleri, Müdürlük tarafından yerine getirilir.

Acil yardım ve ihbar hattı

MADDE 10 – (1) Genel Müdürlük tarafından Acil Yardım ve İhbar Hattı kurulur, işletilir veya işlettilir. Bu amaçla Genel Müdürlük tarafından kurulan çağrı merkezleri, Acil Yardım ve İhbar Hattı olarak da kullanılabilir.

(2) Acil Yardım ve İhbar Hattına yapılan bildirimlerle ilgili olarak, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 158 inci maddesi çerçevesinde işlem yapılır.

(3) Acil Yardım ve İhbar Hattı görevlileri, kendilerine intikal eden kişisel bilgileri yasalarla yetkilendirilen merciler ile görevleri gereği bilgi sahibi olması gerekenler dışında hiçbir kişi ya da kurumla paylaşamazlar.

(4) Acil Yardım ve İhbar Hattına yapılan bildirimler, kayıt altına alınır ve beş yıl süreyle saklanır.

(5) Acil Yardım ve İhbar Hattı görevlileri, yapılan ihbar, şikâyet ve bildirimleri olayın olduğu yer kolluk birimine ve Müdürlüğe bildirir.

(6) Kolluk, Acil Yardım ve İhbar Hattından kendisine yönlendirilen ihbar, şikâyet ve bildirimlerle ilgili Müdürlüğe bilgi vermek ve yapılan işlem sonucu hakkında geri bildirim yapmakla yükümlüdür.

Talebin azaltılmasına yönelik faaliyetler

MADDE 11 – (1) Genel Müdürlük, insan ticaretine yol açan, kadın ve çocuklar başta olmak üzere, kişilerin her türlü istismarına sebep olan talebi engellemek için eğitici, sosyal ve kültürel alanlarda bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri yürütür.

(2) Bu faaliyetler, ilgili Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşlarının merkez ve taşra teşkilatı ile Genel Müdürlük arasında işbirliği halinde yürütülür.

Eğitim ve farkındalık faaliyetleri

MADDE 12 – (1) Genel Müdürlük; kolluk personeline, mağdurlar ile karşılaşma ihtimali yüksek olan kamu kurum ve kuruluşlarının görevlilerine ve sivil toplum kuruluşlarının çalışanlarına yönelik eğitim çalışmaları düzenler.

(2) Genel Müdürlük, yükseköğretim kurumları da dâhil olmak üzere insan ticaretinin önlenmesine yönelik araştırmaları teşvik eder.

(3) Genel Müdürlük, kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, mahalli idareler, yükseköğretim kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde, bireylerin insan ticareti suçuna maruz kalmalarını engellemek amacıyla uygun olan yazılı, görsel iletişim araçları ve materyalleri aracılığıyla farkındalık faaliyetleri ve eğitim programları düzenler.

(4) Genel Müdürlüğün talebiyle Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı gibi kurum ve kuruluşların merkez ve taşra teşkilatı eğitim müfredatında insan ticareti suçu konusuna yer verebilir.

Tüzel kişilerin sorumluluğu

MADDE 13 – (1) Tüzel kişilerin sorumluluğuna ilişkin, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 60 ıncı maddesi hükmü uygulanır.

Veri tabanı oluşturulması, kişisel verilerin gizliliği ve paylaşımı

MADDE 14 – (1) Genel Müdürlük, mağdurlara, insan tacirlerine, insan ticareti sürecine ve adli makamlar tarafından yapılan işlemlere ilişkin toplanan verileri ilgili kurum ve kuruluşlardan talep eder. İlgili kurumlar talep edilen verileri ivedilikle Genel Müdürlüğe iletir.

(2) Genel Müdürlük, bu Yönetmelik kapsamındaki iş ve işlemlerin yürütülmesi sırasında ilgili Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi, belge ve istatistik talep edebilir. Bu talepler geciktirilmeksizin yerine getirilir.

(3) Toplanan kişisel veriler konusunda gizlilik esastır.

(4) İnsan ticaretine ilişkin terimlerin, tanımların ve insan ticaretine maruz kalmış kişilerin tespitinde kullanılan ölçütlerin ulusal düzeyde standartlaştırılması sağlanır.

(5) İnsan ticareti ile mücadele ve mağdurların korunması süreci kapsamındaki yetkililer ve görevliler; edindikleri gizlilik taşıyan her tür bilgi ve belge ile kişisel sırları yetkililerden başkasına açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamaz.

(6) Mağdurun kimliğine ve güvenliğine ilişkin kişisel veriler, aile üyelerinin tespiti ve bulunmasına yönelik işlemler dışında hiçbir surette kimseye açıklanamaz.

(7) İnsan ticareti mağdurlarının korunmasına yönelik Genel Müdürlükçe yürütülen iş ve işlemler konusunda, araştırma, alan taraması ve anket çalışması Genel Müdürlüğün iznine tabidir. Özel kanunlarda yer verilen ilgili hükümler saklıdır.

İşbirliği

MADDE 15 – (1) Genel Müdürlük, insan ticaretinin önlenmesi, mücadele edilmesi, mağdur tanımlama süreci, mağdurların korunması, barındırılması ve geri dönüş işlemleri alanında, ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler, sivil toplum kuruluşları, yükseköğretim kurumları, akademisyenler, yerli ve yabancı uzmanlar ile suçun sınır aşan özelliğini göz önünde bulundurarak ilgili ülkeler, uluslararası ve hükümetler arası kuruluşlarla işbirliği yapabilir.

(2) Genel Müdürlük, kaynak ülkelerle, insan ticaretinin önlenmesi, mağdurların korunması ve desteklenmesi alanında işbirliği yapabilir.

(3) İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında bu Yönetmelikte düzenlenmeyen hâllerde Genel Müdürlük, ilgili kurum ve kuruluşlardan her türlü destek talebinde bulunabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mağdur Tanımlaması ve İkamet İzni

İhbar, şikâyet ve bildirim

MADDE 16 – (1) Mağdur olduğunu beyan eden veya insan ticareti suçundan haberdar olan herkes durumu yazılı, sözlü veya elektronik olarak, acil yardım ve ihbar hattına, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa ihbar eder.

(2) Genel Müdürlüğe, Müdürlüklere, acil yardım ve ihbar hattına yapılan ihbar ve şikâyetler derhal Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa bildirilir.

(3) Valilik veya Kaymakamlığa yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

(4) Sivil toplum kuruluşları kendilerine yapılan insan ticareti suçu ile ilgili ihbarları, Müdürlüğe, kolluğa veya Cumhuriyet Başsavcılığına bildirir.

(5) Sözlü yapılan şikâyet ve ihbarlar hakkında tutanak düzenlenir ve tutanak Cumhuriyet Başsavcılığına en seri vasıtalarla iletilir.

(6) Kolluk, insan ticareti suçu kapsamında soruşturma başlatılan kamu görevlileri hakkında Cumhuriyet Savcılığının izniyle Genel Müdürlüğe derhal bilgi verir.

(7) İnsan ticareti mağduru ile karşılaşma ihtimali yüksek olan Aile ve Sosyal Politikalar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik ve Sağlık Bakanlığı gibi kurum ve kuruluşlar mağdur olduklarından şüphelendikleri kişiyi Acil Yardım ve İhbar Hattına ve ayrıca ivedilikle Müdürlüğe, kolluğa veya Cumhuriyet Başsavcılığına bildirir.

Mağdur tanımlaması

MADDE 17 – (1) Kolluk, yapılan operasyonlarda kişilerin zorla çalıştırılması, fuhşa konu olmaları, zorla hizmet ettirme, zorla evlendirme, organ ve dokularından yararlanma, çocuk işçiliği, çocukların suçta kullanılmaları ve çocukların dilendirilmesi, evlatlık verilmesi gibi insan ticareti suçu kapsamında değerlendirilebilecek vakalarda Müdürlükle irtibata geçer.

(2) Fuhuşla mücadele kapsamında yapılan operasyonlar sırasında tespit edilen veya fuhşa sürüklenen kişilerin insan ticareti mağduru olabileceği değerlendirilerek, ön tespit titizlikle yapılması sağlanır ve kamu sağlığı açısından tehdit oluşturabilecek hastalık taşıma riski olduğundan, öncelikle işlemleri tamamlanır.

(3) Kollukta, görüşme sırasında muhtemel mağdurlardan 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanununun 234 üncü maddesi kapsamında olanlara baro tarafından avukat görevlendirilir.

(4) Mağdur olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan kişilerle ilgili olarak, genel adli muayene raporu ve ilgili belgelerle birlikte mağdurun Müdürlüğe sevki kolluk tarafından sağlanır.

(5) Kolluk birimlerinin talebi hâlinde Müdürlükte görevli uzman personelden en az biri, insan ticareti suçunun göstergelerine yönelik detaylı inceleme yapmak ve görüşme sırasında hazır bulunmak üzere görevlendirilir.

(6) Müdürlük tarafından görevlendirilen uzman personel, mağdurun içinde bulunduğu psikolojik durumu göz önünde bulundurarak uygun bir ortamda veya mağdurun bulunduğu yerde Ek-1’de yer alan tutanağa göre mülakat yapar.

(7) Müdürlük personeli tarafından muhtemel insan ticareti mağdurları ile gerçekleştirilen mülakatlar esnasında, kolluk birimleri tarafından alınan ifadede yer almayan ve suç soruşturmasına ışık tutacak bilgiler elde edilmesi hâlinde bu bilgiler kolluk veya Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir.

(8) Müdürlük uzman personeli tarafından, soruşturmanın gizliliğini ihlal etmeyecek şekilde insan ticareti suçunun göstergelerine yönelik detaylı inceleme ve kişi ile yapılan mülakat sonrasında, kişinin mağdur olup olmadığı yönünde rapor tanzim edilir.

(9) Uzman personel tarafından hazırlanan rapora istinaden düzenlenen ve Ek-2’de yer alan insan ticareti mağduru tanımlama belgesi Müdürlük tarafından onaylanır.

(10) İnsan ticareti mağduru tanımlama belgesi onaylanan kişiyle ilgili olarak Müdürlük tarafından kayıt işlemi yapılır.

(11) Mağdurlara yönelik iş ve işlemler sırasında mağdurun güvenliği için gerek görülmesi hâlinde Müdürlük tarafından kolluk refakati talep edilebilir.

(12) Mağdur olarak tanımlanan yabancıya, kendi dilinde veya anlayacağı bir dilde, sunulacak destek hizmetleri anlatılır, sığınmaevine sevk işleminin ardından mağdur yabancı ise ikamet izni işlemlerine başlanır.

(13) Mağdurun ruhen veya bedenen engelli olduğu yönünde kanaat oluşması halinde, durumu tutanakla tespit edilerek gerekli destek ve yardım hizmetlerine yönlendirilir.

Mağdur tanımlamasındaki esaslar

MADDE 18 – (1) İnsan ticareti suçunun mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan kişiler şikâyetçi olup olmadığına bakılmaksızın, soruşturma veya kovuşturmanın sonucu beklenmeden yapılacak idari işlem ile mağdur olarak tanımlanır.

(2) İhtiyaç durumunda tanımlama sürecindeki mağdura, Müdürlükçe psiko-sosyal destek sağlanır.

(3) Mağdurun, ruhsal yönden tedaviye veya gözetime ihtiyacı olduğu doktor raporuyla anlaşıldığı takdirde; mağdur, psikiyatrik tedavisi için ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanı bulunan hastanelere genel hükümlere göre sevk edilir.

(4) Mağdur olarak tanımlanan yabancı, ülkesine gönüllü ve güvenli geri dönüşü sağlandıktan sonra ülkemizde tekrar insan ticareti suçundan mağdur olduğu takdirde, mağdur tanımlaması Genel Müdürlüğün görüşleri doğrultusunda gerçekleştirilir.

(5) Mağdur olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan, ancak tanımlama sürecinde psikolojik ve/veya fiziksel sorunları nedeniyle mülakat yapılamayan kişilerin iyileşme sürecinde veya sonrasında mülakatı tamamlanır.

(6) Soruşturma veya kovuşturma aşamasında mağdurların dinlenmesi, görüntü ve ses kaydı alınması 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 52 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmüne göre yerine getirilir.

(7) Mağdur olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan kişiler, tanımlama sürecinde sınır dışı işlemine konu edilmez.

(8) Mülakat öncesinde kişiler, insan ticareti suçu ve bu suça maruz kalanların faydalanabileceği haklar konusunda bilgilendirilir.

(9) Kişilerle yapılan mülakatlarda yaş, cinsiyet, uyruk, ikamet gibi demografik özellikler ile sömürü belirtileri, beden dili, kişinin yaşam koşulları, çevresi ile olan ilişkileri birlikte değerlendirilir.

(10) Tanımlama sürecinde gerçekleştirilecek iş ve işlemler esnasında, mağdur yabancı ise talebi üzerine veya re'sen, Müdürlük tarafından tercüman sağlanır. Mağdurun kadın olması durumunda, varsa, tercümanın da kadın olması tercih edilir.

(11) Kanunun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (ğ) bentleri uyarınca hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancılarla Müdürlük tarafından insan ticareti göstergelerine yönelik olarak mülakat gerçekleştirilir.

(12) Mülakat sırasında ikamet ve çalışma izni elde etme amaçlı yanıltıcı beyanlarda bulunan ve belge sunan kişiler insan ticareti mağduru olarak tanımlanamaz.

Vaka yönetimi

MADDE 19 – (1) Genel Müdürlük, uygun görülen illerde insan ticareti vakalarında tüm süreci takip etmek üzere, vaka yöneticisi belirleyebilir.

(2) Vaka yönetimine ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlükçe belirlenir.

İkamet izni

MADDE 20 – (1) Mağdur olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan yabancılara, yaşadıklarının etkisinden kurtulabilmesi ve yetkililerle işbirliği yapıp yapmayacağına karar verebilmesi amacıyla Valiliklerce otuz gün süreli ikamet izni verilir.

(2) Otuz günlük ikamet izni süresinde mağdurun güvenliği ve özel durumu göz önünde bulundurularak, mağdurun ülkede kalmak istemesi hâlinde sığınmaevinde barındırılması esastır.

(3) Bu ikamet izninde, Kanunda sayılan diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartlar aranmaz.

(4) Genel Müdürlük veri tabanına, tanımlanan mağdurun kişisel verilerinin gizliliği esas alınarak, Müdürlüklerde yetkilendirilen personel tarafından gerekli veri giriş işlemleri yapılır.

(5) Yabancı uyruklu mağdur ve çocuğuna, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 88 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre ikamet izni verilir. Mağdurun daha önceki dönemlerde vize ve ikamet süresi ihlalinden kaynaklanan cezalarının bulunması, ikamet izni düzenlenmesine engel teşkil etmez.

(6) Mağdur olan veya olduğu yönünde kuvvetli şüphe duyulan kişilere verilen düşünme süresi esnasında veya bitiminde destek programından faydalanmak istemediğini ve yetkililerle işbirliği yapmayacağını yazılı olarak açıkça beyan eden kişi de mağdur olarak tanımlanır. Bu durumda, mağdurlara yabancılara ilişkin genel hükümler uygulanır.

İkamet izninin uzatılması ve iptali

MADDE 21 – (1) Mağdurun barındırıldığı ilde bulunan Müdürlükte görevli uzman personel tarafından, iyileşme ve düşünme süresi tanımak amacıyla verilen ikamet izninin uzatılması için Ek-3'te yer alan değerlendirme raporu hazırlanır.

-
- (2) Değerlendirme raporuna istinaden ikamet izni uzatılması uygun görülen mağdurların ikamet izni en fazla altışar aylık sürelerle uzatılır. Ancak bu süreler hiçbir şekilde toplam üç yılı geçemez.
- (3) 29 uncu madde kapsamında mağdur destek programının sonlandırıldığı durumlarda verilen ikamet izinleri uzatılmaz veya iptal edilir.
- (4) Destek hizmetlerinden sadece gönüllü ve güvenli geri dönüş programı talep eden mağdurun ikamet izni, gönüllü ve güvenli geri dönüş işlemi gerçekleştirildikten sonra iptal edilir.
- (5) Destek programı sürecinde mağdurun, gönüllü ve güvenli geri dönüş programından faydalanmak istemesi hâlinde, ikamet izni, gönüllü ve güvenli geri dönüş işlemi gerçekleştirildikten sonra iptal edilir.
- (6) İnsan ticareti mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe bulunan yabancıların, kendi girişimleriyle suçun failleriyle yeniden bağ kurduklarının belirlendiği durumlarda ikamet izinleri iptal edilir. Ancak; bu eylemi karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir, şiddet, korkutma, tehdit sonucu ya da psikolojik sebeplerle yapıp yapmadıkları araştırılır. Müdürlük ve sığınmaevi görevlilerinin görüşlerini içeren değerlendirme raporunda bu nedenlerden birinin varlığı konusunda kanaat oluşursa, mağdurun ikamet izni iptal edilmez.
- (7) İkamet izninin uzatılması veya iptali, mağdurun ikametinin bulunduğu yerdeki Valilik onayına tabidir.
- (8) İnsan Ticareti Mağduru Tanımlama Belgesi onaylanmayan, ikamet izninin uzatılması kararı verilmeyen, ikamet izni iptal edilen veya destek hizmetlerinden faydalanmayı tercih etmeyen ve destek programı sonlandırılan yabancı uyruklu kişiler hakkında yabancılara ilişkin genel hükümler uygulanır.
- (9) Kamu düzeni ve güvenliği açısından tehdit oluşturması veya kişinin mağdur olmadığına anlaşılması hâlinde ikamet izni düzenlenmez ve düzenlenen ikamet izni iptal edilir.
- (10) Mağdurun ikamet izninin uzatılmasını talep etmesi ve sığınmaevi dışında bir adreste kalmak istemesi hâlinde, kolluk tarafından, belirtilen adres ve varsa o adreste ikamet eden kişilerle ilgili olarak tahkikat yapılır ve bu tahkikat on gün içerisinde sonuçlandırılır.

Kanun kapsamında olan mağdurlar

MADDE 22 – (1) Kanun kapsamındaki, uluslararası koruma başvuru veya statü sahipleri ile geçici korumaya tâbi olanlar ve diğer yabancılardan, mağdur olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulanlar hakkında, insan ticareti mağdurlarına ilişkin hükümler de uygulanır.

İnsan ticareti mağduru Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları

MADDE 23 – (1) Mağdur olarak tanımlanan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı aile bireyleri, kadınlar ve beraberindeki çocukların tanımlama sonrasındaki iş ve işlemleri 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine göre yürütülür. Yurtdışında insan ticareti suçuna maruz kalan Türk vatandaşları ile ilgili işlemler de aynı Kanun kapsamında yürütülür.

(2) Mağdur olarak tespit edilen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ve çocuk mağdurlara sunulacak destek hizmetleriyle ilgili usul ve esasların belirlenmesi için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile protokol yapılır.

İnsan ticareti mağduru çocuklar

MADDE 24 – (1) Yaşça çocuk olma incelemesi devam eden mağdurlar, bu inceleme bitinceye kadar çocuk olarak kabul edilir.

(2) Çocuk mağdurla ilgili tanımlama sürecinde çocuğun yüksek yararı ilkesi gözetilir. Çocuklarla yapılan görüşmelerde mutlaka psikolog ya da sosyal çalışmacı bulunur.

(3) Mağdur olarak tanımlanan çocuk ile ilgili işlemler, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu hükümlerine göre yürütülür. Mağdur olarak tanımlanan çocuk, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ilgili birimlerine teslim edilir.

(4) Millî Eğitim Bakanlığı, insan ticareti mağduru çocuklar ve insan ticareti mağdurlarının beraberindeki çocukların eğitim hizmetine erişimi amacıyla gerekli tedbirleri alır.

(5) Mağdur çocukların gönüllü ve güvenli geri dönüş programı sürecinde de risk ve güvenlik değerlendirmesi yapılarak çocukların yüksek menfaati gözetilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mağdurun Korunması, Barındırılması, Destek Hizmetleri

Sığınmaevleri

MADDE 25 – (1) Genel Müdürlük, uzman personelin görev yaptığı, mağdurların fiziki, psikolojik tedavilerine erişimi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmaları yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürütülen sığınmaevleri kurar, işletir veya tamamını ya da bir kısım hizmetlerini protokol yaparak işletirebilir.

(2) Muhtemel veya tanımlanan mağdurlar, Müdürlüğe ait sığınmaevlerine, mümkün olmaması halinde kamu kurum ve kuruluşlarına, mahalli idarelere, sivil toplum kuruluşlarına ait sığınmaevleri veya benzeri hizmet kuruluşlarından birine yerleştirilir.

(3) Sığınmaevlerinin yeri gizlidir. Müdürlük, kolluk, sığınmaevi görevlileri, diğer görevliler ve destek programından yararlanan mağdurlar gizlilik kurallarına riayet etmek zorundadır.

(4) Genel Müdürlüğe ait geri gönderme ve kabul barınma merkezlerinde; mağdurların ön tanımlama, tanımlama, sığınmaevine sevk, gönüllü ve güvenli geri dönüş işlemleri sırasında kısa süreli kalabileceği ayrı mekânlar tahsis edilebilir. Bu yerler, ikinci fıkrada belirtilen yerlerde kalma imkânı bulunmaması hâlinde yabancı mağdur için hazır bulundurulur.

Sığınmaevine sevk

MADDE 26 – (1) Müdürlük, tanımlanan veya muhtemel mağdurların sığınmaevine veya benzeri hizmet kuruluşlarından birine, Genel Müdürlük bilgisi dâhilinde yerleştirilmesini sağlar.

(2) Mağdurun sığınmaevine sevk Valilik koordinesinde sağlanır ve bu durum tutanak altına alınır.

(3) Mağdurun tanımlandığı ilde barındırılmaması durumunda sevk eden Valilik personeli tarafından, sığınmaevinin bulunduğu ildeki Müdürlük görevlilerine mağdur tutanakla teslim edilir.

(4) Ulaşım ve diğer giderler Müdürlük veya protokol hükümlerine göre ilgili kurum veya kuruluş tarafından karşılanır.

(5) Sığınmaevine sevk sırasında ve sonrasında kişinin hayatı veya vücut bütünlüğü bakımından bir tehlikenin mevcut olması hâlinde 6284 sayılı Kanun kapsamında gerekli tedbirler alınır ve kolluk refakati sağlanır.

Mağdurun barındırılması

MADDE 27 – (1) Mağdurun sığınmaevinde barındırılması esastır.

(2) Mağdur, destek programı kapsamında, uygun sığınmaevine veya benzeri hizmet kuruluşlarından birine yerleştirilir.

(3) Mağdurun sığınmaevindeki toplu yaşam kuralları ile uyması gereken güvenlik önlemlerini içeren metin kendisine anlayabileceği dilde okunur, izah edilir ve bu metni imzalaması sağlanır.

(4) Mağdur, destek programı kapsamında kaldığı sığınmaevinden yetkililere haber vermeden ayrıldığı takdirde sığınmaevi yetkililerince tutanak düzenlenir ve derhal Müdürlüğe ve kolluğa bilgi verilir.

(5) Müdürlük, mağdurla ilgili tüm süreçler konusunda Genel Müdürlüğü bilgilendirir.

Destek programı

MADDE 28 – (1) Düşünme süresinde, soruşturma ve kovuşturma aşamalarında ve sonrasında mağdurun güvenliği, sağlığı ve özel durumu gözetilerek, bilgilendirme ve rıza esasına dayalı olarak mağdur destek programı verilir.

(2) Mağdura asgari düzeyde ve imkânlar çerçevesinde sağlanacak mağdur destek programı;

a) Sığınmaevlerinde veya güvenli yerde barınmasını,

b) Sağlık hizmetlerine erişiminin sağlanması,

c) Psiko-sosyal destek sağlanması,

ç) Sosyal hizmet ve yardımlara erişimini,

d) Hukuki yardıma erişim ve mağdurların yasal haklarına ilişkin danışmanlık hizmeti ve bilgi verilmesini,

e) Eğitim ve öğretim hizmetlerine erişim konusunda rehberlik yapılmasını,

f) Mesleki eğitim alması ve iş gücü piyasasına erişimi konusunda destek verilmesini,

g) Temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde geçici maddi destek temini amacıyla 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek konusunda gerekli rehberliğin sağlanmasını,

ğ) İlgili sivil toplum kuruluşları ile uluslararası ve hükümetler arası kuruluşlar tarafından sağlanabilecek danışmanlık hizmetlerine erişimini,

h) Tercümanlık hizmeti verilmesini,

ı) Vatandaşı olduğu ülkenin büyükelçiliği veya konsoloslukuna, rızası hâlinde bilgi verilmesini,

i) Vatandaşı olduğu ülke büyükelçilik veya konsolosluk yetkilileriyle görüşebilme imkânı tanınmasını,

j) Kimlik tespiti ve seyahat belgelerinin temini konusunda yardım sağlanmasını,

k) Genel Müdürlük tarafından uygun görülen diğer hizmetleri, kapsar.

Mağdur destek programının sona ermesi

MADDE 29 – (1) Mağdurun;

- a) Destek programından faydalanmak istememesi,
 - b) İradeyi sakatlayan haller dışında, özgür iradesiyle suçun failleriyle bağlantı kurduğunun tespit edilmesi,
 - c) Sığınmaevinden haber vermeden ayrılması,
 - ç) Destek programında alınan tedbirlere uymaması,
 - d) Yetkililerle işbirliği yapmaması,
 - e) Mağdur olmadığının anlaşılması,
 - f) Gerçek dışı beyanda bulunduğu anlaşılması,
- durumlarında Müdürlük uzman personeli tarafından düzenlenen değerlendirme raporuna istinaden destek programı sonlandırılabilir.
- (2) Değerlendirme raporuna istinaden, yabancı mağdura düzenlenmiş olan ikamet izni uzatılmaz veya iptal edilir.
- (3) Destek programından gönüllü olarak ayrılmak isteyen mağdur, gönüllü ve güvenli geri dönüş programı ile kişisel güvenliği konusunda Müdürlük tarafından bilgilendirilir.
- (4) Mağdur, destek programı sırasında programdan ayrılmak istediğini yazılı veya sözlü olarak sığınmaevi görevlilerine bildirdiği takdirde, bu bildirim Müdürlüğe iletilir.

Gönüllü ve güvenli geri dönüş programı

MADDE 30 – (1) Gönüllü ve güvenli geri dönüş programı, mağdurun destek programından yararlanmak istemediğini, destek programı uygulandığı sırada veya program bitiminde talep etmesi hâlinde Genel Müdürlüğün koordinasyonu altında Müdürlük tarafından gerçekleştirilir.

- (2) Müdürlük tarafından, mağdurun kendi ülkesine veya üçüncü bir ülkeye gitmek istediği durumda, güvenli çıkışının sağlanması ve gerekli koruma önlemlerinin alınabilmesi amacıyla Genel Müdürlüğe bilgi verilir.
- (3) Mağdurların sığınmaevlerindeki destek programı bitiminde ülkelerine gönüllü ve güvenli geri dönüş işlemlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla havalimanlarına sevkleri sığınmaevi görevlilerince, diğer durumlarda da Valilik görevlisi veya protokol yapılan kurum veya kuruluşun yetkilisi tarafından gerçekleştirilir.
- (4) Kişinin hayatı veya vücut bütünlüğü bakımından yakın bir tehlikenin mevcut olması hâlinde kolluk refakati talep edilebilir.
- (5) Ulaşım ve diğer giderler Müdürlük veya protokol hükümlerine göre ilgili kurum veya kuruluş tarafından karşılanır.
- (6) Mağdurların ülkemizden çıkış ve belge kontrol işlemleri, söz konusu mağdurlar pasaport kontrol noktasına götürülmeden, belgeler üzerinden tamamlanır ve kişiler doğrudan uçağın veya diğer ulaşım vasıtalarının kapısına götürülür.
- (7) Mağdurların ülkeden çıkışlarında, vize ve ikamet süresi ihlallerinden kaynaklanan cezaların bulunduğu durumlarda, çıkış işlemleri 492 sayılı Kanununun 88 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre gerçekleştirilir.
- (8) Mağdurun vatandaşı olduğu ülke makamları, mağdurun dönüş tarihi ve konu olduğu insan ticareti olayı ile ilgili olarak mağdurun rızasına dayanılarak bilgilendirilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Maddi destek

MADDE 31 – (1) Temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde geçici maddi destek temini amacıyla 3294 sayılı Kanun hükümleri uyarınca Genel Müdürlüğün talebiyle mağdurun ikamet ettiği ildeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından maddi destek sağlanır.

Sağlık giderleri

MADDE 32 – (1) Resmi sağlık kurum ve kuruluşlarınca sunulan sağlık hizmetleri, insan ticareti mağduru olduğu tespit edilen ve sağlık hizmetleri giderlerini karşılayacak durumda olmayan yabancı uyruklu hastalara, 5/12/2003 tarihli ve 2003/6565 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca, 8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrası hükmünden muaf olarak ücretsiz verilir.

(2) İnsan ticareti mağduru olup, ayakta tedavilerine yönelik ilaç ihtiyacının mağdur tarafından karşılanamaması durumunda mağdurun ikametinin bulunduğu ildeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından karşılanır.

İş gücü piyasasına erişim

MADDE 33 – (1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından, mağdur destek programından yararlanmakta olan insan ticareti mağdurlarının iş gücü piyasasına erişimi konusunda gerekli tedbirler alınır.

(2) Mağdurlara, iş gücü piyasasına erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla, mesleki beceri ve niteliklerini geliştirmeye yönelik Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezleri gibi kurum ve kuruluşlar destek sağlar.

İdari düzenleme yetkisi

MADDE 34 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin idari düzenlemeler yapmaya Genel Müdürlük yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 35 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 36 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

MÜLAKAT TUTANAĞI

KİMLİK BİLGİLERİ

ADI VE SOYADI :
BABA - ANA ADI :
DOĞUM YERİ VE TARİHİ :
NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER :
İKAMETGAH ADRESİ :
MEDENİ HALİ VE MESLEĞİ :
İFADENİN ALINDIĞI YER - TARİH :
YURTDIŞI ADRESİ :
İLETİŞİM BİLGİLERİ :

SORU 1 - İNSAN TACİRLERİYLE İLK NEREDE, NE ZAMAN VE NASIL TEMAS KURDUNUZ ?

CEVAP -

SORU 2 - TÜRKİYE'YE NASIL GETİRİLDİNİZ ? (HANGİ YOL, GÜZERGAH KULLANILARAK)

CEVAP -

SORU 3 - SİZE TÜRKİYE'DE NASIL BİR İŞ SÖZÜ VERİLDİ YA DA TÜRKİYE'YE HANGİ VAATLERLE GETİRİLDİNİZ ?

CEVAP -

SORU 4 - TÜRKİYE'YE GELİRKEN SEYAHAT MASRAFLARINIZ KİM TARAFINDAN KARŞILANDI ?

CEVAP -

SORU 5 - TÜRKİYE'YE SEYAHAT ETMEK İÇİN GEREKLİ BELGELERİN SAHTE OLMASI SÖZ KONUSU MUDUR ? (PASAPORT BİLGİLERİ SİZE Mİ AİTTİR ?)

CEVAP -

SORU 6 - TÜRKİYE'YE GELDİĞİNİZDE KİM TARAFINDAN KARŞILANDINIZ ?

CEVAP -

SORU 7 - TÜRKİYE'YE GELMENİZDEN İTİBAREN NE KADAR SÜRE SONRA İSTİSMAR SÜRECİ BAŞLAMIŞTIR ?

CEVAP -

SORU 8 - TÜRKİYE'DE FUHŞ YAPMAYA VEYA ÇALIŞMAYA ZORLANDINIZ MI ? ZORLANDIYSANIZ BU SÜREÇ NASIL GERÇEKLEŞTİ ?

CEVAP -

SORU 9 - İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLDUĞUNUZ BU SÜREÇTE HER HANGİ BİR GELİR ELDE ETTİNİZ Mİ ?

CEVAP -

SORU 10 - İNSAN TACİRLERİYLE ARANIZDA BORÇ İLİŞKİSİ KURULDU MU ?

CEVAP -

SORU 11 - TÜRKİYE'DE BULUNDUĞUNUZ SÜRE İÇERİSİNDE ÇALIŞMA ŞARTLARINIZI AÇIKLAR MISINIZ ?

CEVAP -

SORU 12 - TÜRKİYE'YE BULUNDUĞUNUZ SÜREÇTE HAREKETLERİNİZ KISITLANMAKTA MIYDI ?

CEVAP -

SORU 13 - DAHA ÖNCE TÜRKİYE'DE BULUNDUNUZ MU ? AYNI ŞEKİLDE TACİRLER TARAFINDAN ZORLA ÇALIŞTIRILDINIZ MI ?

CEVAP -

SORU 14 - TÜRKÇE BİLİYOR MUSUNUZ ? BİLİYORSANIZ NEREDE ÖĞRENDİNİZ ?

CEVAP -

EK SORU - (MUHTEMEL İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARIYLA YAPILAN MÜLAKAT ESNASINDA MAĞDURUN İÇİNDE BULUNDUĞU DURUM GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULARAK MÜLAKATÇI TARAFINDAN MAĞDURA YÖNELTİLEN EK SORULAR VE CEVAPLAR)

BU MÜLAKAT TUTANAĞI MAĞDUR HUZURUNDA UYGUN YER VE ŞARTLAR ALTINDA HUKUKU PROSEDÜRE UYGUN OLARAK YAPILDIĞINA DAİR TANZİM EDİLEREK ALTI BİRLİKTE İMZA ALTINA ALINMIŞTIR./...../.....

MÜLAKAT YAPAN

HAZIRUN

MÜLAKAT YAPILAN

TERCÜMAN

TANIMLAMA BELGESİ

İnsan Ticareti Mağdurunun	
Adı Soyadı	
Uyruğu	
Baba Adı	
Ana Adı	
Doğum Tarihi	
Doğum Yeri	
Pasaport No	
Türkiye'ye Gelme Amacı	
Öğrenim Durumu	
Medeni Durumu	
Çocuk Sayısı	
Ülkesindeki Adresi	
Vatandaşlık Numarası	
Düzenlendiği Tarih	

Bu belge sahibine ;

- 05/12/2003 tarihli ve 2003/6565 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca sağlık kuruluşlarından ücretsiz faydalanma hakkı,
- İnsan ticareti mağdurlarının desteklenmesine yönelik faaliyet gösteren sığmaevlerinde geçici süre barınma ve rehabilitasyon desteğine, destek programına erişim hakkını,
- Türkiye Cumhuriyeti Devletince bir sivil toplum kuruluşu ya da hükümetler arası kuruluş ile işbirliği halinde sağlanacak güvenli ve gönüllü dönüş programına erişim hakkını verir.

(Bu belge ; Mağdura 6458 sayılı Kanununun 48 inci maddesi uyarınca düzenlenecek İnsan Ticareti Mağduru İkamet İzni teslim edilene kadar geçerlidir.)

Bu belgede belirtilen hususları okuyarak anladım.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bana sağlayacağı yukarıda da belirtilen geçici süre barınmayı içeren destek programına alınmayı kabul ediyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bana sağlayacağı yukarıda da belirtilen güvenli ve gönüllü dönüş programına alınmayı kabul ediyorum.

Mağdurun Adı Soyadı

İmzası

Yukarıda açık kimliği yazılı olan şahsın İnsan Ticareti Mağduru Mülakat Raporundaki bilgi ve beyanlara dayanılarak insan ticareti mağduru olarak tanımlanması hususunu olurlarınıza arz ederim./...../.....

Tanımlama yapan personelin

Adı Soyadı

İmzası

OLUR

....../...../.....

Adı Soyadı

İmzası

(İl Göç İdaresi Müdürü)

**İL GÖÇ İDARESİ MÜDÜRLÜĞÜ
(DEĞERLENDİRME RAPORU)**

1) GÖREV :

2) RAPORUN KONUSU :

3) ŞAHSIN KİŞİSEL BİLGİLERİ :

Adı ve Soyadı :

Uyruğu :

Baba Adı :

Ana Adı :

Doğum Tarihi :

Doğum Yeri :

Pasaport Numarası :

Türkiye'ye Giriş Tarihi :

Medeni Durumu :

Çocuk Sayısı :

Ülkesindeki Adresi :

Vatandaşlık Numarası :

Türkiye'deki Adresi :

4)SİĞİNMAEVİ GÖREVLİLERİNİN GÖRÜŞÜ :

İNCELEME VE TAHLİL

Değerlendirmeye ve konu olan hususların, bu Yönetmeliğin 17 nci ve 21 inci maddelerinde belirtilen hususlarla ilgili olarak elde edilen bilgi, belge ve görüşler doğrultusunda ;

a) Mağdurun ikamet izninin uzatılması veya iptali,

b) Mağdur destek programının sonlandırılması veya devamı konusunda kanaati belirtir şekilde değerlendirmelere bu bölümde yer verilecektir.

SONUÇ VE KANAAT

Arz ederim./..../....

Raporu Düzenleyenin ;

Adı, soyadı :

Unvanı :

İmza :

Tarih, saat :

Avrupa Konseyi
İnsan Ticaretine Karşı Eylem
Sözleşmesi

Giriş

Avrupa Konseyine üye ülkeler ve işbu belgenin diğer imzacıları,
Avrupa Konseyinin amacının üye ülkeler arasında daha güçlü birlik oluşturmak olduğunu göz önünde tutarak,

İnsan ticaretinin insan hakları ihlali ve insanlığın onuruna ve bütünlüğüne karşı suç oluşturduğunu göz önünde tutarak,

İnsan ticaretinin mağdurların esaretiyle sonuçlanabileceğini göz önünde tutarak,

Mağdurların haklarına saygının, mağdurların korunmasının ve insan ticaretiyle mücadelenin üstün amaç olması gerektiğini göz önünde tutarak,

İnsan ticaretiyle mücadeledeki tüm faaliyet ve girişimlerin, ayrımcı olmaması ve toplumsal cinsiyet eşitliğini ve çocuk haklarına dayalı yaklaşımı dikkate alması gerektiğini göz önünde tutarak,

Üye Ülkeler Dışişleri Bakanlarının, Bakanlar Komitesinin 112 nci (14-15 Mayıs 2003) ve 114 üncü (12-13 Mayıs 2004) oturumlarındaki Avrupa Konseyi tarafından insan ticareti konusunda güçlendirilmiş eylem çağrısında bulunan beyanatlarını hatırlayarak,

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme ile ek Protokollerini (1950 tarihli) hatırladık tutarak,

Avrupa Konseyi üyesi ülkeler Bakanlar Komitesinin; çocukların ve genç yetişkinlerin cinsel istismarı, fuhşu, müstehcenliği ve ticaretine ilişkin R (91) 11 sayılı Tavsiye Kararını; tanıkların tehditle sindirilmesi ve savunma haklarına ilişkin R (97) 13 sayılı Tavsiye Kararını, cinsel istismar amaçlı insan ticaretiyle mücadeleye karşı eyleme ilişkin R (2000) 11 sayılı Tavsiye Kararını, çocukların cinsel istismara karşı korunmasına ilişkin Rec (2001) 16 sayılı Tavsiye Kararını, kadınların şiddete karşı korunmalarına ilişkin Rec (2002) 5 sayılı Tavsiye Kararını hatırladık tutarak;

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin, Avrupa Konseyi üyesi ülkelerde kadın ticareti ve zorla fuhşa ilişkin 1325 (1997) sayılı Tavsiye Kararını; Avrupa'da kadına yönelik şiddete ilişkin 1450 (2000) sayılı Tavsiye Kararını; kadın ticaretine yönelik kampanyaya ilişkin 1545 (2002) sayılı Tavsiye Kararını; kadın ticareti ve fuhşla bağlantılı göçe ilişkin 1610 (2003) sayılı Tavsiye Kararını; Avrupa'da organ ticaretine ilişkin 1611 (2003) sayılı Tavsiye Kararı; Hane hizmetkârlarının esareti: kulluk, dil öğrenme fırsatı yakalamak için yiyecek ve oda ücreti karşılığında yanında kaldıkları ailenin çocuklarına bakan ve gündelik ev işlerine yardım eden çoğunlukla genç yabancı şahıslar ve mektupla sipariş edilen gelinlere ilişkin 1663 (2004) sayılı Tavsiye Kararını hatırladık tutarak:

İnsan ticaretiyle mücadeleye ilişkin 19 Temmuz 2002 tarihli Avrupa Birliği Konseyi Çerçeve Kararını, cezai kovuşturma sırasında mağdurların durumuna ilişkin 15 Mart 2001 tarihli Avrupa Birliği Konseyi Çerçeve Kararını ve insan ticareti mağduru veya yasadışı göçü kolaylaştıran eylemlere maruz kalan ve yetkili makamlarla işbirliği yapan insan ticareti mağduru üçüncü ülke vatandaşlarına ikamet izni verilmesine ilişkin 29 Nisan 2004 tarihli Avrupa Birliği Konseyi Yönergesini hatırladık tutarak,

Birleşmiş Milletler Sınırşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesini ve İnsan Ticaretinin; Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesi, Durdurulması ve Cezalandırılmasına İlişkin Tamamlayıcı Protokolünü, bunlar tarafından getirilen korumanın ileri götürülmesi ve kuralların geliştirilmesi amacıyla dikkate alarak,

İnsan ticaretiyle mücadele alanıyla ilintili diğer uluslararası hukuki araçları dikkate alarak,

İnsan ticareti mağdurlarının insan haklarına odaklanan kapsamlı uluslararası hukukî düzenlemeye ve özgün izleme mekanizması kurulmasına duyulan ihtiyacı dikkate alarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır;

Bölüm 1 - Amaçlar, kapsam, ayrımcılık yapmama ilkesi ve tanımlar

Madde 1 - Sözleşmenin amaçları

1 İşbu Sözleşmenin amaçları şunlardır;

a insan ticaretini, toplumsal cinsiyet eşitliğini güvence altına alarak önlemek ve mücadele etmek,
b toplumsal cinsiyet eşitliğini güvence altına alarak, insan ticareti mağdurlarının insan haklarını korumak, mağdurların ve tanıkların desteklenmeleri ve korunmaları için kapsamlı bir çerçeve oluşturmak, ilaveten etkili soruşturmayı ve kovuşturmayı teminat altına almak,
c İnsan ticaretiyle mücadele faaliyetlerinde uluslararası işbirliğini teşvik etmek.

2 İşbu Sözleşme, Sözleşme hükümlerinin Taraflarca etkin olarak uygulanmasını sağlamak amacıyla, özgün bir izleme mekanizması kurar.

Madde 2 - Kapsam

İşbu Sözleşme, ulusal veya sınıraşan olup olmadığına, örgütlü suç olup olmadığına bakılmaksızın insan ticaretinin her şekli için uygulanır.

Madde 3 - Ayrımcılık yapmama ilkesi

Taraflarca işbu Sözleşme hükümlerinin, özellikle de mağdurların haklarının korunmasına ve ileri götürülmesine ilişkin önlemlerden yararlandırılmalarında, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer görüş, ulusal veya toplumsal köken, bir ulusal azınlığa ait olma, malvarlığı, doğum veya diğer mevkiiler gibi herhangi bir temelde ayrımcılık yapılmaksızın uygulanması sağlanır.

Madde 4 - Tanımlar

İşbu Sözleşmenin amaçları için:

a "İnsan ticareti", kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidiyle veya diğer zorlama biçimleriyle, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma veya kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetimi olan kişilerin rızasını elde etmek için kazanç veya çıkar sağlanması yoluyla kişilerin istismar amaçlı tedarik edilmesi, nakli, sevk edilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerir;

b İşbu maddenin (a) bendinde belirtilen istismar maksadıyla yine (a) bendinde sayılan araçlar kullanıldığı takdirde "insan ticareti" mağdurunun rızası geçersizdir.

c Çocuğun istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması, işbu maddenin (a) bendinde öngörülen yöntemlerden herhangi birini içermese bile, "insan ticareti" olarak kabul edilir;

d "Çocuk" 18 yaşın altındaki herhangi bir kişi anlamına gelir;

e "Mağdur" işbu maddede tanımlandığı biçimde insan ticaretine maruz kalan herhangi bir gerçek kişi anlamına gelir.

Bölüm II - Önleme, işbirliği ve diğer tedbirler

Madde 5 - İnsan ticaretinin önlenmesi

1 Her bir Taraf, insan ticaretinin önlenmesi ve insan ticaretiyle mücadeleden sorumlu muhtelif birimler arasında ulusal eşgüdümün kurulması veya güçlendirilmesi için tedbirler alır.

2 Her bir Taraf, insan ticaretinin önlenmesi için araştırma, bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitim kampanyaları, sosyal ve ekonomik girişimler ve eğitim programları yoluyla özellikle insan ticaretine karşı savunmasız kişilere ve insan ticareti alanında çalışanlara yönelik etkili program ve siyasetleri oluşturur ve/veya güçlendirir.

3 Her bir Taraf, 2 nci fıkrada belirtilen tüm siyaset ve programların geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesinde insan haklarına dayalı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin kaynaştırılması ve çocuğa duyarlı yaklaşımı teşvik eder,

4 Her bir Taraf, ülkeye yasal olarak girmeyi ve ülkede yasal olarak kalmayı sağlayacak şartlara dair doğru bilgilerin, özellikle ilgili birimler tarafından duyurulması yoluyla göçün yasal olarak gerçekleşmesini sağlayacak uygun tedbirleri alır.

5 Her bir Taraf, çocuklar için koruyucu bir ortam yaratmak suretiyle insan ticaretine karşı çocukların savunmasızlığını azaltacak özel tedbirler alır.

6 İşbu madde uyarınca alınan tedbirler, uygun olduğu hallerde, insan ticaretinin önlenmesi, mağdurların korunması ve desteklenmesi konularıyla ilgili sivil toplum kuruluşlarını, diğer ilgili kuruluşları ve sivil toplumun diğer öğelerini kapsar.

Madde 6 - Talebi azaltıcı tedbirler

Her bir Taraf, kişilerin, özellikle kadınların ve çocukların insan ticaretiyle sonuçlanan her tür istismarını teşvik eden talebin cesaretlendirilmemesi için, hukuki, idari, eğitici, sosyal, kültürel ve aşağıda belirtilen diğer tedbirleri alır veya güçlendirir:

- a en iyi uygulamalar, yöntemler ve stratejilerin araştırılması,
- b talebin, insan ticaretinin temel sebeplerinden biri olarak tespit edilmesindeki sorumluluğuna ve önemli rolüne ilişkin olarak basın ve toplumun bilinçlendirilmesi,
- c gerekli hallerde kamu kurumları ve siyasa oluşturanlar da dahil hedefe yönelik bilgilendirme kampanyaları,
- d eğitim çağındaki erkek ve kız çocuklarına yönelik eğitim programları da dahil, cinsiyete dayalı ayrımcılığın kabul edilemezliğini ve olumsuz sonuçlarını, toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemini ve her insanın onurunu ve bütünlüğünü vurgulayan önleyici tedbirleri.

Madde 7 - Sınır önlemleri

1 Taraflar, kişilerin seyahat özgürlükleriyle ilgili uluslararası düzenlemelere hâle getirmeksizin, insan ticaretini önlemek ve ortaya çıkarmak için bu konudaki sınır kontrollerini mümkün olduğu ölçüde güçlendirirler.

2 Her bir Taraf, işbu Sözleşmede öngörülen suçların işlenmesinde ticari nakliye şirketleri tarafından işletilen taşıma araçlarının kullanılmasının mümkün olduğu ölçüde önlenmesi için, gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer önlemleri kabul eder.

3 Bu tür önlemler, uygun olduğu hallerde ve uluslararası sözleşmelere hâle getirmeksizin, herhangi bir taşıma şirketi veya herhangi bir ulaşım aracının sahibi veya işleticisi de dâhil olmak üzere ticari nakliyecileri, tüm yolcuların kabul eden ülkeye girmek için gerekli seyahat belgelerine sahip olduklarının denetlenmesi yükümlülüğünün getirilmesini de içerir.

4 Her bir Taraf, bu maddenin 3 üncü fıkrasında sayılan yükümlülüğün cezai yaptırıma tabi olması için, iç hukuku uyarınca, gerekli önlemleri alır.

5 Her bir Taraf, iç hukuku uyarınca, işbu Sözleşme gereğince ihdas edilen suçları işlemiş kişilerin ülkeye girişinin reddi veya vizelerinin iptaline cevaz veren mevzuat düzenlemelerini veya diğer tedbirleri kabul eder.

6 Taraflar, özellikle doğrudan iletişim kanalları kurarak ve bu iletişimi sürdürerek sınır kontrol birimleri arasındaki işbirliğini güçlendirir.

Madde 8 - Belgelerin güvenliği ve kontrolü

Her bir Taraf, gerektiği takdirde aşağıdaki tedbirleri kabul eder:

a Düzenlenen seyahat veya kimlik belgelerinin, kolaylıkla suiistimal edilemeyecek ve kolayca tahrip edilemeyecek veya yasadışı olarak değiştirilemeyecek, kopyalanamayacak veya düzenlenemeyecek nitelikte olmasını sağlamak; ve

b Kendi düzenlediği veya adına düzenlenen seyahat veya kimlik belgelerinin doğruluğunu ve güvenliğini sağlamak ve yasadışı olarak oluşturulmalarını ve düzenlenmelerini engellemek.

Madde 9 - Belgelerin meşruluğu ve geçerliliği

Taraflardan biri, diğer bir Tarafın talebi üzerine, kendi adına düzenlenen veya düzenlendiği varsayılan ve insan ticaretinde kullanıldığından şüphelenilen seyahat veya kimlik belgelerinin yasallığını ve geçerliliğini, iç hukuku uyarınca makul bir zaman içinde teyit eder.

Bölüm III - Toplumsal cinsiyet eşitliğini güvence altına alarak, mağdurların haklarını teşvik edecek ve koruyacak önlemler

Madde 10 - Mağdurların Tespiti

1 Her bir Taraf, insan ticaretinin önlenmesi ve bu suçla mücadeleyle görevli birimlerinde, başta çocuklar olmak üzere mağdurlara yardım ve mağdurların tespiti alanlarında eğitilmiş ve vasıflı kişilerin görevlendirilmelerini ve çocuk ve kadın mağdurların özel durumlarının gerekli ölçüde dikkate alındığı bir yöntemle mağdurların tespitini ve gerektiği takdirde, işbu Sözleşmenin 14 üncü maddesinde belirtilen şartlarda mağdurlara ikamet izni düzenlenmesini teminen, insan ticaretiyle mücadeleyle görevli muhtelif birimlerin birbirleriyle ve ilgili destek kuruluşlarıyla işbirliği yapmasını sağlar.

2 Her bir Taraf, mağdurların gerekli hallerde diğer Taraflarla ve destek sağlamakla görevli kuruluşlarla işbirliği halinde tespit edilebilmesi için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder. Her bir Taraf, yetkili birimlerin bir kişinin insan ticareti mağduru olduğuna kanaat getirmek için geçerli

sebeplerinin olması halinde, sözkonusu kişinin işbu Sözleşmenin 18 inci maddesinde belirtilen bir suçun mağduru olup olmadığına ilişkin ilgili makamlar tarafından yürütülen soruşturma süreci tamamlanana kadar sınır dışı edilmemesini ve 12 inci maddenin 1 ve 2 nci fıkralarında belirtilen desteği almasını temin eder.

3 Mağdurun yaşının belli olmaması ve çocuk olduğuna inanılması için sebeplerin varlığı halinde, kişinin çocuk olduğu varsayılır ve yaşı doğrulanıncaya kadar özel koruma tedbirleri sağlanır.

4 Refakatsiz bir çocuk mağdur olarak tespit edildiği anda, her bir Taraf:

a çocuğun yüksek menfaatini gözetecek yasal bir vasi, kuruluş veya makam tarafından temsil edilmesini sağlar;

b çocuğun kimliğini ve vatandaşlığını tespit için gerekli önlemleri alır;

c çocuğun yüksek menfaatine uygun olması halinde, ailesinin bulunması için gerekli tüm çabayı gösterir.

Madde 11 - Özel hayatın korunması

1 Her bir Taraf, mağdurun özel hayatını ve kimliğini korur. Mağdurlara ilişkin kişisel veriler, Kişisel Nitelikli Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Sözleşme (ETS No. 108) hükümleri uyarınca kaydedilir ve kullanılır.

2 Her bir Taraf, özellikle insan ticaretinin çocuk mağdurunun kimliğinin veya tanınmasına neden olabilecek verilerin, aile üyelerinin bulunmasının veya çocuğun sağlığının ve korunmasının güvence altına alınmasının gerektirdiği istisnai durumlar dışında, basın veya diğer yollarla kamuoyuna ifşa edilmemesini sağlayacak tedbirleri kabul eder.

3 Her bir Taraf, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmenin 10 uncu maddesinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından yapılan yorumuna uygun olarak, basının özenetim veya düzenleyici veya eş-düzenleme önlemleri yoluyla mağdurların özel hayatının ve kimliğinin korunması yönünde teşviki için gerekli düzenlemeleri kabul etmeyi değerlendirir.

Madde 12 - Mağdurların desteklenmesi

1 Her bir Taraf, mağdurların fiziksel, ruhsal ve sosyal anlamda iyileşmeleri sürecinde desteklenmeleri için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder. Bu destek asgari olarak aşağıdaki unsurları içerir:

a uygun ve güvenli barınma, ruhsal ve maddi destek gibi önlemler yoluyla geçinmelerini sağlayacak yaşam şartları;

b acil tıbbi tedavi hizmetlerine erişim;

c gerekli hallerde çeviri ve tercüme hizmetleri;

d özellikle yasaların kendilerine tanıdığı haklar ve kendilerine sunulan hizmetlerle ilgili olarak anlayabilecekleri dilde verilecek bilgilendirme ve danışma hizmeti;

e suçlulara karşı yürütülen cezai işlemlerin muhtelif aşamalarında hak ve menfaatlerinin temsili ve dikkate alınması için yardım;

f çocuklar için eğitime erişim.

2 Her bir Taraf, mağdurların güvenlik ve korunma ihtiyaçlarını gerekli ölçüde dikkate alır.

3 Ayrıca, her bir Taraf, ülkesinde yasal olarak ikamet eden ve yeterli kaynağa sahip olmayan ve bu tür bir yardıma ihtiyaç duyan mağdurlara gerekli tıbbi ve diğer her tür desteği sağlar.

4 Her bir Taraf, ülkesinde yasal olarak ikamet eden mağdurların iş piyasasına, mesleki eğitim ve yetiştirme programlarına erişim hakkına sahip olmalarına olanak tanıyan kuralları kabul eder.

5 Her bir Taraf, iç hukukundaki hükümler uyarınca ve gerekli hallerde, mağdurların desteklenmeleriyle ilgilenen yetkili diğer kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak için tedbirler alır.

6 Her bir Taraf, mağdura verilecek desteğin, mağdurun tanıklık yapmaya istekli olması şartına bağlı olmaksızın sağlanması için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder.

7 Her bir Taraf, işbu maddede öngörülen düzenlemelerin uygulanmasını teminen korunmaya muhtaç kişilerin özel ihtiyaçları ve çocukların barınma, eğitim ve gerekli sağlık hizmetlerine olan ihtiyaçlarını dikkate alınarak hizmetlerin bilgilendirme ve rızaya dayalı olarak verilmesini sağlar.

Madde 13 - İyileşme ve düşünme süresi

1 Her bir Taraf, bir kişinin mağdur olduğuna inanılması için geçerli sebeplerin varlığı halinde, o kişiye en az 30 günlük bir iyileşme ve düşünme süresini iç hukukunda sağlar. Bu süre, sözkonusu kişinin

iyileşmesi ve tacirlerin etkisinden kurtulması ve/veya yetkili birimlerle kurulacak işbirliği konusunda bilinçli karar vermek için yeterli bir süre olmalıdır. Bu süre zarfında o kişiye yönelik herhangi bir sınırdışı etme kararı infaz edilemeyecektir. Bu düzenleme yetkili birimler tarafından yürütülen ilgili ulusal takibatın her safhasındaki ve özellikle suçların soruşturulması ve kovuşturulmasına yönelik işlemlere hâlel getirmez. Bu süre zarfında, Taraflar sözkonusu kişilere kendi ülkelerinde ikamet izni verirler.

2 Bu süre zarfında, bu maddenin 1 inci fıkrasında sözü edilen kişiler, 12 nci maddenin 1 inci ve 2 nci fıkralarında belirtilen hususlardan yararlanma hakkını haizdirler.

3 Taraflar, kamu düzeni gerekçesiyle veya kişinin mağdur konumunun hatalı saptandığının anlaşılması halinde bu süreye riayet etmekte yükümlü değildir.

Madde 14 - İkamet izni

1 Her bir Taraf, aşağıda belirtilen durumların bir veya her ikisinin varlığı halinde mağdurlara uzatılabilir yenilenebilir ikamet izni düzenler:

a yetkili makamın, mağdurların kişisel durumları bakımından ikametlerinin gerekli olduğunu değerlendirmesi,

b yetkili makamın, mağdurların soruşturma veya adli işlemler sırasında yetkili birimlerle işbirliği yapması amacıyla ikametlerinin gerekli olduğunu değerlendirmesi.

2 Yasal bakımdan gerekli olduğunda, çocuk mağdurlar için ikamet izni, çocuğun yüksek menfaatine uygun olarak düzenlenecek ve uygun olduğu hallerde aynı şartlarla uzatılacaktır.

3 İkamet izninin uzatılmaması veya geri alınması Tarafın iç hukukundaki hükümlere bağlıdır.

4 Eğer bir mağdur başka tür bir ikamet izni başvurusunda bulunursa, ilgili Taraf mağdurun 1 inci fıkrada belirtilen türde ikamet izninden geçmişte yararlandığı veya halen yararlanmakta olduğunu dikkate alır.

5 Her bir Taraf, işbu Sözleşmenin 40 ıncı maddesi çerçevesindeki yükümlülükleri göz önünde bulundurarak, işbu maddedeki düzenlemeler uyarınca vereceği iznin sığınma talebinde bulunma ve bundan yararlanma hakkına hâlel getirmemesini temin eder.

Madde 15 - Tazminat ve başvurular

1 Her bir Taraf, yetkili makamlarla ilk temaslarından itibaren mağdurlara ilgili adli ve idari işlemlerde anlayacakları bir dilde bilgiye erişim imkânı temin eder.

2 Her bir Taraf, iç hukuk düzenlemeleri uyarınca, iç hukukunda mağdurlara hukuki yardım ve ücretsiz adli yardım alma hakkı sağlar.

3 Her bir Taraf, iç hukukunda, mağdurlara suçun faillerinden tazminat alma hakkı sağlar.

4 Her bir Taraf, iç hukukuna uygun olarak, mağdurların tazminat almalarının güvence altına alınması amacıyla, örneğin, mağdurlara tazminat ödenmesi için bir fon kurulması veya 23 üncü maddede öngörülen tedbirlerin uygulanmasıyla elde edilecek gelirlerle finanse edilecek sosyal yardım ve mağdurların sosyal bütünleşmesi amacını güden programlar gibi gerekli olabilecek mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder.

Madde 16 - Mağdurların ülkelerine geri gönderilmesi

1 Mağdurun uyuşunda bulunduğu veya kabul eden Tarafa giriş yaptığı esnada daimi ikamet hakkına sahip olduğu Taraf; kişinin haklarına, güvenliğine ve onuruna gerekli saygıyı göstererek, kanunsuz ve gerekçesiz bir gecikmeye mahal vermeksizin mağdurun geri dönüşünü kolaylaştırır ve kabul eder.

2 Bir Tarafın bir mağduru başka bir ülkeye geri göndermesi halinde, bu geri dönüş işlemi kişi hakları, güvenliği ve onuru ve mağduriyetiyle ilgili yasal işlemlerin durumu dikkate alınarak ve tercihen gönüllülük esasına dayalı yapılır.

3 Kabul eden Tarafın talebi halinde, talep edilen Taraf bir şahsın kendi vatandaşı olup olmadığı veya kabul eden ülkeye giriş yaptığı anda ülkesinde daimi ikamet iznine sahip olup olmadığı hususlarını doğrular.

4 Muteber belge hamili olmayan bir mağdurun geri dönüşünü kolaylaştırmak amacıyla; o şahsın uyuşunda bulunduğu veya şahsın kabul eden ülkeye giriş yaptığı sırada daimi ikamet iznine sahip olduğu Taraf, kabul eden Tarafın talebi durumunda, kişinin seyahati ve ülkesine yeniden girişi için gerekli olabilecek seyahat belgesi veya diğer belgeleri sağlamayı kabul eder.

5 Her bir Taraf, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla geri dönüş programları oluşturmak amacıyla, gerekli olabilecek mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri

kabul eder. Bu programlar mağduriyetin tekrarını önlemeyi amaçlar. Her bir Taraf, özellikle mağdurların mesleki beceri edinmeleri ve bunları geliştirmek suretiyle, eğitim sistemini ve iş piyasasını da içerecek şekilde, mağdurların döndükleri ülkede topluma yeniden katılmaları için en güçlü çabayı gösterir. Çocuklarla ilgili olduğunda bu programlar eğitim hakkından yararlanmalarını ve aileleri veya uygun bakım kurumları tarafından gerekli bakım ve kabulden faydalanmalarını içermelidir.

6 Her bir Taraf, gerekli hallerde diğer ilgili her Tarafı işbirliği halinde, mağdurların geri gönderildikleri veya döndükleri ülkede kendilerine yardımcı olabilecek kolluk kuvvetleri, sivil toplum kuruluşları, danışmanlık yapabilecek meslek kuruluşları veya sosyal yardım kurumlarıyla ilgili irtibat bilgilerinin mağdurlara sağlanması için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder.

7 Çocuk mağdurlar, risk ve güvenlik değerlendirmesi sonrası, dönüşlerinin yüksek menfaatlerine uygun olmayacağına dair belirtilerin bulunduğu bir Ülkeye geri gönderilmeyecektir.

Madde 17 - Toplumsal cinsiyet eşitliği

Her bir Taraf, bu bölümde öngörülen tedbirleri uygularken, toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmeyi amaçlar ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin bu tedbirlerin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesine kaynaştırılması yaklaşımına başvurur.

Bölüm IV - Maddî ceza hukuku

Madde 18 - İnsan ticaretinin cezalandırılması

Her bir Taraf, Sözleşmenin 4 üncü maddesinde sayılan eylemlerin, kasten işlendiklerinde suç niteliği taşıması için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder.

Madde 19 - Mağdurun hizmetlerinden yararlanmanın cezalandırılması

Her bir Taraf, işbu Sözleşmenin 4 üncü maddesinin a bendinde sayılan istismar konusu hizmetlerden ilgili kişinin insan ticareti mağduru olduğunu bilerek yararlanmanın, iç hukukunda suç sayılması için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri almayı öngörür.

Madde 20 - Kimlik ve seyahat belgeleri üzerindeki işlemlerin cezalandırılması

Her bir Taraf, aşağıdaki eylemlerin, insan ticareti yapmak amacıyla ve kasten işlendiklerinde, suç sayılması için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder:

a sahte seyahat veya kimlik belgesi yapılması;

b bu tür bir seyahat veya kimlik belgesinin düzenlenmesi veya tedarik edilmesi;

c başka bir kişinin seyahat veya kimlik belgesinin alınması, alıkonulması, tahrip edilmesi, zarar verilmesi veya imha edilmesi.

Madde 21 - Teşebbüs ve yardım veya yataklık

1 Her bir Taraf, işbu Sözleşmenin 18 ve 20 inci maddeleri gereğince ihdas edilen suçlardan biri kasten işlendiğinde azmettirme veya yardım etmenin suç sayılması için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder.

2 Her bir Taraf, işbu Sözleşmenin 18 ve 20 inci maddelerinin a bendi gereğince ihdas edilen suçlar kasten işlendiğinde teşebbüs halinin suç sayılması için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder.

Madde 22 - Tüzel kişilerin sorumluluğu

1 Her bir Taraf, bir tüzel kişinin aşağıda kayıtlı hususlara dayanarak, tüzel kişilik adına bir gerçek kişi tarafından gerek bireysel olarak gerek tüzel kişinin bir organının üyesi olarak işlenen, işbu Sözleşme gereğince ihdas edilen bir suçtan dolayı cezaî sorumluluğunun olması için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder:

a tüzel kişiliği temsil gücüne,

b tüzel kişi adına karar alma yetkisine,

c tüzel kişilikteki kontrol yetkisine.

2 Her bir Taraf, 1 inci fıkrada belirtilen durumlar dışında, tüzel kişiliğin yetkisi altında hareket eden bir gerçek kişinin, 1 inci fıkrada işaret edilen gerçek kişinin gözetim ve denetim yetersizliği nedeniyle işbu Sözleşme gereğince ihdas edilen bir suçun işlenmesine imkân sağlamış olmasından tüzel kişiliğin sorumlu tutulmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.

3 Bir tüzel kişinin sorumluluğu, Tarafın hukuk ilkelerine bağlı olarak, hukukî, cezaî veya idarî olabilir.

4 Bu sorumluluk, suçu işleyen gerçek kişilerin cezaî sorumluluğuna engel oluşturmayacak şekilde tespit edilecektir.

Madde 23 - Müeyyideler ve tedbirler

1 Her bir Taraf, işbu Sözleşmenin 18 ila 21 inci maddeleri gereğince ihdas edilen suçların etkili, orantılı ve caydırıcı müeyyidelerle cezalandırılmasını teminen gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder. Bu müeyyideler, 18 inci madde gereğince ihdas edilen suçun gerçek kişiler tarafından işlenmesi halinde, kişilerin suçluların iade edilmesine de neden olabilecek özgürlükten mahrumiyet cezalarını kapsar.

2 Her bir Taraf, 22 nci madde gereğince sorumlu olan tüzel kişilerin, mali yaptırımlar dâhil olmak üzere, etkili, orantılı ve caydırıcı cezaî veya hukukî müeyyide ve tedbirlere tâbi olmasını sağlar.

3 Her bir Taraf, işbu Sözleşmenin 18 inci maddesi ve 20 nci maddesinin a bendi gereğince ihdas edilen suçlardan elde edilen gelirleri veya bu gelire karşılık gelen malvarlığını veya araçları müsadere etmeyi veya kullanıcılarını engellemeyi sağlayacak gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder.

4 Her bir Taraf, iyi niyetli üçüncü kişilerin haklarına zarar verilmeksizin, insan ticareti suçunun işlenmesinde kullanılan herhangi bir müessesinin daimi veya geçici olarak kapatılmasını veya bu suçun failine geçici veya sürekli olarak bu suçun işlenmesine olanak sağlayan faaliyeti gerçekleştirmesinin yasaklanmasını sağlayacak gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder.

Madde 24 - Ağırlaştırıcı sebepler

Her bir Taraf, Sözleşmenin 18 inci maddesi gereğince ihdas edilen suçlardan dolayı cezanın belirlenmesinde aşağıdaki şartların ağırlaştırıcı şartlar olarak kabul edilmesini sağlayacaktır:

a mağdurun hayatının kasten veya ağır bir ihmalle tehlikeye atılması;

b suçun çocuğa karşı işlenmiş olması,

c suçun, görevin icrası sırasında bir kamu görevlisi tarafından işlenmiş olması;

d suçun örgütlenmesini tamamlamış suç örgütü tarafından işlenmiş olması.

Madde 25 - Önceki mahkûmiyetler

Her bir Taraf, ceza belirlenirken işbu Sözleşme gereğince ihdas edilen suçlarla ilgili olarak bir başka Taraf tarafından verilen kesin kararların dikkate alınmasına imkân sağlayan gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder.

Madde 26 - Cezalandırmama şartı

Her bir Taraf, hukuk sisteminin temel ilkelerine uygun olarak, mağdurların karıştıkları yasadışı eylemlerden dolayı, bu şekilde davranmaya zorlandıkları ölçüde cezalandırılmamaları olanağını sağlar.

Bölüm V - Soruşturma, kovuşturma ve usul hukuku

Madde 27 - Şikâyet üzerine ve resen yapılan işlemler

1 Her bir Taraf, işbu Sözleşme gereğince ihdas edilen suçların soruşturmasının ve kovuşturmasının, en azından suç kısmen ve tamamen kendi toprağında işlendiğinde, mağdurlar tarafından yapılan suçlama veya ihbara bağlı olmasını temin eder.

2 Her bir Taraf, ikamet ettiği devletten başka bir Tarafın toprağında bulunan mağdurların ikamet ettiği devletin yetkili makamlarına şikâyet başvurusunda bulunabilmesi olanağını sağlayacaktır. Şikâyetin yapıldığı yetkili makam, bu hususta yetkili olmadığı takdirde, şikâyeti suçun işlendiği Taraf yetkili makamına gecikmeksizin iletacaktır. Şikâyet suçun işlendiği Tarafın iç hukuku uyarınca ele alınacaktır.

3 Her bir Taraf, insan ticaretiyle mücadele veya insan haklarının korunmasını amaçlayan herhangi bir grup, vakıf, dernek veya sivil toplum kuruluşuna, Sözleşmenin 18 inci maddesi gereğince ihdas edilen suçla ilgili cezaî işlemler sırasında mağdurun rızasıyla ona yardım etme ve/veya destek olma imkânını, iç hukukunda öngörülen şartlarda, mevzuat düzenlemeleri veya diğer tedbirler vasıtasıyla temin edecektir.

Madde 28 - Mağdurların, tanıkların ve adli makamlarla işbirliği yapanların korunması

1 Her bir Taraf, özellikle soruşturma veya kovuşturma sırasında ve sonrasında, aşağıdaki kişilerin maruz kalabileceği misilleme veya yıldırma girişimlerinden etkili ve uygun korumayı sağlamak amacıyla gerekli mevzuat düzenlemelerini veya diğer tedbirleri kabul eder:

a Mağdurlar;

b Uygun hallerde, Sözleşmenin 18 inci maddesi gereğince ihdas edilen suçları ihbar eden kişiler veya soruşturma veya kovuşturma makamlarıyla işbirliği yapanlar;

c Sözleşmenin 18 inci maddesi gereğince ihdas edilen suçlarla ilgili olarak ifade veren tanıklar;

d Gerektiğinde, a ve c bentlerinde belirtilen kişilerin aile üyeleri.

2 Her bir Taraf, farklı şekillerde koruma sağlamak için gerekli mevzuat düzenlemelerini veya diğer tedbirleri kabul edecektir. Bu koruma, fiziksel koruma, ülkesine geri gönderme, kimlik değiştirme ve meslek temin edilmesine yardım edilmesini içerebilir.

3 Çocuk mağdura çocuğun yüksek menfaati göz önünde tutularak özel koruma tedbirleri sağlanır.

4 Her bir Taraf, gerektiğinde, 27 nci maddenin 3 üncü fıkrasında belirtilen faaliyetleri icra eden grupların, vakıfların, derneklerin veya sivil toplum kuruluşlarının üyelerine, özellikle failin soruşturması veya kovuşturması sırasında ve sonrasında muhtemel misilleme veya yıldırımaya karşı uygun koruma sağlamak için gerekli mevzuat düzenlemelerini veya diğer tedbirleri kabul eder.

5 Her bir Taraf, bu maddenin uygulanması için diğer devletlerle düzenlemeler ve anlaşmalar yapmayı değerlendirecektir.

Madde 29 - Uzman makamlar ve eşgüdüm organları:

1 Her bir Taraf, insan ticaretiyle mücadelede ve mağdurların korunmasında kişilerin veya kurumların uzmanlaşmasını sağlamak için gerekli tedbirleri kabul eder. Söz konusu kişi ve kurumlar, bu Tarafın iç hukuk sisteminin temel ilkeleri çerçevesinde görevlerini etkili biçimde yerine getirebilmeleri ve yersiz baskılara maruz kalmamaları için, gerekli serbestliğe sahip olacaktır. Söz konusu kişi veya kurumların personelleri görevleri için yeterli eğitim ve malî kaynağa sahip olacaktır.

2 Her bir Taraf, uygun olduğu hallerde eşgüdüm organları kurmak suretiyle siyasaların ve devlet kurumları ile diğer kamu kuruluşlarının insan ticaretiyle mücadele konusundaki faaliyetlerinin eşgüdümünü sağlamak için gerekli tedbirleri kabul eder.

3 Her bir Taraf, insan ticaretinin önlenmesi ve insan ticaretiyle mücadeleyle ilgili memurlarının insan hakları eğitimini de içeren eğitimini sağlar veya destekler. Eğitim, değişik hizmet birimlerine ve gerektiğinde, mağdurların insan tacirlerinden korunması da dâhil olmak üzere insan ticaretinin önlenmesinde kullanılan yöntemler, insan tacirlerinin kovuşturulması ve mağdurların haklarının korunmasına odaklanacaktır.

4 Her bir Taraf, kamu kurumlarının insan ticaretiyle mücadeledeki faaliyetlerini ve millî mevzuat hükümlerinin uygulanmasını denetlemek için Ulusal Raportörler veya diğer mekanizmalar tayin etme hususunu değerlendirir.

Madde 30 - Mahkeme işlemleri

İnsan Haklarının Korunması ve Temel Hürriyetler Sözleşmesi, özellikle 6 ncı maddesi uyarınca, her bir Taraf, adli işlemler sırasında:

a mağdurların özel hayatının ve gerekli hallerde kimliklerinin korunması;

b mağdurların güvenliği ve yıldırımlardan korunmaları, ve mağdurların çocuk olması durumunda, çocukların ihtiyaçlarına özel önem verilerek özel koruma tedbirleri alınmasına ilişkin haklarını sağlamak için gerekli mevzuat düzenlemelerini veya diğer tedbirleri iç hukukunda öngörülen şartlarda kabul eder.

Madde 31 - Yargılama yetkisi

1 Her bir Taraf, işbu Sözleşme gereğince ihdas edilen herhangi bir suç:

a kendi ülkesi sınırları içinde; veya

b o Tarafın bayrağını taşıyan bir gemide; veya

c o ülkenin kanunlar uyarınca sicile kayıtlı bir uçakta; veya

d kendi uyruklarından biri veya mutad ikametgahı kendi ülkesi topraklarında bulunan bir vatansız tarafından, suçun işlendiği yer kanunlarınca cezalandırabilir olduğunda veya suç herhangi bir ülkenin yargısal yetki sınırları dışında;

e kendi uyruklarından biri aleyhine, işlendiğinde, yargılama yetkisini tesis etmek için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri alır.

2 Her bir Taraf, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesini tevdi ederken, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirimde bulunarak, bu maddenin 1 inci fıkrasının d ve e bentlerinde veya bunların bir bölümünde getirilen yargılama kurallarını uygulamama veya sadece özel davalarda veya koşullarda uygulama hakkını saklı tutacağını açıklayabilir.

3 Her bir Taraf, failin kendi ülkesinde bulunduğu durumlarda diğer Tarafın iade talebi üzerine yalnızca failin uyuşu sebebiyle faili iade etmemişse, işbu Sözleşmede belirtilen suçlarda yargılama yetkisini tesis etmek için gerekli olan tedbirleri alacaktır.

4 İşbu Sözleşme gereğince ihdas edilen ve işlendiği iddia edilen suç konusunda birden fazla Taraf yargılama yetkisi iddiasında bulunduğu, ilgili Taraflar gerekli hallerde, kovuşturmayı en iyi gerçekleştirebilecek yargı yerini tespit etmek amacıyla müzakerede bulunurlar.

5 İşbu Sözleşme, uluslararası hukukun temel kurallarına hâle gelmeksizin, Tarafın iç hukukuna uygun olarak herhangi bir cezaî yargılama yetkisini kapsamı dışında bırakmaz.

Bölüm VI - Uluslararası işbirliği ve sivil toplumla işbirliği

Madde 32 - Uluslararası işbirliğine ilişkin genel ilkeler ve tedbirler

Taraflar, işbu Sözleşme hükümleri uyarınca bağlayıcı uygulanabilir ilgili uluslararası ve bölgesel belgeleri, bir örnek veya karşılıklı mevzuata dayalı anlaşmaları ve iç hukuku uygulamak suretiyle birbirleriyle:

- insan ticaretinin önlenmesi ve insan ticaretiyle mücadele;

- mağdurların korunması ve yardım sağlanması;

- işbu Sözleşme gereğince ihdas edilen suçlarda tahkikat ve yargılama, amacıyla mümkün olduğunca geniş çapta işbirliğinde bulunurlar.

Madde 33 - Tehlike altında veya kayıp kişilere ilişkin tedbirler

1 Bir Taraf eğer, 28 inci maddenin 1 inci fıkrasında atıfta bulunulan kişinin hayatının, özgürlüğünün veya bedensel bütünlüğünün, diğer Tarafın ülkesi içinde yakın tehlike altında olduğuna inanması için makul sebepler varsa, bu bilgiye dayanarak, acil hallerde, diğer Tarafın gerekli koruma tedbirlerini alması için bu bilgiyi gecikmeksizin iletmelidir.

2 İşbu Sözleşmeye Taraf olanlar, eğer eldeki bilgiler kayıp kişinin insan ticareti mağduru olduğuna inanılmasına yol açıyorsa, kayıp kişilerin özellikle kayıp çocukların araştırılması için aralarındaki işbirliğinin güçlendirilmesini değerlendirebilirlerdir. Bu amaçla, Taraflar aralarında ikili veya çok taraflı anlaşmalar akdedebilirler.

Madde 34 - Bilgilendirme

1 Talepte bulunulan Taraf, talepte bulunan Tarafı bu bölüme göre gerçekleştirilen eylemin nihaî sonucundan derhal haberdar eder. Talepte bulunulan Taraf, istenilen eylemin gerçekleşmesini imkânsız kılan veya önemli ölçüde geciktirecek durumları da derhal talepte bulunan Tarafa bildirir.

2 Taraf, iç hukukunun sınırları dâhilinde, önceden talep olmaksızın, kendi soruşturması çerçevesinde elde ettiği bilgiyi, böyle bir bilginin iletilen Tarafa işbu Sözleşme gereğince ihdas edilen suçlarla ilgili soruşturma veya yargılamayı başlatması veya yürütmesi için yardımcı olacağını veya o Tarafın bu bölümde düzenlenen işbirliğinin talep edilmesine yol açacağını düşündüğünde diğer Tarafa iletir.

3 Bu tür bilginin sağlanmasından önce, bu bilgiyi sağlayacak Taraf, bu bilginin gizli tutulmasını veya şartlara uygun kullanılmasını talep edebilir. Eğer bu bilgiyi alan Taraf, böyle bir isteği karşılayamayacak ise, bu çerçevede bu bilginin iletilip iletilmeyeceğine karar verecek olan bu bilgiyi haiz Tarafa bildirimde bulunmalıdır. Eğer bilgiyi alan Taraf, koşullara uygun olarak bilgiyi kabul etmiş ise bu koşullarla bağlı kalacaktır.

4 13, 14 ve 16 ncı maddelerle ilgili olarak talep edilen, bu maddelerin verdiği hakları sağlamak için gerekli olan tüm bilgiler, işbu Sözleşmenin 11 inci maddesine riayet edilerek, talep eden ilgili Tarafa gecikmeksizin iletilmelidir.

Madde 35 - Sivil toplumla işbirliği

Her bir Taraf, ülke makamlarını ve kamu görevlilerini, işbu Sözleşmenin hedefine ulaşmak amacıyla sivil toplum kuruluşlarıyla, diğer ilgili kurumlarla ve sivil toplum üyeleriyle işbirliği yapmak amacıyla stratejik ortaklıklar kurmaya teşvik eder.

Bölüm VII - İzleme mekanizması

Madde 36 - İnsan ticaretiyle mücadele uzmanlar grubu

1 İnsan Ticaretiyle Mücadele Uzmanlar Grubu (bundan sonra kısaca "İTMUG" olarak anılacaktır), işbu Sözleşmenin Taraflarca uygulanmasını takip eder.

2 İTMUG, en az 10 en çok 15 üyeden oluşacaktır. İTMUG'un oluşumunda kadın ve erkeklerin eşit katılımı ve dengeli coğrafi katılımın yanı sıra farklı bilim dallarından bilirkişiler de dikkate alınacaktır. Üyeler, Taraflar Komitesi tarafından işbu Sözleşmeye Taraf Devletlerin vatandaşları arasından 4 yıllık bir süre için seçilecek, bu süre bir kere uzatılabilecektir.

3 İTMUG üyelerinin seçimi aşağıdaki ilkeler çerçevesinde yapılacaktır:

a ahlaki değerlere bağlı, insan hakları, mağdurların korunması ve insan ticaretiyle mücadele

alanında uzman veya işbu Sözleşmenin kapsamı alanına giren konularda uzman deneyim sahibi kişiler arasından seçilecektir;

b tek başlarına hareket etmeye yetkili, görevlerini ifa ederken bağımsız ve tarafsız ve görevlerini etkili bir şekilde yerine getirmeye ehil olacaklardır;

c İMUG içinde aynı ülkenin birden çok vatandaşı olamaz;

d üyeler belli başlı hukuk sistemlerini temsil edeceklerdir.

4 İTMUG üyelerinin seçimine, Bakanlar Komitesi tarafından işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesini takiben bir yıl içinde Tarafalara danışıldıktan ve tüm tarafların onayı alındıktan sonra karar verilecektir.

Madde 37 - Taraflar komitesi

1 Taraflar Komitesi, Avrupa Konseyi üyesi Taraf Devletlerin Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulundaki temsilcilerinden ve Avrupa Konseyi üyesi olmayan ülkelerin temsilcilerinden oluşacaktır.

2 Taraflar Komitesi, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından toplanacaktır. Taraflar Komitesinin ilk toplantısı, İTMUG üyelerini seçmek amacıyla işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesini takip eden bir yıl içinde yapılacaktır. Bunun ardından Tarafların üçte birinin, İTMUG Başkanının veya Genel Sekreterin talebi üzerine toplanacaktır.

3 Taraflar Komitesi kendi çalışma kurallarını belirleyecektir.

Madde 38 - Yöntem

1 Değerlendirme usulü Sözleşmenin Taraflarını ilgilendirecek ve uzunluğu İTMUG tarafından belirlenecek olan fasıllara bölünecektir. Her değerlendirme faslından önce İTMUG değerlendirme yönteminin dayandırılacağı özel düzenlemeleri belirleyecektir.

2 İTMUG değerlendirme görevini yerine getirmek için gerekli en uygun yöntemleri belirleyecektir. İTMUG, Taraflar tarafından işbu Sözleşmenin uygulanmasının değerlendirilmesine temel oluşturmak üzere, her değerlendirme faslı için bir soru adımı kabul edebilir. Bu soru adımı tüm Taraflara yöneltilen olacaktır. Taraflar bu soru adımı ve İTMUG tarafından gelebilecek her türlü bilgi talebine cevap verecektir.

3 İTMUG sivil toplumdan bilgi talep edebilir.

4 İTMUG ikincil olarak, ulusal makamlar ve bunlar tarafından atanan temas noktalarıyla eşgüdüm halinde ve gerektiği halde bağımsız ulusal uzmanların yardımıyla ülke ziyaretleri düzenleyebilir. Bu ziyaretler sırasında, İTMUG belirli alanlardaki uzmanların yardımından istifade edebilir.

5 İTMUG değerlendirme konusu olan maddelerin uygulanmasının incelendiği bir taslak rapor hazırlayacak, bu raporda tespit edilebilecek sorunların çözümü konusunda ilgili Tarafın uygulaması için öneri ve teklifler de yer alacaktır. Hazırlanan taslak rapor, görüşleri alınmak üzere değerlendirilen Taraf e sunulacaktır. Değerlendirilen Tarafın görüşleri raporun hazırlanmasında İTMUG tarafından dikkate alınacaktır.

6 Bu çerçevede, İTMUG kendi raporunu ve ilgili Tarafın Sözleşmeyi uygulamak için aldığı tedbirlere ilişkin sonuçları kabul eder. Bu rapor ve sonuçlar ilgili Tarafa ve Taraflar Komitesine sunulacaktır. Rapor ve sonuçlar kabul edilmeleri sonrasında, ilgili Tarafın olası görüşleriyle birlikte kamuoyuna sunulacaktır.

7 Taraflar Komitesi, bu maddenin 1 ila 6 ncı fıkralarında öngörülen sürece halel getirmeyecek şekilde, İTMUG'un rapor ve kararlarına dayalı olarak, ilgili Tarafa (a) İTMUG'un kararlarının uygulanması için gerekli tedbirler hakkında, gerektiği takdirde uygulama için bir tarih içerecek şekilde ve (b) Sözleşmenin uygulanması için ilgili Taraflarla gerekli işbirliğinin yapılmasını amaçlayan önerilerde bulunabilir.

Bölüm VIII - Diğer uluslararası belgelerle ilişkiler

Madde 39 - Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesini Tamamlayıcı İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına ilişkin Protokolle ilişkisi

İşbu Sözleşme, Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesini Tamamlayıcı İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol'den doğan hak ve yükümlülükleri etkilemeyecektir ve Protokoldeki korumayı artırmayı ve Protokoldeki standartları geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Madde 40 - Diğer uluslararası belgelerle ilişkiler

1 İşbu Sözleşme, Tarafların kabul etmiş olduğu veya kabul edecekleri ve işbu Sözleşmeyle düzenlenen konuları kapsayıp, insan ticareti mağdurları için daha fazla koruma ve yardım öngören diğer uluslararası belgelerden doğan hak ve yükümlülükleri etkilemeyecektir.

2 Sözleşmenin Tarafları, işbu Sözleşmenin maddelerini tamamlamak veya güçlendirmek veya içindeki ilkelerin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla, kendi aralarında Sözleşme tarafından düzenlenen konulara ilişkin ikili veya çok taraflı antlaşmalar yapabilir.

3 İşbu Sözleşmenin hedef ve amaçlarına ve diğer Taraflarca tam uygulanmasına hanel getirmemek kaydıyla, Avrupa Birliğine üye olan Taraflar, karşılıklı ilişkilerinde, münhasır konuyu düzenleyen Topluluk ve Avrupa Birliği kurallarına tabi özel durum mevcut olduğu takdirde, Topluluk ve Avrupa Birliği kurallarını uygulayacaklardır.

4 İşbu Sözleşmedeki hiçbir husus, başta, uygulanabilir olduğu hallerde Mültecilerin Statüsüne ilişkin 1951 Sözleşmesi ve 1967 Protokolü ile burada bulunan geri göndermeme ilkesi olmak üzere, uluslararası insani hukuk ve uluslararası insan hakları hukuku dâhil uluslararası hukuktan doğan hak, yükümlülük ve sorumluluklarını etkilemeyecektir.

Bölüm IX - Sözleşmenin değiştirilmesi

Madde 41 - Değişiklikler

1 Taraflarca sunulan ve işbu Sözleşmenin değiştirilmesine yönelik her öneri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine iletilecek ve onun tarafından Avrupa Konseyi üyesi Devletlere, her imzacıya, her Taraf Devlete, Avrupa Topluluğuna, 42 nci maddesine uygun olarak işbu Sözleşmeyi imzalamaya davet edilmiş her Devlete ve 43 üncü maddesine uygun olarak işbu Sözleşmeye katılmaya davet edilmiş her Devlete sunulacaktır.

2 Bir Tarafın teklif ettiği her değişiklik önerisi, sözkonusu değişiklik önerisine ilişkin görüşünü Bakanlar Kuruluna bildirecek olan İTMUG'a iletilecektir.

3 Bakanlar Kurulu, değişiklik önerisini ve İTMUG'un görüşünü değerlendirecek; işbu Sözleşmenin Taraflarıyla istişareyi müteakip oybirliğiyle onaylarını aldıktan sonra sözkonusu değişikliği kabul edebilecektir.

4 İşbu maddenin 3üncü fıkrasına uygun olarak Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen her değişiklik metni kabul etmeleri için Taraflara takdim edilecektir.

5 İşbu maddenin 3üncü fıkrasına uygun olarak kabul edilen her değişiklik, tüm Tarafların Genel Sekretere değişikliği kabul ettiklerini bildirdikleri tarihi izleyen bir aylık sürenin bitmesinden sonraki ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

Bölüm X - Son hükümler

Madde 42 - İmza ve yürürlük

1 İşbu Sözleşme, Avrupa Konseyi üyesi ülkelere, Konsey üyesi olmayıp Sözleşmenin hazırlanmasına katılan ülkeler ve Avrupa Topluluğu için imzaya açık olacaktır.

2 İşbu Sözleşme onay, kabul ve tasdik işlemlerine tabidir. Onay, kabul ve tasdik işlemlerine ilişkin belgeler Avrupa Konseyi Genel Sekreterine teslim edilecektir.

3 İşbu Sözleşme, içlerinde en az 8'i Avrupa Konseyi üyesi olmak üzere 10 imzacı Tarafın sonraki fıkraya uygun olarak Sözleşme hükümlerine tabi olma beyanında bulunmalarından sonraki üç aylık sürenin bitmesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

4 İşbu Sözleşme, birinci fıkrada anılan, bilahare Sözleşmeyle bağlı olacağına dair beyanda bulunmuş herhangi bir Devlet veya Avrupa Topluluğu bakımından, onay, kabul veya tasdik işlemlerine ilişkin belgenin tesliminden sonraki üç aylık sürenin bitmesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 43 - Sözleşmeye katılma

1 Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu, işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinin ardından, Sözleşmenin Taraflarıyla istişare ettikten ve tamamının oybirliğiyle rızasını aldıktan sonra, işbu Sözleşmenin hazırlanmasına katılmamış herhangi bir Avrupa Konseyi üyesi olmayan Devleti, Avrupa Konseyi Tüzüğü'nün 20 d. maddesinde öngörülen çoğunluk kararıyla ve Bakanlar Kurulunda bulunmaya hak kazanmış imzacı Devletlerin temsilcilerinin oybirliğiyle işbu Sözleşmeye Taraf olmaya davet edebilir.

2 Sözleşme, taraf olan herhangi bir Devlet bakımından, katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tesliminden sonraki üç aylık sürenin bitmesini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde 44 - Ülkesel uygulama

1 Herhangi bir Devlet veya Avrupa Topluluğu, Sözleşmeyi imzalarken veya onay, kabul, tasdik veya katılım belgesinin teslimi sırasında işbu Sözleşmenin uygulanacağı ülkesel alan veya alanları açıkça belirtebilir.

2 Herhangi bir Taraf, sonraki herhangi bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine muhatap

bir beyanla, Sözleşmenin uygulanmasını, sözkonusu, beyanda belirtilen ülkesel alanlara ve uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu veya adına taahhütte bulunmaya yetkili olduğu ülkesel alanlara genişletebilir. Bu tür ülkesel alanlar bakımından Sözleşme, Genel Sekreterin buna dair beyanı almasından sonraki üç aylık sürenin bitmesini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3 İlk iki fıkra uyarınca yapılacak herhangi bir beyan, bu tür bir beyanda yer alan herhangi bir ülkesel alan bakımından, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapılacak bildirimle geri alınabilir. Beyanın geri alınması, bildirim Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından teslim alınmasından sonraki üç aylık sürenin bitmesini izleyen ayın ilk günü uygulamaya geçer.

Madde 45 - Çekinceler

İşbu Sözleşmenin 31 inci Maddesinin 2 nci fıkrası dışındaki hiçbir maddesine çekince koyulamaz.

Madde 46 - Çekilme

1 Herhangi bir Taraf, her zaman, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirimde bulunmak suretiyle işbu Sözleşmeden çekilebilir.

2 Bu çekilme, bildirim Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin bitmesini izleyen ayın ilk günü uygulamaya geçer.

Madde 47 - Bildirim

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üyesi ülkeleri, her imzacı Devleti, her Tarafı, Avrupa Topluluğunu, 42 inci madde uyarınca işbu Sözleşmeyi imzaya davet edilen her Devleti, 43 üncü madde uyarınca işbu Sözleşmeye taraf olmaya davet edilen her Devleti aşağıdaki durumlardan haberdar eder:

a her imzadan;

b onay, kabul, tasdik veya katılmaya ilişkin her belgenin takdimden;

c 42 ve 43 üncü maddeler uyarınca işbu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği her tarihten;

d 41 inci madde uyarınca kabul edilen her değişiklik ve bu değişikliğin yürürlüğe girme tarihinden;

e 46 ncı madde hükümlerine uygun olarak gerçekleşen her çekilmeden;

f işbu Sözleşmeye ilişkin her kanun, bildirim veya yazışmadan;

g 45 inci madde uyarınca konulan her çekinceden.

Usulüne uygun şekilde yetkilendirilmiş aşağıda imzaları bulunanlar, işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Varşova'da, 2005 yılı Mayıs ayının 16 ncı gününde, İngilizce ve Fransızca dillerinde, her ikisi de eşit ölçüde geçerli olmak üzere ve Avrupa Konseyi arşivinde saklanacak tek nüsha olarak hazırlanmıştır. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, onaylı örneklerini Avrupa Konseyi üyesi her Devlete, işbu Sözleşmenin hazırlanması çalışmalarına katılan Avrupa Konseyi üyesi olmayan Devletlere, Avrupa Topluluğuna ve işbu Sözleşmeye katılmaya davet edilen her Devlete iletir.

**SINIRAŞAN ÖRGÜTLÜ SUÇLARA KARŞI
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ'NE EK
İNŞAN TİCARETİNİN, ÖZELLİKLE KADIN VE ÇOCUK TİCARETİNİN ÖNLENMESİNE,
DURDURULMASINA VE CEZALANDIRILMASINA İLİŞKİN PROTOKOL**

Giriş

Bu Protokole Taraf Devletler,
İnşan ticaretini, özellikle kadın ve çocuk ticaretini önlemek ve bununla mücadele etmek için atılacak etkin adımların kaynak, transit ve hedef ülkelerde insan tacirlerinin cezalandırılması ve bu ticaretin mağdurlarının uluslar arası düzeyde tanınmış insan haklarının korunması dahil, önlemler içeren kapsamlı bir uluslar arası yaklaşım gerektirdiğini beyan ederek,
İnşanların, özellikle kadınların ve çocukların istismarıyla mücadele etmek için kuralları ve uygulanabilir önlemleri içeren çeşitli uluslararası belgelerin bulunmasına rağmen, insan ticaretini tüm yönleriyle ele alan evrensel bir düzenlemenin mevcut olmadığı gerçeğini göz önünde tutarak,

Bu tür bir düzenlemenin olmaması halinde, insan ticaretine karşı savunmasız durumdaki kişilerin yeterli derecede korunmayacaklarından endişe duyarak,

Sınır aşan örgütlü suçlara karşı kapsamlı bir uluslararası sözleşmenin ayrıntılı bir şekilde hazırlanması ve diğerlerinin yanı sıra, kadın ve çocuk ticaretini ele alan uluslararası bir belgenin ayrıntılı olarak hazırlanmasını görüşmek amacıyla, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun açık katılımlı hükümetlerarası bir ad-hoc komite kurulmasına karar verdiği, 9 Aralık 1998 tarih ve 53/111 sayılı Genel Kurul kararını hatırlayarak,

Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne, insan ticaretinin, özellikle kadın ve çocuk ticaretinin önlenmesi, durdurulması ve cezalandırılması için uluslararası bir belgenin eklenmesinin bu suçu önlemede ve bu suçla mücadelede faydalı olacağına kanaat getirerek,
Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

I. Genel hükümler

Madde 1 - Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'yle ilişkisi

1. Bu Protokol, Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne ektir. Bu Protokol Sözleşme'yle birlikte yorumlanacaktır.
2. Bu Protokol'de aksine hüküm bulunmadıkça, Sözleşme'de yer alan hükümler bu Protokol için de geçerli olacaktır.
3. Bu Protokol'ün 5. maddesinde belirtilen suçlar, Sözleşme uyarınca belirlenmiş suçlar olarak kabul edilecektir.

Madde 2 - Amaç

Bu Protokol'ün amaçları şunlardır:

- (a) Kadın ve çocuklara özel önem verilerek, insan ticaretini önlemek ve mücadele etmek,
- (b) Bu tür ticaretin mağdurlarını, onların insan haklarına bütünüyle saygı göstererek korumak ve onlara yardım etmek,
- (c) Bu amaçlara erişebilmek için Taraf Devletler arasındaki işbirliğini geliştirmek.

Madde 3 - Tanımlar

Bu Protokol'ün amaçları bakımından:

- (a) "İnşan ticareti", kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerecektir.

(b) İnsan ticaretinin (a) bendinde belirtilen yöntemlerden herhangi biriyle yapılmış olması halinde, mağdurun bu istismara razı olup olmaması durumu değiştirmeyecektir.

(c) Bu maddenin (a) bendinde öngörülen yöntemlerden herhangi birini içermese bile, çocuğun istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması “insan ticareti” olarak kabul edilecektir.

(d) Onsekiz yaşının altındaki herkes “çocuk” kabul edilecektir.

Madde 4 - Kapsam

Bu Protokol, metinde başka türlü belirtilmedikçe, mahiyetleri itibariyle sınır aşan nitelikte oldukları ve suça örgütlü bir suç grubu karıştığı takdirde, bu Protokol’ün 5. maddesinde belirtilen suçların önlenmesi, soruşturulması ve kovuşturulmasında ve suç mağdurlarının korunmasında uygulanır.

Madde 5 - Suç haline getirme

1. Her Taraf Devlet bu Protokol’ün 3. maddesinde belirtilen eylemlerin kasten gerçekleştirilmesi halinde cezalandırılmalarını teminen gerekli yasal ve diğer önlemleri alacaktır.

2. Her Taraf Devlet, aşağıdaki eylemlerin de suç sayılmaları için gerekli yasal ve diğer önlemleri alacaktır:

- (a) Kendi hukuk sisteminin temel kavramlarına bağlı kalmak kaydıyla, bu maddenin 1. fıkrası uyarınca ihdas edilen bir suçun işlenmesine teşebbüs edilmesi,
- (b) Bu maddenin 1. fıkrası uyarınca tesis edilen bir suça, suç ortağı olarak iştirak edilmesi,
- (c) Bu maddenin 1. fıkrası uyarınca ihdas edilen bir suçu işlemek için başkalarının örgütlenmesi veya suça teşvik edilmesi.

II. İnsan ticareti mağdurlarının korunması

Madde 6 - İnsan ticareti mağdurlarına yönelik yardım ve koruma

1. Uygun hallerde ve kendi iç hukukunun elverdiği ölçüde, her Taraf Devlet, diğer önlemlerin yanı sıra, insan ticaretine ilişkin yargılama işlemlerini gizli yürüterek insan ticareti mağdurlarının özel hayatlarını ve kimliklerini koruyacaktır.

2. Her Taraf Devlet, uygun hallerde, kendi iç hukuki veya idari sisteminin insan ticareti mağdurları lehine aşağıdaki olanakları içermesini sağlayacaktır:

- (a) İlgili yargısal ve idari işlemler hakkında bilgi,
- (b) Ceza yargılamasının uygun aşamalarında mağdurun görüş ve endişelerinin, sanıkların savunma haklarına engel olmayacak şekilde ileri sürülebilmesine ve bunların göz önüne alınmasına yardım.

3. Her Taraf Devlet, uygun durumlarda, sivil toplum örgütleriyle, diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla işbirliği içinde özellikle aşağıdaki hususlara ilişkin hükümler dahil, insan ticareti mağdurlarının fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden iyileşmelerini sağlamak için önlemler alınıp uygulanmasını değerlendirecektir:

- (a) Uygun barınma olanağı,
- (b) İnsan ticareti mağdurlarının anlayabilecekleri bir dilde özellikle yasal haklarına ilişkin danışmanlık hizmeti ve bilgi verilmesi,
- (c) Tıbbi, psikolojik ve maddi yardım,
- (d) Çalışma, öğrenim ve eğitim olanakları.

4. Her Taraf Devlet, bu madde hükümlerini uygularken, insan ticareti mağdurlarının yaşını, cinsiyetini ve uygun barınma, eğitim ve bakım dahil, özel ihtiyaçlarını ve özellikle çocukların özel ihtiyaçlarını dikkate alacaktır.

5. Her Taraf Devlet, kendi ülkesi içinde bulunduğu sürece, insan ticareti mağdurlarının fiziksel güvenliğini sağlamak için çaba gösterecektir.

6. Her Taraf Devlet, kendi iç hukuk sisteminin insan ticareti mağdurlarına, gördükleri zararlar için tazminat alma olanağını veren önlemleri içermesini temin edecektir.

Madde 7 - İnsan ticareti mağdurlarının giriş yapılan Devletlerdeki statüleri

1. Her Taraf Devlet, bu Protokol'ün 6. maddesi uyarınca alınacak önlemlere ek olarak, uygun hallerde, insan ticareti mağdurlarının kendi ülkesinde geçici veya daimi olarak kalmalarına izin veren yasal veya diğer uygun önlemleri almayı düşünecektir.

2. Her Taraf Devlet, bu maddenin 1. fıkrasının hükmünün yerine getirilmesinde, insancıl ve merhametli yaklaşımlara gereken değeri verecektir.

Madde 8 - İnsan ticareti mağdurlarının kendi memleketlerine dönmeleri

1. Her Taraf Devlet, kendi vatandaşı olan veya diğer bir Taraf Devletin ülkesine girişi sırasında kendi ülkesinde daimi ikamet hakkına sahip bulunan bir insan ticareti mağdurunun geri dönüşünü, o kişinin güvenliğini de gözeterek, sebepsiz veya makul olmayan bir gecikme olmaksızın kolaylaştıracak ve kabul edecektir.

2. Bir Taraf Devletin, bir insan ticareti mağdurunu, o Taraf Devletin ülkesine girişi sırasında ülkesinde daimi ikamet hakkına sahip bulunduğu veya vatandaşı olduğu diğer bir Taraf Devlete iade etmesi halinde, bu tür bir geri gönderme o kişinin güvenliğini, kişinin insan ticareti mağduru olmasına yol açan olaylarla ilgili yasal işlemlerin durumunu ve geri dönüşün mümkünse gönüllü olarak yapılması gereğini gözetmek suretiyle gerçekleştirilecektir.

3. Giriş yapılan Taraf Devletin talebi üzerine, talepte bulunulan Taraf Devlet sebepsiz veya makul olmayan bir gecikmeye yol açmadan, insan ticareti mağduru olan kişinin kendi vatandaşı olup olmadığını veya giriş yapılan Taraf Devletin ülkesine giriş zamanında kendi ülkesinde daimi ikamet hakkına sahip olup olmadığını doğrulayacaktır.

4. Gerekli belgeleri bulunmayan bir insan ticareti mağdurunun dönüşünü kolaylaştırabilmek için, vatandaşı olduğu veya giriş yapılan Taraf Devletin ülkesine girişi sırasında daimi ikamet hakkının bulunduğu Taraf Devlet, giriş yapılan Taraf Devletin talebi üzerine, kişinin seyahat etmesine veya ülkesine yeniden giriş yapmasına imkan sağlayacak gerekli seyahat belgelerini tanzim etmeyi veya müsaadeyi vermeyi kabul edecektir.

5. Bu madde, giriş yapılan Taraf Devletin iç hukukunun insan ticareti mağduruna tanıdığı herhangi bir hakkı ortadan kaldırmayacaktır.

6. Bu madde, insan ticareti mağdurlarının dönüşünü kısmen veya tamamen tanzim eden, yürürlükteki herhangi bir ikili veya çok taraflı anlaşmaya veya düzenlemeye halel getirmeyecektir.

III. Önleme, işbirliği ve diğer önlemler

Madde 9 - İnsan ticaretinin önlenmesi

1. Taraf Devletler, aşağıdaki amaçlarla, kapsamlı politikalar, programlar ve diğer önlemleri oluşturacaklardır:

- İnsan ticaretini önlemek ve bununla mücadele etmek,
- İnsan ticareti mağdurlarını, özellikle kadınları ve çocukları yeni mağduriyetlerden korumak.

2. Taraf Devletler, insan ticaretini önlemek ve bununla mücadele etmek için, araştırma, bilgi ve kitle iletişim kampanyaları ve sosyal ve ekonomik girişimler gibi önlemleri uygulamak için çaba göstereceklerdir.

3. Bu maddede yer alan politikalar, programlar ve diğer önlemler, uygun olduğu ölçüde, sivil toplum örgütleriyle, diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla işbirliğini içerecektir.

4. Taraf Devletler, ikili veya çok taraflı işbirliği yolu da dahil, kişileri, özellikle de kadınları ve çocukları insan ticaretine karşı korumasız bir konuma düşüren yoksulluk, az gelişmişlik ve fırsat eşitsizliği gibi olguları gidermek için önlemler alacak veya bu önlemleri güçlendireceklerdir.

5. Taraf Devletler, ikili ve çok taraflı işbirliği yolu da dahil olmak üzere, insan ticaretine yol açan, özellikle kadınlar ve çocuklar olmak üzere, kişilerin her biçimdeki istismarının artmasına sebep olan talebi engellemek için eğitici, sosyal ve kültürel önlemler gibi yasal veya diğer önlemleri alacak veya güçlendireceklerdir.

Madde 10 - Bilgi değişimi ve eğitim

1. Taraf Devletlerin kanun uygulayıcı, göçmenlikten sorumlu ve diğer ilgili makamları, gerektiğinde, kendi iç hukuklarına uygun olarak, aşağıdaki hususların belirlenmesinde birbirlerine yardımcı olmak için bilgi değişimi yoluyla, işbirliği yapacaklardır:

- Başkalarına ait seyahat belgeleriyle veya seyahat belgeleri olmadan, uluslararası bir sınırı geçen veya geçmeye teşebbüs eden kişilerin insan ticareti faili veya mağduru olup olmadıkları,
- İnsan ticareti amacıyla uluslararası bir sınırı geçmek için, kişilerin kullanmış oldukları veya kullanmaya teşebbüs ettikleri seyahat belgelerinin türleri,
- Mağdurların toplanması ve bir yerden bir yere taşınması, bu tür bir ticarete yer almış kişiler ve gruplar arasında kullanılan yollar ve bağlantılar dahil, insan ticareti amacıyla örgütlü suç grupları tarafından kullanılan araçlar ve yöntemler ve bunları ortaya çıkarmak için alınabilecek önlemler.

2. Taraf Devletler, insan ticaretinin önlenmesinde kanun uygulayıcı makamlar, göçmenlikten sorumlu görevliler ve ilgili diğer görevlileri eğitecek ve verilen eğitimi güçlendireceklerdir. Eğitim, mağdurların insan tacirlerinden korunması dahil, bu tür ticaretin önlenmesinde, insan tacirleri hakkında kanuni takipte bulunulmasında ve mağdurların haklarının korunmasında kullanılan yöntemler üzerinde odaklanmalıdır. Eğitim, insan hakları ile çocuk ve kadınlara özgü sorunları göz önüne alma gereğini de hesaba katmalı ve sivil toplum örgütleriyle, diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla işbirliğini teşvik etmelidir.

3. Bilgi alan bir Taraf Devlet, bilgiyi ileten Taraf Devletin bilginin kullanımına sınırlama getirecek herhangi bir talebine uyacaktır.

Madde 11 - Sınır önlemleri

1. Taraf Devletler, kişilerin serbest dolaşımına ilişkin uluslararası taahhütlere bağlı kalmak kaydıyla, insan ticaretinin önlenmesi ve ortaya çıkarılması için gerekli olabilecek sınır kontrollerini, mümkün olduğu ölçüde güçlendireceklerdir.

2. Her Taraf Devlet, ticari nakliyeciler tarafından işletilen ulaşım araçlarının, bu Protokol'ün 5. maddesinde belirtilen suçların işlenmesinde kullanılmasını önlemek için yasal ve diğer uygun önlemleri, mümkün olduğu ölçüde alacaktır.

3. Uygun hallerde ve uygulanmakta olan uluslararası sözleşmelere bağlı kalmak kaydıyla, bu tür önlemler, herhangi bir nakliye şirketi veya herhangi bir ulaşım aracının sahibi veya işletmecisi dahil, ticari nakliyecilere, yolcularının giriş yapılan Devlete girişleri için gerekli olan seyahat belgelerine sahip olup olmadıklarını araştırma zorunluluğunu getirmeyi içerecektir.

4. Her Taraf Devlet, bu maddenin 3. fıkrasında öngörülen yükümlülüğün ihlalini yaptırıma bağlamak için gerekli önlemleri, kendi iç hukukuna uygun olarak alacaktır.

5. Her Taraf Devlet, bu Protokol'de yer alan suçların işlenmesine karışan kişilerin ülkeye girişinin engellenmesine veya vizelerinin iptaline olanak veren önlemleri, kendi iç hukukuna uygun olarak, almayı değerlendirecektir.

6. Taraf Devletler, Sözleşme'nin 27. maddesi saklı kalmak kaydıyla, doğrudan iletişim kanalları kurmak ve sürdürmek suretiyle de sınır kontrol makamları arasındaki işbirliğini güçlendirmeyi değerlendireceklerdir.

Madde 12 - Belgelerin güvenliği ve kontrolü

Her Taraf Devlet, aşağıdaki amaçlar için gerekli olabilecek önlemleri, mümkün olan yollarla, alacaktır:

(a) Verdiği seyahat veya kimlik belgelerinin kolayca kötüye kullanılamayacak ve güçlük çekmeden tahrif edilemeyecek veya kanuna aykırı şekilde değiştirilemeyecek, kopya edilemeyecek veya düzenlenemeyecek kalitede olmalarını temin etmek,

(b) Taraf Devlet tarafından veya adına verilen seyahat veya kimlik belgelerinin doğruluğunu ve güvenliğini temin etmek ve bunların kanuna aykırı şekilde yapımını, düzenlenmesini ve kullanımını önlemek.

Madde 13 - Belgelerin yasalılığı ve geçerliliği

Bir Taraf Devlet, başka bir Taraf Devletin talebi üzerine, kendi adına çıkarılmış olan veya çıkarılmış görünen seyahat veya kimlik belgelerinin insan ticareti için kullanıldığından şüphe duyulması halinde bunların yasallığını ve geçerliliğini, kendi iç hukukuna uygun olarak makul bir süre içinde doğrulayacaktır.

IV. Nihai hükümler

Madde 14 - Saklı tutulan hususlar

1. Bu Protokol'deki hiçbir hüküm, Devletlerin ve kişilerin, uluslararası insancıl hukuk ve uluslararası insan hakları hukuku ve özellikle, uygulandığı durumlarda, 1951 tarihli Mültecilerin Statüsü'ne ilişkin Sözleşme ve 1967 tarihli Protokol ile bu belgelerde yer alan kaçtığı ülkeye iade edilmeme ilkesi dahil, uluslararası hukuk kapsamındaki haklarını, yükümlülüklerini ve sorumluluklarını etkilemeyecektir.

2. Bu Protokol'de öngörülen önlemler kişilere, insan ticareti mağdurları oldukları gerekçesiyle ayırım yapmayacak biçimde yorumlanacak ve uygulanacaktır. Bu önlemlerin yorumu ve uygulanışı uluslararası kabul görmüş ayrımcılık yapmama ilkelerine uygun olacaktır.

Madde 15 - Uyuşmazlıkların çözümü

1. Taraf Devletler, bu Protokol'ün yorumlanmasına veya uygulanmasına ilişkin uyuşmazlıkları müzakere yoluyla çözmek için çaba göstereceklerdir.

2. Makul bir zaman içerisinde müzakere yoluyla çözülemeyen bu Protokol'ün yorumlanmasına veya uygulanmasına ilişkin iki veya daha fazla devlet arasında herhangi bir uyuşmazlık, bu Taraf Devletlerden birinin talebi üzerine, tahkime götürülecektir. Eğer, tahkim talebinin yapıldığı tarihten altı ay sonra, Taraf Devletler, tahkime dair düzenlemelerde anlaşamazlarsa, bu Taraf Devletlerden herhangi biri, uyuşmazlığı Divan'ın Statüsü'ne uygun bir taleple, Uluslararası Adalet Divanı'na götürebilir.

3. Her Taraf Devlet, bu Protokol'e ilişkin imzalama onaylama, kabul veya uygun bulma veya katılım sırasında kendisini, bu maddenin 2. fıkrasıyla bağlı saymadığını bildirebilir. Diğer Taraf Devletler, bu tür bir çekince koymuş herhangi bir Taraf Devlete karşı bu maddenin 2. fıkrasıyla bağlı olmayacaklardır.

4. Bu maddenin 3. fıkrası uyarınca çekince koymuş herhangi bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne bildirmek suretiyle, bu çekinceyi her zaman kaldırabilir.

Madde 16 - İmza, onay, kabul, uygun bulma ve katılım

1. Bu Protokol, 12–15 Aralık 2000 tarihleri arasında İtalya'nın Palermo kentinde ve ondan sonra da, 12 Aralık 2002 tarihine kadar New York'taki Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde bütün devletlerin imzasına açık kalacaktır.
2. Bu Protokol, bu maddenin 1. fıkrası uyarınca, üyelerinden en az bir devletin bu Protokol'ü imzalaması halinde, bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarının imzasına da açık olacaktır.
3. Bu Protokol, onaylamaya, kabule veya uygun bulmaya tabidir. Onaylama, kabul veya uygun bulma belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir. Bir bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı, üye devletlerinden en az biri aynı işlemi yaptığı takdirde, onaylama, kabul veya uygun bulma belgesini tevdi edebilir. Onaylama, kabul veya uygun bulma belgesinde bu tür bir teşkilat, bu Protokol ile düzenlenen konulara ilişkin yetkilerinin sınırını beyan edecektir. Bu tür bir teşkilat yetkilerinin kapsamına ilişkin herhangi bir değişikliği de saklayıcıya bildirecektir.
4. Bu Protokol, herhangi bir devletin veya üyesi devletlerden en az birinin bu Protokol'e taraf olduğu herhangi bir bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatının katılımına açıktır. Katılım belgeleri Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreterine tevdi edilecektir. Katılımı sırasında, bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatı bu Protokol ile düzenlenen konulara ilişkin yetkilerinin sınırını beyan edecektir. Bu tür bir teşkilat yetkilerinin kapsamında meydana gelecek herhangi bir değişikliği de saklayıcıya bildirecektir.

Madde 17 - Yürürlüğe giriş

1. Bu Protokol, kırkıncı onaylama, kabul, uygun bulma veya katılım belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecek, ancak Sözleşme yürürlüğe girmeden önce yürürlüğe girmeyecektir. Bu fıkranın amaçları bakımından, bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatı tarafından tevdi edilmiş herhangi bir belge, bu tür teşkilatlara üye devletler tarafından tevdi edilenlere ilave olarak sayılmayacaktır.
2. Her devlet veya bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatı için, bu Protokol'e ilişkin kırkıncı onaylama, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerinin tevdiinden sonra, bu Protokol'ü onaylayan, kabul eden, uygun bulan ve Protokol'e katılan her Taraf Devlet ve bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı bakımından, bu Protokol ilgili belgenin tevdiini izleyen 30. gün yürürlüğe girecektir.

Madde 18 - Değişiklikler

1. Bu Protokol'ün yürürlüğe girmesini takip eden beşinci yılın dolmasından itibaren, bir Taraf Devlet, değişiklik önerisinde bulunabilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yazılı olarak sunabilir, Genel Sekreter bunun üzerine, değişiklik önerisini Taraf Devletlere ve Taraflar Konferansı'na, önerilerin görüşülmesi ve karara bağlanması amacıyla iletacaktır. Taraflar Konferansı her bir değişiklik üzerinde görüş birliğine varabilmek için her türlü çabayı gösterecektir. Eğer, görüş birliğine yönelik bütün çabalar tükenmiş ve anlaşmaya varılamamışsa, değişikliğin benimsenmesi için son çare olarak, Taraflar Konferansı toplantısında hazır bulunan ve oy kullanan Taraf Devletlerin üçte iki oy çokluğu aranacaktır.
2. Bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatları, kendi yetkileri dahilindeki konularda, bu maddedeki oy haklarını, bu Protokole taraf olan kendi üyesi devletlerin sayısına eşit sayıda oyla kullanacaklardır. Bu tür bir teşkilata üye devletler kendi oy haklarını kullandıkları takdirde teşkilat oy kullanamayacak; teşkilatın oy hakkını kullanması halinde üye devletler ayrıca oy haklarını kullanamayacaklardır.
3. Bu maddenin 1. fıkrası uyarınca benimsenen bir değişiklik, Taraf Devletlerce, onaya, kabule veya uygun bulmaya tabidir.

4. Taraf bir Devlet açısından, bu maddenin 1. fıkrası uyarınca benimsenen bir değişiklik, bu tür bir değişikliğe ilişkin onaylama, kabul veya uygun bulma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edildiği tarihten doksan gün sonra yürürlüğe girecektir.

5. Yürürlüğe giren bir değişiklik, bu değişiklikle bağlı olduğunu açıkça bildiren Taraf Devletler açısından bağlayıcı olacaktır. Diğer Taraf Devletler ise bu Protokol'ün hükümleriyle ve daha önce onaylamış, kabul etmiş veya uygun bulmuş oldukları herhangi bir değişiklik ile bağlı kalmaya devam edeceklerdir.

Madde 19 - Çekilme

1. Taraf bir Devlet, bu Protokol'den, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yapacağı yazılı bir bildirimle çekilebilir. Çekilme, bildirim Genel Sekreterce alınmasından bir yıl sonra geçerli olacaktır.

2. Bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatının bu Protokole taraf olma durumu, teşkilata üye bütün devletlerin Protokol'den çekilmeleri halinde sona erecektir.

Madde 20 - Saklayıcı ülke ve kullanılacak diller

1. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Sözleşme'nin saklayıcısı tayin edilmiştir.

2. Bu Protokol'ün Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metninin eşit derecede geçerli olduğu özgün metni Birleşmiş Milletler Genel Sekreterince saklanır.

Yukarıdaki hususları tasdiken, usulen yetkilendirilmiş aşağıda imzaları bulunan temsilciler bu Protokol'ü imzalamışlardır.